

Knihovna překladatelství
a tlumočnickví

Přír. čís. Pt 0151/2009

Sign. Pt-X-F-202

2551200503

Filozofická fakulta
Univerzity Karlovy v Praze

S e z n a m z k r a t e k

ST	simultánní tlumočení
Č	čeština, český
F	francouzština, francouzský
V	sloveso
N	podstatné jméno
A	přídavné jméno
Adv	příslovce
S	podmět
O	předmět

Dana Hromečková, absolventka katedry překladatelství a tlumočnickví FFUK, se podílela na tvorbě 2. části skript; dodala řadu cvičení nebo materiály ke cvičením zejména ke kap. IV z níž část IV/2/B je jejím samostatným přínosem. Vybrala závěrečné texty a zúčastnila se konání redakční úpravy. V průběhu práce přinášela i nové podněty k problematice ST ze své současné zkušenosti jako kabinové tlumočnice.

Ú v o d

Simultánní tlumočení je komplexem celé řady dovedností, avšak dosavadní metody jeho výuky pracují již od počátečního stadia vesměs globálně, s uceleným textem, který procvičuje vlastně všechny dovednosti najednou. Předpokládaný program má překlenout tuto mezeru souborem modelových, strukturálních cvičení, jejichž cílem je vypěstovat dovednost pohotového jazykového převodu v maximální časové tísní, a to cestou automatizace dílčích prvků výpovědi. Potřeba takového programu vyvstává zejména u jazyků typologicky odlišných, které vykazují celou řadu nesouhlasných syntaktických konstrukcí, protivících se tzv. syntaktickému paralelismu, a tedy náročných z hlediska synchronního převodu. Na rozdíl od existujících audioorálních programů pro výuku jazyka je náš soubor cvičení dvojjazyčný.

Jádrem skriptu je kapitola IV, která procvičuje větné konstrukce se specifickými obtížemi, kde jsou obměňovány v několika - většinou šesti, až deseti položkách. V kap. V a VI jsou ukázány některé další zvláštní aspekty, kterými se odlišuje práce simultánního tlumočnicka od práce překladatele, resp. tlumočnicka konsekutivního. Další prvky metodické řady pro nácvik ST jsou uvedeny v kap. VII o práci s textem. Modelová cvičení provádíme až poté, kdy student získal návyk na práci se sluchátkovým zařízením a na rušení poslechu vlastním hlasem.

S přihlédnutím k tomu, že předpokladem pro výcvik v ST je dokonalá znalost cizího jazyka¹⁾, věnovali jsme první díl skriptu (kap. I, II, III) průpravným cvičením, která je třeba probírat v nižších ročnících, před započetím vlastní výuky ST. Procvičují lexikální, frazeologickou a gramatickou látku i některé překladatelské postupy již z hlediska ST, t.j. pěstují návyk bez-

1) jak o tom mluví např. D. Seleskovitchová, která pokládá paralelní učení jazyku a tlumočení dokonce za škodlivé; "...l'exercice linguistique ne peut être que préjudiciable à l'exercice interprétatif...", L'interprète dans les conférences internationales, Paris, Minard 1968, str. 132-133

prostřední reakce na auditivní impuls. Tuto část hodláme v budoucnu rozšířit rozpracováním jednotlivých typů cvičení, které jsou tu podány spíše jako náměty pro další práci. Z vlastní zkušenosti můžeme potvrdit, že nácvik náročných dovedností ST je neúčinný, pokud nenavazuje na bezpečné zvládnutí gramatického systému a slovní zásoby obou jazyků.

Práce tlumočnicka spočívá v ústním převodu slyšeného slova. Přesto probíhá jeho průprava stále ještě z velké části tradičním způsobem v plánu vizuálně-čtecím. Proto jsme program koncipovali - až na několik výjimek v průpravné části - důsledně audioorálně, abychom přiměli studenta k jednorázovému vnímání sluchem a oprostili jej od zrakového vnímání, které může být časově neomezené nebo opakované. Pokud nebude pořízena nahrávka, bude učitel číst do mikrofonu sám, což mu dá možnost přednes podle potřeby upravovat. Studenti mohou s programem pracovat i samostatně, nejlépe ve dvojicích, bez složité technické aparatury, neboť většina cvičení uvádí výchozí i cílovou verzi. Přednes cizojazyčného znění Čechem nebude tu takovou závadou, jako u jazykových kurzů: vždyť na mezinárodních setkáních mluví francouzsky mnoho delegátů, pro něž francouzština není mateřštinou.

Některé jevy a struktury se záměrně probírají několikrát. Tak např. infinitivní vazby se procvičují v kap. II jako gramatický jev, v kap. III jako překladatelský postup, v kap. IV jako specifický problém ST a v kap. V jako prostředek sevřeného vyjádření. Podobně se vracejí participiální vazby, vazba se slovesem "voir", čísla, aj. Terminologie použitá v souhrnných textech se objevuje nejdříve v jednoduchých cvičeních a větách.

Většinu cvičení lze užít pro práci oběma směry. Pokud je směr z jednoho jazyka do druhého relevantní, je to výslovně uvedeno. Účinným metodickým postupem bude nahrání studentova výkonu a kolektivní rozbor chyb. Jednotlivých cvičení je rovněž možno použít pro testování.

Při tvorbě tohoto programu, který je výsledkem dlouholeté tlumočnické práce, metodických zkušeností i teoretických úvah, bylo třeba si ujasnit a vyřešit řadu problémů.

Tak především automatizace je na první pohled v rozporu se zásadou, již zastáváme, že tlumočíme smysl a nikoli oddělené prvky výpovědi. Rozhodně se přikláníme k těm autorům, kteří kritizovali svého času Hendricksova drillová cvičení²⁻⁵⁾, spočívající v převádění jednotlivých slov nebo vět vytržených ze souvislosti. I když chápeme autorův záměr cvičit specifické aspekty ST, totiž rozdvojení pozornosti a posuv, pokládáme tato cvičení za metodicky nesprávná. Na rozdíl od jeho "bezkontextové" metody, která kontext ze svých cvičení záměrně vylučuje, bylo naší snahou jednotlivá cvičení pokud možno do kontextu zapojit, tématicky je stmelit, obalit danou strukturu vhodným lexikem, navodit v rámci možností přirozenou tlumočnickou situaci. Přitom jsou cvičení koncipována tak, aby student neopakoval mechanicky daný model, ale byl nucen se dobírat smyslu výpovědi. Tak docházíme k dialektickému spojení automatizace s uvědoměním. Některé složitější jevy (zejména v závěrečných kapitolách V a VI) automatizaci nepřipouštějí; příslušná cvičení pak jen naznačují možná řešení.

Tlumočnick pracuje též s výrazy, které převádí z jazyka do jazyka cestou přímého překódování ("transcodage"), aniž musel provádět mentální operaci zjišťování jejich smyslu. Tyto pojmy byly nazvány "prefabrikáty".⁶⁾ Jsou jimi výrazy s jediným stálým ekvivalentem, např. názvy organizací (OSN - ONU), názvy mezinárodních dokumentů, víceslovná ustálená spojení ("všeobecné a úplné odzbrojení") ap. Jejich automatické vybavování uspoří tlumočnickovi čas a energii, již nemá při této vysilující práci nikdy nazbyt. Prefabrikáty jsme volili - tak jako slovní zásobu vůbec - z oblasti relevantní pro simultánní tlumočení,

2) Paul V. Hendrickx, Simultaneous Interpreting, Longman, London 1971

3) C. Ilg, Psittacisme décalé, L'Interprète No 4, Nov. 1972

4) M. Lederer, Equivalences ou intelligences, L'Interprète No 2, Juillet 1974

5) A. Hromasová, Intelligence All the Way, L'Interprète No 4, 1974

6) např. v článku A. Hromasové "A Study of Memory in Interpreting", v L'Interprète No 1 / 1974, str. 9

t.j. zejména z odborného jazyka, z oblasti politiky, hospodářství a mezinárodních vztahů. Nebylo by ovšem užitečné kompilovat slovník užitečných výrazů a prezentovat jej audioorální formou. Proto jsme prefabrikáty zapojili do strukturované výpovědi, kombinovali jejich nácvik s procvičováním větných modelů.

Čím víc automatizovaných jednotek má tlumočnická pohotovost, tím má v kabině snadnější práci. Bylo by však scestné - jak se to stává u laické veřejnosti, ale i u studentů nedostatečně ovládajících jazyk - směřovat ST pouze s tímto přímým dosazováním ekvivalentů, které má jen omezené pole působnosti.

Dalším problémem, který bylo třeba vyřešit, je potenciální multiekvivalence výpovědi. Chceme-li v programu uvést nejen výchozí, ale i cílovou verzi, narážíme na to, že ekvivalentních cílových verzí může být obvykle několik. Toto dilema jsme řešili několika způsoby.

Jednak jsou zde ony prefabrikáty, u nichž zafixování jediného ekvivalentu je právě žádoucí. Jinde dáváme jednoznačný pokyn, jakou transformaci v zájmu nácviku určitého postupu požadujeme. K tomu budiž podotknuto, že jsme se vyhýbali doslovným, kalkovým převodům - které tlumočnicka stejně první napadnou, a ne vždy ku prospěchu věci - a záměrně rozšiřovali slovní zásobu a rozvíjeli schopnost stylisticky bohatšího vyjadřování. Je to nezbytné u takového jazyka, jakým je francouzština, která výrazně rozlišuje funkční styly a kde konferenční tlumočení spadá do oblasti tzv. úředního jazyka ("langue administrative"). Tam, kde složitější model obsahuje kromě procvičované jazykové operace řadu dalších prvků s více možnostmi řešení, objevují se u cvičení poznámky typu "Uvedený překlad je jen jeden z možných". A konečně u souvislých celků a souhrnných textů ponecháváme jen originál, v němž případně podtržením upozorňujeme na probíraný jev.

Obecně je třeba říci, že psaná (tištěná) forma zkresluje do jisté míry problematiku ekvivalence: předpokládané přetlumočení vnímáme totiž mylně jako překlad. Tlumočení je ovlivněno situačními momenty, jež nelze v písemné formě reproduko-

vat: subjekt řečníka, akustické podmínky, ap. Proto bude učitel tolerovat, ba i vítat jiné zdařilé verze, které nejsou uvedeny, a to zejména tam, kde nedostatečný kontext jich připouští několik.

Jinou otázkou, nad níž bylo třeba se zamyslet, je tzv. posuv ("décalage"), t.j. časové zpoždění tlumočnicka za řečníkem⁷⁾ a jeho uplatnění ve cvičeních. Tlumočnicka musí v každém případě vyslechnout minimálně jedno slovní spojení - jednu tlumočnickou jednotku - než může poskytnout její cizojazyčnou verzi. Jak říká Van Hoof⁸⁾, tlumočnicka netlumočí to, co slyší, nýbrž to, co právě slyšel ("L'interprète ne traduit pas ce qu'il entend, mais ce qu'il vient d'entendre"). Z toho vyplývá, že práce s větnými úseky a kratičkými větami bude analogická jako u klasických audioorálních programů, kde replika následuje po vyslechnutí stimulu. Synchronnost se může uplatnit teprve u výpovědi delší. S posuvem se ve skriptu cílevědomě pracuje. V některých případech se vyžaduje krátký posuv ("talonnage"), např. u čísel nebo cvičíme-li bezprostřední reakci či jazykovou transformaci "nehotového" (neukončeného, neúplného) celku. Jindy naopak ukládáme delší posuv, např. v souvislosti s odstraněním dvojznačnosti ("desambiguací") nebo zatěžujeme-li záměrně paměť.

Domníváme se, že cvičení tohoto skriptu, zejména jeho prvního dílu, mohou posloužit obecně k aktivizaci jazykových znalostí. Požadavek okamžité reakce může působit jako zvláštní druh "contrainte" - přinucení k maximálně intenzivnímu výkonu.

Účinnost cvičení byla ověřena v praxi výuky ST na katedře překladatelství a tlumočnictví FFUK. Nicméně je třeba říci,

7) Podle P.Olérona a H.Nanpona trvá toto zpoždění 2 - 3 vteřiny (citováno H.C.Barikem v článku "Interpreters Talk a Lot, Among Other Things", Babel 18, No 1, 1972, str. 3.) Jiní autoři mluví o "několika vteřinách" (D.Seleskovitch), někteří uvádějí až 10 sek.

8) Théorie et pratique de l'interprétation, München 1962, str. 131

že ani dokonalé zvládnutí programu neudělá ještě z adepta ST kabinového tlumočnicka. Usnadní mu jen a zkrátí namáhavou cestu. Neboť u tohoto povolání platí víc než u kteréhokoli jiného, že z mnoha povolaných jen málo vyvolených.

Náš dík patří D.Milletové, lektorce francouzštiny na FFUK, za laskavé přehlédnutí celého rukopisu a korekturu jeho francouzské verze, dr.M.Mucalovi za úpravu některých českých formulací a Dr.O.Sofrovi z Pražské informační služby za upřesnění mnohých pojmů z teorie tlumočení. Za pečlivou kontrolu textu a četné připomínky děkujeme dr.O.Radinovi a doc.dr. A.Tionové C.Sc., již by první autorka (E.J.) ráda vyjádřila též svůj dík za cenné podněty v metodice jazykové výuky.

První díl: Průpravná cvičení

I) ČÁST LEXIKÁLNÍ A FRAZEOLOGICKÁ

A) Synonymické vyjadřování

Schopnost synonymického vyjadřování patří k základním nástrojům tlumočnickovy práce a nemá pro ST pouze stylistický význam. Umět vyjádřit totéž sdělení různými jazykovými prostředky je nutnost daná jednak charakterem práce v časové tísní (tlumočnick se nemůže jít podívat do slovníku na přesný ekvivalent, který mu právě vypadl z paměti), jednak zpracováváním tzv. nehotových (neukončených, neúplných) celků, které vyžaduje neustálou restrukturuaci výpovědi podle požadavků cílového jazyka. Proto by měl simultánní tlumočnick vždy mít pohotově několik možností, jak říci totéž "jinak".

1. Nahraďte prosté sloveso verbonominální vazbou (verbe simple-locution verbale), se substantivem stejného kmene jako sloveso.

a) substantivum s určitým členem - article défini

accentuer <i>zdůrazňovat</i>	mettre, placer	l'accent sur
vaincre	remporter	la victoire
fuir	prendre	la fuite
parler à qn.	adresser	la parole à
<i>zjišťovat kvalitu</i> <i>zkoušet</i> éprouver qn.	mettre	qn. à l'épreuve
congédier qn. <i>propustit</i>	donner	le congé à
<i>ukryt se</i> <i>chránit se</i> s'abriter contre <i>dat výpověď</i>	se mettre	à l'abri
récolter <i>sklízet</i>	faire	la récolte

essayer une défaite - utrpět porážku

b) substantivum s neurčitým členem - article indéfini

décider	prendre	une décision
demander	adresser	une demande à
résoudre	donner	une solution à
juger de qch. <i>rozhodnout</i>	porter	un jugement sur
<i>zavázat se</i> s'engager à <i>odhadnout</i>	prendre	un engagement
accuser qn. <i>posuzovat</i>	porter	une accusation contre
terminer	mettre	un terme à
séjourner	faire	un séjour
enquêter sur qch.	faire, mener	une enquête
modifier qch.	apporter	des modifications à
pécher <i>hřešit, eklybovat</i>	commettre	un péché
corriger qn.	administrer	une correction
échouer	essayer	un échec, <i>une défaite</i>
influer sur	exercer <i>vykonávat</i>	une influence
comploter	tramer, ourdir	un complot
risquer	courir	un risque

c) substantivum bez členu - sans article

prouver	faire	preuve de
noter	prendre	note de
remédier à qch. <i>léčit</i>	porter	remède à
recourir à qch. <i>ukéci se k</i>	avoir	recours à
connaître	avoir	connaissance de
secourir qn.	porter	secours à
préférer	donner	préférence à
naître	prendre	naissance

d) substantivum s přivlastňovacím zájmenem - adjectif possessif

se charger de	prendre	qn. à sa charge
remercier	présenter	ses remerciements
se préparer	faire	ses préparatifs
démissionner	donner	sa démission
contribuer	apporter	sa contribution
approuver <i>svolít</i>	donner	son approbation

2. Nahraďte prosté sloveso vazbou se substantivem jiného základu než dané sloveso.

se développer	prendre	de l'extension
croire à	ajouter	de l'extension
assassiner	commettre	foi
incendier <i>zapálit</i>	mettre	un meurtre
se tromper	commettre	le feu à
tomber	faire	une erreur
regarder	jeter	une chute <i>padnutí</i>
s'asseoir	prendre	un coup d'oeil <i>okem</i>
écouter	prêter	place
manquer	faire	l'oreille
		défaut <i>defekt</i>

3. Nahraďte a) adjektivum (odborný výraz) opisem
b) opis adjektivem

a) l'énergie	du soleil	solaire
les rayons	de la lune	lunaires
la navigation	sur un fleuve	fluviale
"	dans les airs	aérienne
"	par mer	maritime
des influences	qui tiennent au climat	climatiques
les pays	du nord	septentrionaux
l'hémisphère	"	boréal <i>(pôle)</i>
les régions	du sud	méridionales
l'hémisphère	"	austral
la côte	de l'Est	orientale
"	de l'Ouest	occidentale
des mouvements	causés par le tremblement de terre	sismiques / <i>seismique</i>
une plante	qui pousse dans les Alpes	alpestre
"	qui pousse dans l'eau	alpine
		aquatique

			I/A
une pierre	qui contient de la chaux	calcaire	
une plante	dont on tire de l'huile	oléagineuse	
le repos	du dimanche	dominical	
un plan	de deux ans	biennal	
"	de trois ans	triennal	
"	de quatre ans	quadiennal	
"	de cinq ans	quinquennal	
un appel	nom par nom	nominal	
une erreur	du commencement	initiale	
des études	du moyen âge	médiévales	
un remède	pour endormir	soporifique	
un témoin	qui a vu la chose de ses yeux	oculaire	

b) Les parties du corps - části těla

Une inflammation	du poumon	pulmonaire
une maladie	des intestins	intestinale
une affection	du coeur	cardiaque
des troubles	de l'estomac	gastriques
les muscles	du dos	dorsaux
les vertèbres	du cou	cervicales
les douleurs	du cerveau	cérébrales
un muscle	du bras	brachial
les empreintes	des doigts	digitales
la région	de la poitrine	pectorale
le globe	de l'oeil	oculaire
les fosses	du nez	nasales

c) Les formes - tvary

qui a la forme d'un	triangle	triangulaire
	rectangle	rectangulaire
	carré	carré
	cercle	circulaire
	oeuf	oval
	coin	cunéiforme
	fil	filiforme

qui a la forme d'une ^{kyule} sphère ^{kyule} sphérique
| ^{kyule} ligne droite ^{kyule} rectiligne

4. Za Č sloveso zjistit dosazujte nejvhodnější F ekvivalenty (synonyma) podle kontextu.

1. Komise expertů zjistila, že bezpečnostní opatření nebyla dodržena. La commission d'experts a constaté que les mesures de sécurité n'ont pas été observées.
2. Nepodařilo se nám zjistit příčinu. Nous ne sommes pas parvenus à découvrir la cause.
3. Biochemické údaje byly zjištěny v laboratořích. Les données biochimiques ont été établies dans les laboratoires.
4. Lékaři prý zjistili rakovinu. Les médecins auraient dépiété le cancer.
5. V kosmickém prostoru byla prý zjištěna přítomnost vody. On aurait détecté dans l'espace la présence de l'eau.
6. Bylo zjištěno, že uchází plyn. Une fuite de gaz a été décelée.
7. Totožnost zločince nebyla zjištěna. Le malfaiteur n'a pas été identifié.
8. Zjistilo se, že lhal. Il s'est avéré qu'il avait menti.
9. Bylo třeba zjistit tlak v kotli. Il a fallu vérifier la pression dans la chaudière.
10. Fakta nebyla ještě jasně zjištěna. Les faits n'ont pas encore été tirés au clair.
11. Nebyly zjištěny žádné stopy po střelách. Aucune trace de balles n'a été relevée.

12. Oficiální statistika Les statistiques officielles
zjišťuje znepokojivý růst révèlent une augmentation in-
 počtu nezaměstnaných. quiétante du nombre des chô-
 meurs.

Další možnosti: démontrer, signaler, attester, affirmer,
 confirmer, trouver, indiquer, noter, remarquer, observer,
 repérer ...

Pozn.: Uváděná F verze není ovšem jediná možná.

Sémantická pole - Champs sémantiques

5. "umožnit, podporovat, napomáhat" : ve F obměňujte sloveso
 pomocí co největšího počtu synonym.

Il faut	<u>permettre</u>	les échanges culturels
	<u>rendre possible</u>	" économiques
	<u>faciliter</u>	" commerciaux
	<u>encourager</u>	la coopération scientifique
	<u>stimuler</u>	" internationale
	<u>promouvoir</u>	l'aide désintéressée
	<u>favoriser</u>	les relations culturelles
	etc.	etc.

6. Navrhněte co nejvíce výrazů a vazeb pro pojem "společný
 postup, spojené úsilí, jednota, dohoda"

Les efforts communs, conjoints, concertés, coordonnés,
 harmonisés, unis, synchronisés...

agir en accord, en parfait accord avec, d'un commun accord,
 nous sommes tous d'accord pour...

décider à l'unanimité, l'unanimité dans l'action, être
 unanime à..., une décision unanime

une (parfaite) entente, parvenir à une entente, une poli-
 tique d'entente

en étroite union (coopération, collaboration) avec ...

agir (travailler) de concert (avec)
 être lié par des liens d'amitié, reserrer les liens d'amitié
 les relations amicales, fraternelles
 être en (parfaite) harmonie avec ...
 une communauté d'idées, d'intérêts
 joindre ses efforts à ceux du partenaire
 partager l'opinion de..., être du même avis
 une ferme alliance, un allié sûr
 ensemble, conjointement, simultanément
 etc.

Sémantická pole a transformace - Champs sémantiques et
 transformations

7. Téma "Hospodářský rozvoj"

Dané věty transformujte podle naznačených variant.

- a) La période écoulée a été celle de Uplynulé období bylo
 období
1. l'accroissement de la production	1. růstu výroby
2. l'essor de la science	2. rozkvětu vědy
3. l'évolution des forces pro-
ductives	3. rozvoje výrobních
sil
4. l'augmentation de la consom-
mation	4. rozšíření spotřeby
5. l'accroissement du pouvoir
d'achat	5. růstu kupní síly
6. la hausse des salaires	6. zvyšování mezd
- b) Au cours de la période écoulée
1. la production s'est accrue
2. la science a connu un grand essor
3. les forces productives ont évolué
4. la consommation a augmenté

c) La période écoulée a été caractérisée par

1. l'accroissement de la production

....

d) La période écoulée a connu (enregistré)

1. l'accroissement de la production

....

etc,

Další výrazy z tohoto okruhu: s'épanouir - l'épanouissement, progresser - le progrès, élever - l'élévation, relever - le relèvement, monter - la montée, majorer - la majoration, etc.

Pozn.: - Uvedená spojení nejsou ustálená, synonyma je možno zaměňovat, např. l'accroissement (l'augmentation, l'expansion) de la production.

- U substantiv essor, expansion není slovesný protějšek.

8. Téma "Hospodářský úpadek" charakterizujte ve F co největším počtem typických jevů.

Transformujte (kde je to možné) obdobně jako v předchozím cvičení.

La période écoulée a été une période de...(celle de...)

crise

chômage

pénurie, misère

inflation

stagnation

effondrement

baisse du pouvoir d'achat

dégradation des conditions de vie

détérioration de la situation

baisse du niveau de vie

Uplynulé období bylo obdobím

krize

nezaměstnanosti

nedostatku, bídy

inflace

stagnace

úpadku, zhroucení

poklesu kupní síly

zhoršení životních podmínek

zhoršení situace

snížení životní úrovně

Další výrazy z tohoto okruhu: rendre pire, empirer, freiner, altérer - altération, aggraver - aggravation, être en (pleine) régression, le recul, la faillite, l'échec, la chute, la décadence, etc.

9. Vyjádřete synonymicky: "Les prix n'ont pas augmenté"

1. Les prix n'ont pas été majorés (élevés)

2. Les prix n'ont pas monté.

3. Les prix sont restés stables (les mêmes).

4. Les prix n'ont pas bougé.

5. Les prix n'ont pas été sujets à fluctuation.

6. Aucune hausse des prix n'est intervenue (n'a été enregistrée).

7. Nous n'avons assisté à aucune hausse des prix.

8. La stabilité des prix a été assurée.

9. L'augmentation des prix n'est pas intervenue.

etc.

10. "stále" - "toujours"

ve F obměňte větu: "Pracující stále bojují za svá práva"

1. Les travailleurs se battent (luttent) toujours (sans cesse, sans relâche, en permanence) pour leurs droits.

2. Les travailleurs ne cessent de lutter pour leur droits.

3. Les travailleurs continuent de se battre pour leur droits.

4. La lutte des travailleurs pour leurs droits continue (ne s'arrête pas, se poursuit).

5. Les travailleurs poursuivent (sans cesse) la lutte (le combat, la bataille) pour leurs droits.

6. La lutte que les travailleurs mènent pour leurs droits continue (se poursuit, n'est pas près de se terminer).
etc.

11. Najděte co největší počet transformací pro vyjádření příčinného vztahu ve větě: "Tuto situaci způsobila neblahá vládní politika"

1. Cette situation a été causée (provoquée) par la politique néfaste du gouvernement.
 2. Cette situation est due à la politique ... (est le résultat de...)
 3. C'est la politique néfaste du gouvernement qui est la cause (qui est à l'origine) de cette situation.
 4. Cette situation, c'est la politique néfaste du gouvernement qui en est la cause.
 5. La politique néfaste du gouvernement - voilà (telle est) la cause de cette situation.
 6. C'est le gouvernement qui, par sa politique néfaste, a causé (provoqué, entraîné) cette situation.
- etc.

Metod. pozm.: Učitel může uložit, že větné varianty musí začínat slovem 1) situace, 2) politika, 3) vláda.

12. Transformujte F - F pomocí vazby "être(faire) l'objet de"

1. Nous avons <u>étudié</u> la philologie romane.	La philologie romane a été (fait) l'objet de nos <u>études</u> .
2. Nous nous sommes <u>intéressés</u> aux mathématiques.	Les mathématiques ont été (fait) l'objet de notre <u>intérêt</u> .
3. Nous avons <u>réfléchi</u> aux problèmes de la pollution.	Les problèmes de la pollution ont été (fait) l'objet de notre <u>réflexion</u> (nos réflexions).

4. Nous avons discuté les problèmes de l'environnement.

Les problèmes de l'environnement ont été l'objet de notre discussion (de : nos discussions).

5. Nous avons approuvé une nouvelle solution.

La nouvelle solution a été l'objet de notre approbation.

6. Nous avons proposé une nouvelle méthode.

La nouvelle méthode a été l'objet de notre proposition.

13. Verbe simple - locution verbale

Transformujte se změnou prostého slovesa ve verbo-nominální vazbu. (Pro odstranění monotonie střídejte kromě toho Nous devons - Il (nous) faut.)

Il (nous) faut

Nous devons

1. <u>en finir avec</u> l'injustice	<u>mettre fin</u> à l'injustice.
2. nous <u>engager</u> à réaliser le plan.	<u>prendre l'engagement de</u> réaliser le plan.
3. <u>contribuer</u> à la lutte commune.	<u>apporter notre contribution</u> à la lutte commune.
4. <u>remédier</u> à tous ces abus.	<u>porter remède</u> à tous ces abus.
5. <u>prouver</u> notre courage.	<u>faire preuve de</u> courage.
6. <u>aider</u> les camarades souffrants.	<u>venir en aide aux</u> camarades souffrants.
7.-8. <u>libérer</u> les innocents et <u>emprisonner</u> les coupables.	<u>mettre les innocents en liberté</u> et les coupables <u>en prison</u> .

9. approuver les projets donner notre approbation
présentés. aux projets présentés.
10. In faut nous décider. prendre une décision.

Pomůcka pro případnou práci F - Č nebo Č - F :

Musíme

1. skoncovat s nespravedlností.
2. se zavázat, že splníme plán.
3. přispět ke společnému boji.
4. napravit všechny tyto nešvary (nedostatky).
5. prokázat odvahu.
6. pomáhat trpícím soudruhům.
- 7.-8. osvobodit nevinné a uvěznit vinníky.
9. schválit předložené návrhy.
10. se rozhodnout.

XXXX

Příklady synonymického vyjadřování najdeme i v dalších kapitolech, zejména v kap. III "Překladačské postupy".

B) Ustálená spojení

Ustálená spojení spadají pod pojem "prefabrikátů", které by se měly tlumočnickovi vybavovat automaticky.

Způsob práce s cvičeními 14 a 15 :

- K danému F substantivu doplňte přívlastek (resp. sloveso) tak, aby vzniklo ustálené spojení.

- Převod F - Č

- Převod Č - F

14.a) nezištná pomoc	une aide	désintéressée
účinný nástroj	un instrument	efficace
nedílná součást	une partie	intégrante
příznivé ovzduší	un climat	favorable
nezbytná potřeba	un besoin	urgent
základní význam	une importance	capitale
náročné cíle	des objectifs	ambitieux
horečná činnost	une activité	fiévreuse
nadměrná spotřeba	une consommation excessive	
pevný základ (pevná základna)	une base	solide
dlouhodobá dohoda	un accord	à long terme
krátkodobá dohoda	"-	à court terme
zuřivý odpor	une résistance	acharnée
zklamané naděje	des espoirs	décus
b) neochvějné přátelství	une amitié	inébranlable
nepřekonatelná překážka	un obstacle	insurmontable
nepřekonatelný rekord	un record	imbattable
neporušitelná zásada	un principe inviolable	
nepopíratelná pravda	une vérité incontestable	
neúprosná logika	une logique	implacable
neudržitelná situace	une situation	intenable
neocenitelné služby	des services	inestimables
nezcizitelné právo	un droit inaliénable	
nevyléčitelná nemoc	une maladie incurable	
c) nenahraditelná ztráta	une perte	irremplaçable
nenapravitelná chyba	une faute	irréparable
nevyvratitelný argument	un argument irréfutable	
neodvolatelný rozsudek	un verdict irrévocable	
bezúhonné chování	une conduite	irréprochable
neodolatelná moc	une puissance irrésistible	
nevyléčitelný zdravotní stav	un état de santé irrémédiable	

15. dosáhnout úspěchů	remporter	des succès
upoutat pozornost	attirer	l'attention
vzbudit zájem	susciter	l'intérêt
zmírnit zlo	atténuer	le mal
přistoupit k otázce	aborder	une question, un problème
klást (vyvolat) otázku	poser	une question, un problème
narazit na odpor	se heurter à	une résistance
překonat překážky	surmonter	les obstacles
odstranit "-"	éliminer	"-"
učinit opatření	prendre	des mesures
poskytnout možnosti	offrir	des possibilités
"-" informace	fournir	des renseignements
napravit chyby	redresser	les fautes
odpovídat potřebám	{ correspondre répondre	aux besoins
zhostit se úkolu	s'acquitter	d'une tâche
dělat bilanci	{ dresser établir	un bilan
vzbudit zvědavost	éveiller	la curiosité
mít, nést zodpovědnost	assumer	la responsabilité
mít (vykonávat) vliv	exercer	une influence
vyvíjet nátlak	exercer	une pression
provádět činnost	exercer	une activité

16. Zafixujte si několik užitečných předložkových vazeb
(locutions prépositionnelles)

tváří v tvář nebezpečí	face au danger
v našich rukách	entre nos mains
podle stanov	conformément aux statuts
podle zákona	en vertu de la loi

ve věci mezd
v rámci výměny
na úkor společné věci

en matière de salaires
dans le cadre des échanges
au détriment de la cause commune

jakožto ředitel
z hlediska našich vztahů
ve světle událostí
na základě zkušeností
(vycházejí ze zkušeností)

en ma (sa) qualité de directeur
sous l'angle de nos rapports
à la lumière des événements
à partir (en partant) des
expériences

prostřednictvím

par l'intermédiaire, par
l'entremise de

včetně
s výjimkou
s výhradou
pod záminkou
v souhlase s

y compris
à l'exclusion de
sous réserve de
sous (le) prétexte de
en accord avec, en conformité
avec

17. Jakými obvyklými přívlastky můžete doplnit subst.
"pays" - země ?

Les pays membres
participants
socialistes
capitalistes
non-engagées
non-alignés
neutres
belligérants
(non) dotés d'armes
atomiques
indépendants
autonomes
sous tutelle

země členské
zúčastněné
socialistické
kapitalistické
neangažované
stojící mimo bloky } nezú-
část-
něné }
neutrální
vedoucí válku
(ne)vlastníci atomové
zbraně
nezávislé
samostatné
poručenské (pod poruč.
správou)

Les pays **arriérés** země **zaostalé**
 développés rozvinuté
 en (voie de) dé- rozvojové
 veloppement

18. Vazba mettre en + subst. Pracujte oběma směry.

1. Tato neblahá politika
ohrožuje mír.	Cette politique néfaste <u>met</u>
la paix <u>en danger</u> .
2. Tyto teorie byly uvedeny
v pochybnost stranickým
tiskem.	Ces théories ont été <u>mises</u>
<u>en doute</u> par la presse du
parti.
3. Učitelé začnou stávkovat
1. listopadu.	Les enseignants se <u>mettront</u>
<u>en grève</u> le 1er novembre.
4. Požadavky zemědělců
usvědčují pravicovou
politiku.	Les <u>revendications des</u> agri-
culteurs <u>mettent en cause</u> la
politique de droite (de la
droite).
5. Uvedená fakta jasně
dokazují neschopnost
vlády.	Les faits mentionnés <u>mettent</u>
<u>en évidence</u> l'incapacité du
gouvernement.
6. Kritika zdůrazňuje
kladné stránky díla.	La critique <u>met en relief</u> les
aspects positifs de l'oeuvre.
7. V průběhu minulého roku
bylo rozestavěno příliš
mnoho objektů.	Trop de constructions ont été
<u>mises en chantier</u> au cours de
l'année passée.
8. Nestačí předkládat ná-
vrhy, je třeba je pro-
vádět .	Il ne suffit pas de présenter
des projets, il faut les
<u>mettre en oeuvre</u> .

9. Světová zdravotnická or-
ganizace **zavedla** soustav-
ný lékařský dohled v po-
stižených oblastech.

L'Organisation Mondiale de
la Santé **a mis en place** un
système de surveillance mé-
dicale dans les zones affec-
tées.

10. **Spojme** své úsilí !

Mettons nos efforts en com-
mun !

C) Derivace

Analogické tvoření slov

Zařazujeme několik cvičení na analogické tvoření slov, ne-
boť tlumočnická práce v praxi postaven před takový úkol. Musí
umět i pohotově opsat novotvar vytvořený pomocí předpony
či přípony, který nemá (dosud) syntetický protějšek v cí-
lovém jazyce.

19. Podle známých adjektiv s předponou inter- (mezi-) tvořte
méně známá nebo vám neznámá (případně pomocí narážky);
cvičte nejprve izolované výrazy, pak ve spojení se sub-
stantivy; závěrem prostrádejte příklady sub a) a b);
pracujte oběma směry.

a) pravidelné tvoření

		<u>narážka</u>
mezinárodní (hnutí)		international (mouvement)
mezivládní (výbor)		intergouvernemental (comité)
meziparlamentní (unie)		interparlementaire (union)
meziministerský (porada)		interministériel (consultation)
meziplanetární (let)		interplanétaire (vol)
mezihvězdný (prostor)	stella	interstellaire (espace)
meziodborový (komise)		intersyndical (commission)
meziměstský (styk)	urbs	interurbain (communication)
mezižební (sval)	côte	intercostal (muscle)
mezibuněčný (látka)	cellule	intercellulaire (tissus)
meziřádkový (překlad)		interligne (traduction)

b) zvláštní případy

mezilidské vztahy	rappports humains, interpersonnels
vzájemně závislý	interdépendant
intervokální (souhláska)	(consonne) intervocale
vzájemně zaměnitelný	interchangeable
minimální (mzda)	(salaire) interprofessionnel: le S.M.I.C. - salaire minimum interprofessionnel de croissance

c) některá substantiva

osoba, s níž mluvíme (účastník dialogu)	interlocuteur, m
telef. spojení uvnitř podniku (domácí linka)	interphone, m
vzájemné působení	interaction, f

20. Tvořte výrazy pomocí předpony non-

a) substantiva

la non-ingérence dans les affaires intérieures	nevměšování do vnitřních záležitostí
la non-intervention -"-	-"- (nezasahování)
le Pacte de non-agression	Smlouva o neútočení
le non-recours à la force	nepoužití síly
la non-violence	nepoužití násilí
le non-respect de la loi	nedodržení zákona
la non-satisfaction des besoins	neuspokojení potřeb
la non-exécution du Plan	ne(s)plnění plánu
le non-accomplissement du Plan	-"-
la non-discrimination des femmes	nediskriminování žen

la non-prolifération des armes nucléaires	nerozšiřování jaderných zbraní
la non-dissémination des armes nucléaires	zákaz vyrábět, skladovat a rozšiřovat jad. zbraně
la non-existence	neexistence
la non-réussite	neúspěch, nezdar
le non-fumeur	nekuřák
le non-sens	nesmysl

b) adjektiva

non-conformiste	nekonformní
les métaux non-ferreux	barevné kovy
l'art non-figuratif	nefigurativní umění
les pays non-alignés	země stojící mimo bloky, nezúčastněné
les nations non-engagées	neangažované státy
les dépenses non-alimentaires	výdaje jiné než na potraviny

Pozn.: Tvoření s prefixem non- je velmi produktivní, mnohé výrazy, s nimiž se setkáme v projevech a v tisku, nejsou ještě uvedeny ve slovnících.

21. Tvořte výrazy s předponou sous- .

Cvičte nejprve zvlášť a, b, c, potom napřeskáčku.

a) v češtině jednoslovný ekvivalent s předponou pod-

le sous-officier	poddůstojník
le sous-locataire	podnájemník
le sous-secrétaire	státní podtajemník
le sous-sol	podzemí
le sous-comité	podvýbor
la sous-préfecture	podprefektura
la sous-estimation	podceňování
la sous-alimentation	podvýživa

sous-cutané (injection) podkožní (injekce)
 sous-exposé (pellicule) podexponovaný (film)

b) v Č opis

le sous-chef zástupce vedoucího
 le sous-inspecteur zástupce inspektora
 le sous-emploi částečná nezaměstnanost
 la sous-consommation nedostatečná spotřeba
 le sous-équipement nedostatečné vybavení
 le sous-produit vedlejší produkt (výrobek)
 sous-développé (pays) málo vyvinutý (země)
 sous-payé (employé) málo placený (zaměstnanec)
 sous-peuplé (région) řídké osídlený (kraj)
 un film sous-titré film s titulky

c) v Č jiné řešení

la sous-commission subkomise
 la souscription subskripce, předplatné
 la sous-dominante subdominanta
 le sous-traitant subdodavatel
 le sous-marin ponorka
 sous-jacent (difficulté) skrytý (obtíž)

22. Tvořte F výrazy s předponou sur-.

Do Č převádějte a) jednoslovně pomocí předpon pře-, nad-
 b) dilucí s příslovci velmi, příliš, nadměrně, zvýšeně (resp. s adj. nadměrný, zvýšený, ap.)

A) adjektiva (doplňte vhodným substantivem)

surchauffé (wagon) přetopený, přehřátý
 surchargé (camion, programme) přetížený
 suralimenté (enfant) překrmený, nadměrně živěný

surcomprimé (moteur) s vysokou kompresí
 surdéveloppé (pays) velmi rozvinutý
 surdosé (médicament) předávkovaný
 surentraîné (sportif) přetrénovaný
 suréquipé (industrie) nadměrně vybavený
 surestimé (immeuble) nadhodnocený, přeceněný
 surexposé (photo) přeexponovaný
 surgelé (viande) zmrazený (na velmi nízkou teplotu)
 surmené (femme) přepracovaný
 surpayé (travail) přeplacený
 surpeuplé (région) přelidněný
 surencombré (quartier) "-"
 suractivé (sérum) se zvýšenou působností
 suraigu (voix) velmi ostrý, řezavý
 surhaussé (voûte) převyšěný

B) substantiva

surprofit nadměrný zisk
 surconsommation nadměrná spotřeba
 surpression přetlak
 surproduction nadvýroba
 surabondance nadbytek
 surexploitation zvýšené vykořisťování
 surtaxe přírážka k dani, doplatek
 survêtement tepláky
 surimposition předanění
 survoltage přepětí
 etc.

23. Tvořte F adjektiva s předponami uni-, bi-, tri-, quadri-, multi-, pluri. Cvičte nejprve v uvedeném pořadí, pak na přeskáčku.

jednostranný	závazek	/ engagement	unilatéral
jednosměrný	proud	/ courant	unidirectionnel
jednoosý	krystal	/ cristal	uniaxe
jednobuněčný	organismus	/ organisme	unicellulaire
dvoubarevný	stuha	/ ruban	bicolore
dvojstranný	smlouva	/ contract	bilatéral
dvojohniskový	brýle	/ lunettes	bifocal
dvoujazyčný	vydání	/ édition	bilingue
trojbarevný	prapor	/ drapeau	tricolore
trojrozměrný	prostor	/ espace	tridimensionnel
trojúhelníkový	tvář	/ forme	triangulaire
tříletý	program	/ programme	triennal
tříčlenný, trojstranný	komise	/ commission	tripartite
čtyřmotorový	letadlo	/ avion	quadrimoteur
čtyřslabičný	slovo	/ mot	quadrisyllabique
čtyřčlenný	komise	/ commission	quadripartite
čtyřletý	plán	/ plan	quadriennal
mnohobarevný	látka	/ étoffe	multicolore
mnohobuněčný	rostlina	/ plante	multicellulaire
mnohostranný	dohoda	/ accord	multilatéral
mnohotvárný	skutečnost	/ réalité	multiforme
mnohonárodní	stát	/ Etat	multinational
víceletý	rostlina	/ plante	pluriannuelle
týkající se několika věd- ních oborů, víceoborový	problém	/ problème	pluridiscipli- naire
atd.			

etc.

24. Podle známých výrazů utvořených se slovem "culture" tvořte vám neznámé odborné výrazy.

	narážka (lat.)		
zemědělství	pole	- ager	agriculture
monokultura			monoculture
motorizovaná kulti- vace			motoculture
lesnictví	les	- silva	sylviculture
zahradnictví	zahřada	- hortus	horticulture
pěstování květin	květina	- flos,-oris	floriculture
pěstování stromů	strom	- arbor	arboriculture
vinařství	vinná réva	- vitis	viticulture
včelařství	včela	- apis	apiculture
drůbežářství	pták	- avis	aviculture
obilnářství	obilný	- cerealis	culture des céréales céréalière

25. Transformujte, tvořte záporná přídavná jména.

L'on ne saurait

1. vaincre cette armée.	C'est une armée <u>invincible</u> .
2. corrompre ce juge.	C'est un juge <u>incorruptible</u> .
3. toucher à ces principes.	Ce sont des principes <u>intangibles</u> .
4. réduire une telle volonté.	C'est une volonté <u>irréductible</u> .
5. réprimer une telle envie.	C'est une envie <u>irrépressible</u> .
6. éteindre une telle soif.	C'est une soif <u>inextinguible</u> .

Pomůcka: 1. neporazitelný, 2. nepodplatitelný, 3. nedotknutelný, 4. neoblomný, nezlomný, 5. neodolatelný, nepotlačitelný, 6. neuhasitelný.

D) Interference cizích slov

Simultánní tlumočník má ještě větší sklon než překladatel k transliteraci cizích slov, neboť tento pohodlný postup mu zdánlivě šetří energii (réalisation - realizace, complet - kompletní, ap.) Hromaděním cizích výrazů se však text stává nesrozumitelným. Kromě toho z metodického hlediska mechanické převádění téže formy z výchozího jazyka do cílového svádí k bezmyšlenkovitosti, tlumočnickovi se vytrácí smysl sdělení. Naopak požadavek převést cizí slovo odpovídajícím slovem českého základu nutí tlumočnicka, aby příslušný pojem zapojil vědomě do výpovědi.

Při transliteraci je kromě toho třeba dát pozor na "zrádná slova", která se liší buď morfologicky nebo posunutým významem. Česká slova románského základu, která posunula význam, se pak velmi obtížně překládají zpět do francouzštiny (kooperace socialistických zemí, reálný socialismus, ap.)

26. Vyjádřete slovy českého základu

a) N + Adj

la sécurité internationale	mezinárodní bezpečnost
les forces destructrices	ničivé síly
le désarmement général et complet	všeobecné a úplné odzbrojení
un système parfait	dokonalá soustava
un contrat bilatéral	dvoustranná smlouva
un appareil spécial	zvláštní přístroj

b) N + N (+ Adj)

la réalisation du plan triennal	uskutečnění tříletého plánu
la construction d'une centrale atomique	(vý)stavba atomové elektrárna

la réglementation des armements

úprava zbrojení

les principes du désarmement

zásady odzbrojení

la signature de l'Acte final

podpis závěrečného aktu

une zone d'armes nucléaires

pásma jaderných zbraní

les effets de la course aux

důsledky horečného zbro-

armements

jení

les armes de destruction

zbraně hromadného ničení

massive

c) V + O + Adj

promouvoir l'expansion
économique

napomáhat hospodářskému
rozvoji

adopter une résolution
générale

přijmout všeobecné usnesení

déterminer les causes réelles

určit skutečné příčiny

fixer des objectifs ambitieux

stanovit náročné cíle

s'adresser à l'Assemblée
générale

obrátit se na Valné
shromáždění

réaliser des progrès
techniques

dosáhnout technického
pokroku

analyser les résultats
positifs et négatifs

rozebrat kladné i záporné
výsledky

27. Řekněte č e s k y

Il s'agit ...

Jde o ...

1. de transformations sociales
importantes.

významné společenské změny.
(sociální transformace)

2. d'une évolution complexe.

složité vývoj (komplexní evolu-
ce).

3. de la souveraineté politique
et économique de ces peuples.

politickou a hospodářskou
svrchovanost těchto národů.
(..ekonomickou suverenitu)

4. de leur libération totale. jejich úplné osvobození. (totální)
5. d'un phénomène positif dans le mouvement international. kladný jev v mezinárodním hnutí. (pozitivní fenomén v internacionálním...)
6. d'un droit légitime du peuple. zákonné právo lidu. (legitimní)
7. d'un appel à tous les citoyens progressistes. výzvu všem pokrokovým občanům. (apel, progresivním)
28. Při převodu do Č dávejte přednost výrazům českého základu.
1. L'analyse démontre que les armements représentent une énorme charge pour tous les pays.
Rozbor ukazuje, že zbrojení představuje obrovskou zátěž pro všechny země.
 2. Les vecteurs sont munis de systèmes de téléguidage.
Nosiče mají systémy řízení na dálku.
 3. La coopération économique devrait s'étendre à tous les continents.
Hospodářská spolupráce by se měla rozšířit na všechny světadíly.
 4. Le niveau de vie dépend de l'exportation de denrées alimentaires et de l'importation de produits industriels.
Životní úroveň závisí na vývozu potravin a na dovozu průmyslových výrobků.
 5. La déclaration commune de tous les représentants revêt pour nous une importance vitale.
Společné prohlášení všech představitelů je pro nás životně důležité.
 6. L'appel souligne que l'assistance mutuelle est un facteur important de la coexistence pacifique.
Výzva zdůrazňuje, že vzájemná pomoc je důležitým činitelem mírového soužití.

29. Převod odborného článku nepřetěžujte zbytečně cizími výrazy.

La naissance de l'architecture moderne en France.

La naissance de l'architecture moderne en France est déterminée par la chute de l'Ancien Régime en 1789 et la révolution industrielle. La noblesse perd sa place privilegiée au profit de la bourgeoisie, la paysannerie est affranchie du servage et de la corvée, le travail artisanal n'est plus soumis à la réglementation rigide des corporations.

D'autre part, l'invention de nouvelles machines et leur utilisation perfectionnée restreignent le travail manuel et commencent à le supplanter. La fabrication industrielle est plus productive que ne l'ont été les procédés d'artisan: l'âge de l'outil est remplacé par l'âge de la machine. L'industrie ascendante trouve la main d'œuvre nécessaire dans la partie de la population rurale qui, détachée du sol et prolétarisée, afflue vers la ville pour y chercher de l'emploi....

En comparaison avec l'époque précédente, l'architecte se trouve donc en face d'une situation économique et sociale tout-à-fait bouleversée et il a affaire à de nouveaux clients. Il n'aura plus à édifier de préférence: églises, palais, villas, pavillons de plaisance et maisons de patriciens, mais plutôt des bâtiments moins somptueux et plus utilitaires.

Il aura aussi à s'acquitter de programmes inédits, tels que bourses, établissements d'assistance, prisons, bibliothèques publiques, halles et bientôt aussi gares, expositions, grands magasins, aérodromes.

Seulement ni l'architecte ni son nouveau client, le bourgeois, n'ont compris que le nouvel âge industriel avait inventé de nouveaux matériaux de construction et

exigeait de nouvelles techniques. Ils en étaient restés, tous les deux, aux conceptions du 18e siècle qui avaient perdu avec le changement de la structure économique tout fondement. Au lieu de rechercher de nouveaux rapports entre les formes, les fonctions et les matériaux, le problème pour eux ne se posait que comme dilemme entre le classicisme et le romantisme. Or, ces styles historisants ne se distinguaient que par les modèles qu'ils imitaient. Les classiques se réclamaient de l'antiquité gréco-romaine, les romantiques s'inspiraient de l'art ogival, mais évoluaient bientôt vers la Renaissance, puis vers le baroque pour aboutir à un éclectisme désordonné de la fin du siècle.

30. "Zrádná slova" lišící se příponou (1)

1. Spekulantí Les spéculateurs	byli ont été	potrestáni. punis.
2. Emigrantí Les émigrés		zatčeni. arrêtés.
3. Revanšisté Les revanchards		odsouzení. condamnés.
4. Simulantí Les simulateurs		odhalení. dévoilés (démasqués).
5. Šovinisté Les chauvins		kritizování. critiqués.
6. Kolaborantí Les collaborateurs		propuštění. relâchés.

31. "Zrádná slova" lišící se příponou (2)

1. Tyto statistiky Ces statistiques	dávají za pravdu donnent raison aux	ekonomům. économistes.
2. Tyto výsledky Ces résultats		biologům. biologistes.
3. Tyto názory Ces opinions		atheistům. athées.
4. Tato fakta Ces faits		technikům. techniciens.
5. Tyto články Ces articles		romanistům. romanisants.
6. Tato čísla Ces chiffres		statistikům. statisticiens.
7. Tyto metody Ces méthodes		chirurgům i internis- tům. chirurgiens et aux internes.

E) Čísla

Čísla jsou svého druhu "prefabrikáty" : mají jen jeden, vždy stejný ekvivalent. Jejich tlumočení je však nepříjemné proto, že se špatně udržují v paměti. Proto si kabinový tlumočník čísla poznamenává, a tento zápis také cvičíme. Zapisování jednotlivých, ze souvislosti vytržených čísel, se studentům zprvu bude zdát zbytečné, ba dokonce zatěžující. Jeho užitečnost ocení až při zapojení čísla do souvislého textu. Nesmíme zapomínat, že vzhledem k posuvu (décalage), se čísla nereprodukuje bezprostředně, ale až po uplynutí několika vteřin. Přitom paměť tlumočníka je zaměřena na vnímání obsahu, smyslu, kdežto pro zapamatování čísla musí zapojit paměť ver-

bální, doslovnou. Zaznamenání grafického znaku čísla kromě toho umožňuje vizuální vnímání, na něž jsme zvyklí a které odstraňuje nevýhodu prchavosti (évanescence) jednorázového auditivního vjemu. Číslo je před námi na papíře a můžeme je dekódovat, jakmile nám to dovolí formulace v cílovém jazyce.

Tlumočník si může usnadnit práci s čísly také tím, že v projevu, kde se jich vyskytuje větší množství, (kde je očekává), se snaží udržovat co nejkratší posuv, být v těsném sledu za řečníkem (talonnage), aby se tak čísla co nejdřív "zba-vil" a nezatěžoval jím zbytečně paměť.

Pozn.: O práci s čísly viz ještě kap. V/3.

Číselné diktáty

Učitel diktuje a) česky,
b) francouzsky,
se stupňovanou rychlostí.

Studenti a) zapisují pouze cifry (pro dodatečnou kontrolu),
b) pouze ústně překládají,
c) zapisují cifry a přitom ústně překládají,
d) u vyšších čísel případně zaokrouhlují k vyššímu nebo nižšímu číslu pomocí výrazů plus de, přes de, více než, přes, téměř apod.

32. 1. Trojmístná čísla bez 70 a 90

852	943	632	261	124	285	545	428	653
841	755	382	507	605	706	314	430	513

2. Dvojmístná čísla s 60 a 70

62	73	77	68	71	69	79	75
67	63	72	78	61	71	74	66

3. Dvojmístná čísla s 80, 90

88	87	93	81	94	99	82	91
92	96	85	97	98	89	95	86

4. Trojmístná čísla se 70 a 90

392	473	895	994	672	574	796	376	271
693	575	891	597	290	778	999	474	177
498	779							

5. Trojmístná čísla se zdůrazněnou 1

861	751	670	972	381	292	541	387	491
866	369	288	797	471	681	532	191	163

6. Trojmístná čísla s 1 desetinným místem, bez 70, 90

828,5	332,8	153,8	627,4	486,9	964,3
519,7	241,6	855,2			

7. Trojmístná čísla s 1 desetinným místem, s 80, 90

584,6	482,8	993,4	385,3	791,2	296,5
689,9	989,5	197,7			

8. Trojmístná s 1 desetinným místem, s 60, 70

572,2	267,6	976,5	668,7	351,4	875,1
774,8	469,9	173,3			

9. Trojmístná s 2 desetinnými místy (všechny desítky)

259,23	344,94	177,52	961,82	335,78	881,15
160,29	493,13	518,74	711,99	121,66	655,91

10. Čtyřmístná bez 70, 90

5243	6027	8516	1025	4414	2131	7663	3341
1802	9782	3258	2949				

11. Čtyřmístná s 60, 70 a 80, 90

2266	5972	6491	9061	1773	3190	8385	7169
4287	2898	1680	5574				

12. Pětimístná se 70 a 90, zakončená 10

53.940	72.180	20.390	94.850	15.480	37.220
61.870	17.360	84.590	75.630	13.770	46.750

13. Pětimístná zakončená jednotkami (všechny desítky)

48.923	59.876	60.762	34.699	22.554	92.381
45.077	15.491	73.466	36.084	87.912	18.125
65.641	94.222				

14. Šestimístná

632.078	948.151	266.292	312.676	700.981
115.370	422.907	561.278	810.060	118.244
601.359	771.761			

15. Sedmimístná

1,396.442	5,889.090	9,740.981	2,662.415
4,221.333	8,113.270	3,417.577	2,515.891
6,004.011	7,726.062		

16. Osmimístná

46,984.917	82,044.989	17,222.190	71,130.357
11,953.818	65,441.112	31,652.901	90,050.326
28,515.671	57,213.042		

33. Data

Roku ...	1866, 1278, 1933, 1415, 1981, 1576, 1715, 1160,
En ...	1821, 1347, 1618, 1945, 1109, 1870, 1348, 1789

34. Datum a postavení "dējá"

Již v roce ...	En 1884	dējá	nebo	Dès 1884
	1918			" 1918
	1792			etc.
	" 1871	"		
	1938			
	1621			

35. Číslo zakončená na stovky

Lex.: obyvatelstvo

Gram.: Inverze

Zúčastnilo se ho	81.500 dělníků	Y ont participé (pris part assisté)	81.500 ouvriers
	63.400 rolníků		63.400 paysans
	5.800 studentů		5.800 étudiants
	9.600 železničářů		9.600 cheminots
	18.800 techniků		18.800 techniciens
	8.300 učitelů		8.300 instituteurs
	17.200 zemědělců		17.200 agriculteurs
	5.100 sportovců		5.100 sportifs
74.500 diváků	74.500 spectateurs		
390.900 občanů	390.900 citoyens		

36. Číslo zakončená na desítky (bez 70, 80, 90)

Lex.: průmyslové výrobky

Do prodeje bylo dáno	350.640 výrobků.	350.640 produits	ont été mis(es) en vente.
	15.560 ledniček.	15.560 réfrigérateurs	
	8.010 magnetofonů.	8.010 magnétophones	
	18.530 televizorů.	18.530 postes de TV	
	137.620 vozů.	137.620 voitures	
	4.060 nákl.aut	4.060 poids lourds	
	162.350 rozhl.přijímačů.	162.350 postes de radio	
	20.410 gramofonů.	20.410 électrophones	
960.250 párů obuvi.	960.250 paires de chaussures		
9.030 psacích strojů.	9.030 machines à écrire		

38. Číslo zakončená na jednotky
Lex.: zemědělské výrobky

Jednotná zemědělská družstva	zasela	870.645 q pšenice	<i>froment</i>
	sklidila	465.586 q žita	<i>seigle</i>
	vyrobila	348.993 q ječmene	<i>orge</i>
	dodala (na trh)	980.971 q obilí	<i>blé (céréales)</i>
	prodala	267.589 q kukuřice	<i>maïs</i>
		669.862 q brambor	<i>p. de t.</i>
		590.478 q cukrovky	<i>betterave à sucre</i>
Družstva		128.694 q luštěnin	<i>légumineuses</i>
		787.639 q pícnin	<i>fouillage</i>
		373.161 q řepky	<i>colza</i>
Les coopé- ratives (agricoles unies) ont	semé	870.645 q de froment	
	récolté	465.586 q de seigle	
	produit	348.993 q d'orge	
	fourni	980.971 q de céréales (de blé)	
	livré au marché	267.589 q de maïs	
	vendu	669.862 q de pommes de terre	
		590.478 q de betterave à sucre	
		128.694 q de légumineuses	
		787.639 q de fourrage	
		373.161 q de colza	

39. "Million"

Lex.: měna - la monnaie

Gram.: Slovosled, slovesná shoda

Bylo	získáno	6 miliónů korun
	investováno	10 miliónů franků
	ušetřeno	56 miliónů rublů
	promrháno	9 miliónů marek
	vydáno	7 miliónů liber sterlingů
	(utráceno)	18 miliónů dolarů
	ztraceno	15 miliónů kanadských dolarů
		8 miliónů švýcarských franků
	5 miliónů forintů	
	450 miliónů lir	

6 millions de couronnes		
10 " " francs		gagnés
56 " " roubles		investis
9 " " marks	ont	économisés
7 " " livres sterling	été	gaspillés
18 " " dollars		dépensés
15 " " dollars canadiens		perdus
8 " " francs suisses		
5 " " forints		
450 " " liras		

40. a) převádějte přesně
b) zaokrouhľujte

Pozn.: Upravte čísla podle posledního sčítání.

Země Pays	Rozloha v km ² Superficie en km ²	Počet obyvatel Nombre d'habitants
Bulharsko Bulgarie	110.842	8 800 000
Československo Tchécoslovaquie	127 859	15 030 000
Maďarsko Hongrie	93 030	10 650 000
NDR RDA	107 834	16 770 000
Polsko Pologne	311 730	34 700 000
Rumunsko Roumanie	237 502	18 500 000
SSSR URSS	22 403 000	258 700 000

41. Neurčité množství : -aine, -ier

1. asi 100 vojáků	une centaine de soldats
2. asi 30 policistů	une trentaine de policiers
3. asi 50 studentů	une cinquantaine d'étudiants
4. desítky školáků	des dizaines d'écoliers
5. stovky sportovců	des centaines de sportifs
6. asi tisíc nezaměstnaných	un millier de chômeurs
7. tisíce stávkujících	des milliers de grévistes
8. desítky tisíc dělníků	des dizaines de milliers d'ouvriers
9. asi sto tisíc pracujících	une centaine de milliers de travailleurs
10. stovky tisíc mladých	des centaines de milliers de jeunes

42. Vyjádřete podíl způsobem obvyklým ve F

1. Čtvrtina obyvatel žije v městském prostředí.	Un habitant sur quatre vit dans un milieu urbain.
2. Šestina obyvatel žije v hlavním městě.	Un habitant sur six vit dans la capitale.
3. Polovina obyvatel tráví dovolenou na venkově.	Un habitant sur deux passe son congé à la campagne.
4. Třetina obyvatel pije minerální vodu.	Un habitant sur trois boit l'eau minérale.
5. Tři čtvrtiny obyvatel žijí ve venkovském prostředí.	Trois habitants sur quatre vivent dans un milieu rural.
6. Devět desetin obyvatelstva užívá léky.	Neuf habitants sur dix prennent des médicaments.
7. Dvě třetiny obyvatel neumějí plavat.	Deux habitants sur trois ne savent pas nager.

43. Vyjádřete ve F obvyklými časovými jednotkami

a) 1. za týden	dans huit jours
2. za 14 dní	dans quinze jours
3. čtvrt roku	3 mois, un trimestre
4. půl roku	6 mois, un semestre
5. 3/4 roku	9 mois
6. v lednu t.r.	en janvier dernier
v prosinci t.r.	en décembre prochain
(mluvíme-li v únoru až listopadu)	
7. do listopadu	d'ici novembre
brzy, v brzké době,	sous peu, prochainement,
v blízké době, v nej-	sans tarder,
blíže době, ap.	dans l'immédiat, etc.

b) Při tlumočení uplatněte výše uvedené výrazy.

Nedávno byl schválen program výzkumu vlivu klimatických podmínek na vegetaci rostlin, který má být prováděn v nejbližší době. Za týden započnou přípravné práce a za 14 dní se zahájí první pokusy. Za čtvrt roku se ukončí první série zkoušek, které mají být vyhodnoceny půl roku po zahájení programu.

V dalším roce bude výzkum prováděn ve spolupráci s dalšími výzkumnými středisky, které si budou vyměňovat dokumentaci o výsledcích pravidelně jednou za čtvrt roku, a to vždy nejpozději 14 dní po uplynutí čtvrtletí.

Doufáme, že do prosince budeme mít výsledky dostatečně zpracovány, že budou moci být v brzké době uplatněny v praxi a že brzy přinesou své plody.

Číslo v textu (F)

44. Le 10e Marché International du Disque et de l'Édition Musicale (le M.I.D.E.M.), s'est déroulé du 26 au 31 janvier dernier au Palais des Festivals de Cannes (Alpes-Maritimes). 43 pays étaient présents à cette manifestation qui a accueilli 5.114 participants et où le chiffre d'affaires a dépassé, pour la première fois, 8 milliards de francs. BNF
45. Entre les mois de mai 1974 et mars 1975, la société française Alsthom a livré aux chemins de fer nationaux de Thaïlande 54 locomotives diesel-électriques. Ces machines à 6 essieux pèsent près de 81 tonnes; elles ont été conçues "sur mesure" et font actuellement une moyenne mensuelle de 15.000 kilomètres chacune sur un réseau de 3.765 kilomètres, desservi par 586 gares ou établissements ferroviaires. La réalisation de ce marché a renforcé la position acquise récemment par Alsthom dans les pays d'Extrême-Orient avec la livraison de 115 locomotives à la République Populaire de Chine, de 90 autres à la Corée du Sud et de 93 à la Birmanie. BNF
46. D'après un rapport de l'Institut national d'études démographiques (l'I.N.E.D.) la France connaît depuis deux ans une baisse accélérée de la natalité; on estime à 750.000 le nombre de naissances enregistrées en 1975 contre 799.217 en 1974. La moyenne des naissances par femme, qui s'établissait en 1965 à 2,84, est tombée à 2,10 en 1974 et à 1,9 en 1975, chiffre le plus bas enregistré en France depuis les années de guerre. BNF 14-2-76
47. La navigation de plaisance est pratiquée par plus d'un million de Français. Il existe, en effet, à l'heure actuelle, plus de 350.000 navires de plaisance dans les ports français. Géographiquement, la flotte de plaisance se

trouve dans une proportion de :

42 % dans les ports de la Méditerranée,

34 % dans les ports de l'Atlantique,

24 % dans les ports de la Manche et de la Mer du Nord.

Par types de bateaux, la répartition est la suivante : voiliers 38 %, navires à moteur 62 %. BNF

48. Les services du Ministère de l'Agriculture ont fait savoir qu'on comptait en France, l'année dernière, 10,500.500 moutons dont 8,006.200 femelles (ou brebis). De 1970 à 1975, le nombre des élevages de moutons est passé de 173.700 à 149.000, il a donc baissé de 13,7 %. En une année, on a vendu 7,312.000 têtes pour la boucherie, 628.000 pour avoir des petits, 665.300 pour les mettre dans les prés et les faire grossir. 9.000 exploitations élèvent 685.000 brebis pour la production du lait. Elles ont donné 68,200.000 litres de lait dont 90% dans quatre départements (Aveyron, Pyrénées-Atlantiques, Corse et Tarn). BNF 31-1-76
49. L'I.N.S.E.E. (Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques) vient de faire paraître les résultats d'une enquête sur l'équipement des familles en France. Cette enquête montre que ce sont les ménages avec deux enfants qui sont les plus nombreux à avoir une voiture (85 %). Presque 85 % des ménages ont un réfrigérateur (94,8 % des ménages avec deux enfants). 62,3 % ont une machine à laver le linge. 24,8 % ont une machine à coudre électrique (37,9 % des ménages avec deux enfants). La machine à laver la vaisselle reste un appareil de luxe : 3,3 % des ménages en ont une (6,6 % des ménages avec trois enfants et plus). Au contraire, la télévision est un bien d'équipement courant : on la trouve dans plus de 76 % des ménages (87,5 % des ménages avec trois enfants et plus). BNF 31-1-76

Číslo v textu (Č)

50. Francouzi a výdaje na kulturu.

V kulturním rozpočtu francouzských rodin zaujímají výdaje na rozhlas a zejména na televizi první místo s 33,9 % ze všech výdajů na kulturu. Na druhém místě jsou noviny a časopisy s 27 %, pak knihy (20 %), a dále biograf (5 %).

Za poslední desetiletí, kdy celková spotřeba vzrostla o 61 % a spotřeba potravin pouze o 37 %, se výdaje na kulturu a rekreaci zvýšily o 85 %. Největší podíl na tomto zvýšení mají gramofonové desky (zvýšení o 262 %) a knihy (103 %).

51. Přeprava na pařížských letištích.

V říjnu t.r. prošlo letištěm v Orly poprvé více než milion cestujících za jediný měsíc. Znamená to průměr 34.222 cestujících denně. Přeprava cestujících a zboží se však nezvýšila jen v Orly. U obou pařížských letišť, t.j. Orly a Le Bourget, činí zvýšení oproti říjnu minulého roku u cestujících 10,8 % a u zboží 12,2 %. Počet cestujících za prvních deset měsíců letošního roku činil 11,845.951, t.zn. že byl větší než počet cestujících za celý minulý rok, který činil 10,891.770 cestujících.

52. Dobré hospodářské výsledky.

Průměrný roční objem zemědělské výroby se ve srovnání s předchozím pětiletím zvýšil o 13 %. Produkce zrnin činila v průměru za rok 181,5 milionů tun, produkce masa 14 milionů tun a mléka 87,4 milionů tun. Do užívání byly dány nové železniční tratě o celkové délce 3.600 km. Bylo elektrifikováno 4.800 km železnic a vybudováno 89.000 km silnic. Celková strojírenská výroba vzrostla o 17,3 %, produkce chemického průmyslu o 16 % a spotřebního průmyslu

o 8,7 %. Maloobchodní obrat vzrostl za dva roky o 17 miliard Kčs, t.j. o 7,9 % a objem placených služeb o 9,9 %. Prodej potravin se zvýšil o 7,4 %. Roční spotřeba masa přesáhla 81 kg na obyvatele, t.j. přírůstek 9 kg za pět let. Prodej průmyslového spotřebního zboží roste. Za uplynulé dva roky se prodalo 597 000 chladniček, 795 000 praček, 555 000 televizorů, skoro milion rozhlasových přijímačů a přes 250 000 osobních aut.

F) Frazeologie mezinárodních setkání53. Le présidentPředseda

ouvre la session	zahajuje zasedání
annonce l'ordre du jour	oznamuje pořad
donne lecture du rapport	předčítá zprávu
demande l'avis de l'assemblée	ptá se na názor shromáždění
ouvre la discussion	zahajuje diskusi
donne la parole à...	udílí slovo
interrompt la discussion	přerušuje diskusi (jednání)
suspend les débats	"-"
déclare la session close	uzavírá zasedání
lève la séance	"-"
"La séance est levée"	"Zasedání skončilo"

54. Le déléguéDelegát

demande la parole	žádá o slovo
monte à la tribune	jde k řečnickému pultu
remercie le président	děkuje předsedovi
prend part aux débats en sa qualité (d'observateur)	účastní se jednání jakožto (pozorovatel)

se prononce sur le rapport
a dépassé le temps qui lui a été imparti

se vyslovuje ke zprávě

55. J'aimerais

prendre la parole
intervenir dans la discussion
attirer l'attention des délégués sur...
donner un éclaircissement
faire un point d'information
soulever une objection de principe
aborder un autre problème

Rád bych

se ujal slova
se zúčastnil diskuse
obrátil pozornost delegátů na ...
podal vysvětlení
učinil faktickou poznámku
vznesl zásadní námitku
přistoupil k jiné otázce

56. La proposition a été

mise au point par le bureau de rédaction
présentée par le délégué de ...
soumise à l'approbation
approuvée par la session plénière
adoptée par 25 voix contre 18 et 4 abstentions
rejetée
inscrite à l'ordre du jour de la prochaine session

Návrh byl

byl vypracován redakční komisí
předložen delegátem X.
předložen ke schválení
schválen plenárním zasedáním
přijet 25 hlasy proti 18, při čemž se 4 del. zdrželi hlasování
zamítnut
dán na pořad příštího zasedání

se prononce sur le rapport

57. Il faut

observer le règlement intérieur
activer les travaux
prendre des mesures préliminaires
poursuivre les débats
ajourner les débats
reprendre les débats

Je třeba

dodržovat jednací řád
urychlit jednání
učinit předběžná opatření
pokračovat v jednání
odložit jednání
znovu pokračovat v jednání

58. La résolution a été

examinée par la commission des résolutions
distribuée aux délégations
amendée
mise au vote
votée
adoptée à l'unanimité
mise à l'exécution

Usnesení bylo

projednáno rezoluční komisí
rozdáno delegacím
doplněno (pozměněno)
předloženo k hlasování
odhlasováno
jednohlasně přijato
Přikročilo se k jeho provádění.

59. La conférence

prend acte de
considère
recommande
déclare
constate
se félicite de l'initiative
lance un appel au gouvernements
appelle les gouvernements à...

Konference

bere na vědomí
má za to
doporučuje
prohlašuje
zjišťuje
vítá iniciativu
vyzývá vlády

-"-

60. Le chef de la délégation a Vedoucí delegace

souligné l'importance...	podtrhl význam...
confirmé l'opinion...	potvrdil názor...
cité l'Article 7 ...	citoval článek 7 ...
appuyé la demande...	podpořil žádost...
évoqué le rôle de...	připomněl úlohu...
mentionné le rôle de...	se zmínil o úloze...
invoqué l'exemple...	vedl příklad...
rejeté la proposition de...	odmítl návrh...

61. Le porte-parole du gouvernement Mluvčí vlády

a assuré l'assemblée de sa bonne volonté	ujištil shromáždění o své dobré vůli
a informé l'assemblée de la situation	informoval shromáždění o situaci
a fait part à l'assemblée de la nouvelle proposition	seznámil shromáždění s novým návrhem
a demandé à l'assemblée son aide	požádal shromáždění o pomoc
a appelé l'assemblée à observer le règlement intérieur	vyzval shromáždění, aby dodržovala jednací řád
a mis en garde l'assemblée contre de telles tentatives	varoval shromáždění před takovými pokusy
a remercié l'assemblée de son soutien	poděkoval shromáždění za jeho podporu

62. Les hautes parties contractantes Vysoké smluvní strany

ont signé un Accord bilatéral	podepsaly dvoustrannou dohodu
ont conclu un Traité d'amitié	uzavřely smlouvu o přátelství
ont adhéré à une Convention tripartite	přistoupily k trojstranné úmluvě

a objecté	a exprimé (émis) l'objection
a désiré	-"- le désir
a voulu	-"- la volonté
etc.	

II) Č Á S T G R A M A T I C K ÁA) Vybrané gramatické obtíže

64. Passé récent a vazby se slovesem mettre

1. Zařízení bylo právě dáno do provozu.	L'installation vient d'être mise en service.
2. Nový reaktor byl právě spuštěn.	Le nouveau réacteur vient d'être mis en marche.
3. Byla právě vypracována nová technologie.	Une nouvelle technologie vient d'être mise au point.
4. Byl právě ustaven výbor dvaceti poslanců.	Un comité de vingt députés vient d'être mis en place.
5. Báseň byla právě zhu-
debněna.	Le poème vient d'être mis en musique.
6. Zločinná činnost bandy byla právě prokázána.	L'action criminelle de la bande vient d'être mise en évidence.
7. Zločinec byl právě uvězněn.	Le malfaiteur vient d'être mis en prison.
8. Nevinný byl právě osvobozen.	L'innocent vient d'être mis en liberté.

65. Shoda s výrazem množství (Č)

Shoda s počítaným předmětem (F) Pracujte oběma směry.
Lex.: zaostalé země

1. 20 % dětí nechodí do školy.	20 % des enfants ne vont pas à l'école.

2. 40 % žen nikdy nejde k lékaři. 40 % des femmes ne consultent jamais un médecin.
3. Většina obyvatelstva žije v brlohách. La plupart des habitants vivent dans des taudis.
4. 90 % nemocných nikdy nebylo v nemocnici. 90 % des malades n'ont jamais été hospitalisés.
5. Téměř 70 % výrobků se dováží z ciziny. Près de 70 % des produits sont importés de l'étranger.
6. Mnoho dospělých neumí číst ani psát. Beaucoup d'adultes ne savent ni lire ni écrire.
66. Lex.: Hnutí pracujících
1. Přes 10.000 dělníků vstoupilo do stávk. Plus de 10.000 ouvriers se sont mis en grève.
2. 150 dělníků bylo propuštěno bez výpovědní lhůty. 150 ouvriers ont été licenciés sans préavis.
3. Několik tisíc pracujících vyšlo do ulic. Quelques milliers de travailleurs sont descendus dans les rues.
4. K nápravě situace byla přijata řada opatření. Toute une série de mesures ont été prises pour remédier à la situation.
5. Na 6.000 delegátů pozvedlo svůj hlas na protest proti chystaným vládním opatřením. Près de 6.000 délégués ont élevé leur voix pour protester contre les mesures prévues par le gouvernement.
6. Několik politických stran vyslovilo ústy svých představitelů nesouhlas s předloženým návrhem zákona. Plusieurs partis politiques ont exprimé, par la bouche de leurs représentants, leur désaccord avec le projet de loi (qui leur a été) soumis.

7. 180 poslanců levice hlasovalo pro změnu Ústavy. 180 députés de la gauche ont voté pour un changement de la Constitution.

67. "mille" a "million" (de)

Bylo již vyrobeno	7 milionů tun uhlí
Výroba činí	58.000 tun mědi
Plán (ještě) předpokládá vyrobit	90 milionů tun cementu
	85.000 tun zemního plynu
	28 milionů tun železa
	8.000 tun hliníku
	2 miliony tun barevných kovů
	680.000 tun bauxitu
	970.000 tun litiny
	34 milionů tun oceli
Il a déjà été produit	7 millions de tonnes de charbon
La production s'élève à	58.000 tonnes de cuivre
Le plan prévoit (encore) la production de	90 millions de tonnes de ciment
	85.000 tonnes de gaz naturel
	28 millions de tonnes de fer
	8.000 tonnes d'aluminium
	2 millions de tonnes de métaux non ferreux
	680.000 tonnes de bauxite
	970.000 tonnes de fonte
	34 millions de tonnes d'acier

68. Procvičte postavení "aussi" ve významu "také"

a) Také naši pracující	Nos travailleurs	eux aussi
" naše ženy	" femmes	elles "
" náš lid	Notre peuple	lui "
" naše dělnická třída	" classe ouvrière	elle "
" naši studenti	Nos étudiants	eux "

Také naše země	Notre pays	lui aussi
" naše ekonomická soustava	" système économique	lui "
" naše republika	" république	elle "
" naši zemědělci	Nos paysans	eux "
" naše dělnice	" ouvrières	elles "

b) 1. Také pracující hlavního města se zapojili do socialistického soutěžení.

2. Také zemědělci východočeského kraje splnili stanovené úkoly.

3. Také prodavačky z obchodních domů si daly za úkol překročit plán 3. čtvrtletí.

4. Také vědečtí pracovníci výzkumných ústavů přispěli značným dílem k úspěchům minulé pětiletky.

5. Také vedoucí pracovníci stavebnictví přijali opatření k lepší organizaci práce.

6. Také učitelé na vysokých školách zavádějí nové metody výuky.

Les travailleurs de la capitale eux aussi se sont engagés dans l'émulation socialiste.

Les agriculteurs de la région de la Bohême de l'Est eux aussi ont rempli les tâches fixées.

Les vendeuses des grands magasins elles aussi se sont assigné la tâche de dépasser le plan du 3e trimestre.

Les scientifiques des instituts de recherche eux aussi ont contribué considérablement aux succès atteints par le dernier plan quinquennal.

Les responsables de l'industrie du bâtiment eux aussi ont pris des mesures en vue d'une meilleure organisation du travail.

Les universitaires eux aussi introduisent de nouvelles méthodes d'enseignement.

69. Zájmeno přivlastňovací na začátku věty.
Řešte posuvem potřebným ke zjištění shody posesiva (svůj - son/sa/ses/leur/leurs)
Lex.: demografie
zabývat se čím : examiner, traiter, étudier, etc.
1. Ve svém rozboru se statistikové zabývají dětskou úmrtností.
2. Ve své zprávě se náš expert zabývá demografickou situací v evropských zemích.
3. Ve svém článku se odborníci zabývají problémem zaměstnanosti žen.
4. Ve svých studiích se lékaři zabývají porodností po druhé světové válce.
5. Ve svých přednáškách se ředitel naší nemocnice zabývá správnou výživou dětí.
6. Ve své statistice se komise zabývá růstem populace.
- Dans leur rapport, les statisticiens étudient la mortalité infantile.
- Dans son rapport, notre expert examine la situation démographique des pays européens.
- Dans leur article, les spécialistes abordent le problème de l'emploi des femmes.
- Dans leurs études les médecins traitent de la natalité après la seconde guerre mondiale.
- Dans ses conférences le directeur de notre hôpital étudie la bonne nutrition des enfants.
- Dans sa statistique, la commission examine la croissance démographique (l'accroissement de la population).
- Pozn.: poukázat na rozdíl infantil - enfantin (věta 1.)
70. -koli : que ce soit
jakkoli, jakýmkoli způsobem de quelque manière que ce soit
kdekoli, kamkoli où que ce soit

odkudkoli
v kterékoli zemi
pod jakoukoli záminkou

jakkoli obtížně
s jakoukoli výhradou
z jakéhokoli důvodu

d'où que ce soit
dans quelque pays que ce soit
sous quelque prétexte que ce
soit

aussi difficilement que ce soit
sous quelque réserve que ce soit
pour quelque raison que ce soit

71. Ukazovací zájmeno "celui" Lex. : Dětská kniha

Pracujte oběma směry :

Do F vyžijte "celui" místo opakování substantiva (eko-
nomie)

Do Č je možno a) opakovat substantivum zastoupené zájmenem
celui

b) neopakovat je, vynechat

c) přestylizovat výpověď s vynecháním opako-
vání

Pozn. : Originál je francouzský. Uvedený český překlad je
jeden z možných.

1. Dans cet exposé j'aimerais aborder le problème de l'expansion de la littérature pour les enfants et celui de sa qualité. V tomto výkladu bych chtěl pojednat o problému rozvoje dětské literatury a její kvality. (řešení b)
2. Jusqu'aux années soixante on publiait surtout des contes - ceux de Grimm ou de Perrault, remis au goût du jour. Až do šedesátých let se vydávaly zejména pohádky - Grimovy či Perraultovy, přizpůsobené současnému vkusu. (b)
3. C'est ainsi que sont parues les multiples versions de Blanche-Neige, Cendrillon, du Petit Chaperon Rouge, où le texte était une simplification de celui destiné aux adultes. A tak vyšly nesčetné verze Sněhurky, Popelky, Červené Karulky, kde text byl zjednodušením textu pro dospělé. (a)

4. C'est seulement entre 1960 et 1970 que quelques éditeurs français se lancent dans une véritable recherche d'un autre merveilleux, celui du quotidien. Teprve v letech 1960 až 1970 se několik nakladatelů opravdu snaží najít pohádkovost jinde, totiž v každodenním životě. (c)
5. Ils font appel à des auteurs contemporains ou à ceux d'autres pays. Obracejí se na autory současné nebo (na autory) zahraniční. (a,b)
6. Certains éditeurs parmi les plus entrepreneurs ont réellement innové - par exemple dans le domaine des albums sans texte ou dans celui de la poésie pour enfants. Někteří z nejpodnikavějších nakladatelů přišli opravdu s něčím novým - na příklad pokud jde o obrázkové knížky bez textu (leporela) nebo o dětskou poezii. (c)
7. Les Editions ouvrières, celles de Seghers, de Grasset et de Nathan ont créé des collections importantes par le nombre d'albums parus mais inégales quant à leur qualité. Dělnické nakladatelství, dále Seghers, Grasset a Nathan vydali řadu edic, významných co do počtu publikací, ale nestejně hodnoty. (b)
8. Malheureusement, la recherche du profit se substitue, chez certains éditeurs, à celle de la qualité. Někteří nakladatelé vyhledávají bohužel místo kvality zisk. (c)

Metodická pozn. : Procvičte nejprve po větách, pak jako souvislý článek.

72. ne....que

Pracujte oběma směry.

Lex. : F vysoké školy a zaměstnanost

1. Le décret du 20 septembre ne marque qu'une première phase d'une évolution défavorable.	Výnos z 20. září je jen první fází nepříznivého vývoje.
2. Les mesures prises ne garantissent l'emploi que pour une partie du personnel.	Přijatá opatření zaručují zaměstnání jen části zaměstnanců.
3. Le décret ne fait qu'aggraver les conditions de travail des enseignants et des étudiants.	Výnos jen zhoršuje pracovní podmínky profesorů a studentů.
4. Les universitaires en grève ne demandent que la garantie de l'emploi pour les enseignants menacés de licenciement.	Stávkující vysokoškolští učitelé žádají pouze (nežádají nic jiného než) zaručení zaměstnání pro učitele, jimž hrozí propuštění.
5. Les universitaires n'ont débrayé que pour ne pas chômer.	Vysokoškolští pracovníci zastavili práci jen proto, aby se z nich nestali nezaměstnaní.
6. La déclaration du Ministre n'est qu'un camouflage du véritable état de choses.	Ministrovo prohlášení je jen kamufláží skutečného stavu.

Pozn.: Další cvičení na vazbu ne...que najdete v kapitole VI (Anticipace)

73. Kondicionál cizího mínění

Pracujte oběma směry : do F převádějte kondicionálem, do Č indikativem pomocí prý, zdá se, zřejmě, pravděpodobně, ap.

Lex.: Obchodní styky

On annonce de source informée la visite de M. l'Ambassadeur Untel dans notre pays.

L'Ambassadeur serait arrivé à l'aéroport de la capitale jeudi dans la matinée et il aurait déjà eu avec les représentants du commerce un entretien prolongé au cours duquel il aurait insisté sur la nécessité d'élargir les relations commerciales entre les deux pays.

D'après les milieux informés, cet après-midi il devrait rencontrer le Ministre du Commerce extérieur pour discuter avec lui certains problèmes touchant la clause de la nation préférée.

On croit savoir de source autorisée que l'Ambassadeur ainsi que le gouvernement qu'il représente seraient optimistes quant à l'avenir

Z informovaných kruhů byla oznámena návštěva velvyslance X.Y. v naší zemi.

Velvyslanec (prý) přiletěl do hlavního města ve čtvrtek dopoledne a (podle všeho) měl už delší rozhovor s představiteli obchodu (obchodními zástupci), během něhož naléhal, jak se zdá, na nutnost rozšíření obchodních styků mezi oběma zeměmi.

Podle informovaných kruhů se má sejít dnes odpoledne s ministrem zahraničního obchodu a projednat s ním některé otázky týkající se doložky nejvyšších výhod.

Podle kompetentních pramenů se zdá, že velvyslanec i vláda, kterou zastupuje, jsou optimističtí pokud jde o budoucnost

des échanges commerciaux
entre les deux pays.

obchodní výměny mezi oběma
zeměmi.

Metod. pozn.: Možno cvičit nejprve po větách a pak jako
souvislý článek.

74. F pasivum převádějte do Č zvratnou formou slovesa.

Pracujte oběma směry. Ve F nezapomínejte na příslušnou
shodu slovesa v plurálu.

Lex.: hospodářství rozvojové země

1. La plupart des produits
sont importés de l'étran-
ger, tandis que les ma-
tières premières sont ex-
portées.

Většina hotových výrobků se
dovází z ciziny, zatímco su-
roviny se vyvázejí.

2. Certaines matières pre-
mières ont été exportées
en grande quantité dès le
début de la colonisation
de ce territoire.

Některé suroviny se vyvážely
ve velkém množství již od
počátku kolonizace tohoto
území.

3. 20 % des articles seulement
sont fabriqués sur place,
le reste est importé.

Jen 20 % druhů zboží se vyrá-
bí na místě, ostatní se dová-
žejí.

4. Sont importés, entre
autres, les produits de
l'industrie pharmaceutique,
dont le pays a besoin pour
combattre les maladies
contagieuses.

Mezi jiným se dovážejí výrob-
ky farmaceutického průmyslu,
které země potřebuje pro boj
s nakažlivými nemocemi.

5. La plupart des travaux de
finissage ne peuvent être
exécutés sur place faute
de machines appropriées.

Většina dokončovacích prací
se nemůže provádět na místě
pro nedostatek vhodných
strojů.

6. Une partie des produits
semi-finis sont livrés à
des firmes étrangères.

Část polotovarů se dodává
zahraničním firmám.

75. Polopřímá řeč - Discours indirect libre

Pracujte oběma směry. Ve F nezapomeňte dodržovat sousled-
nost časovou i v nepřímé závislých větách (F : imparfait
- Ů : présent)

Lex.: Boj západoevropských hutníků za zaměstnanost

Le représentant du PCF a
dénoncé le cartel européen
qui prétend supprimer
140.000 emplois dans la si-
dérurgie européenne.

Představitel KSF odsoudil
evropský kartel, který by
chtěl zrušit 140.000 zaměst-
naneckých míst v evropském
hutnictví.

Il a déclaré qu'il était
pleinement possible de ga-
rantir un emploi pour tout
le monde.

Prohlásil, že je zcela reál-
né zajistit práci pro všech-
ny.

Les conseils d'administra-
tion disposaient de fortune-
s immenses et ne connais-
saient même pas le nombre
d'ouvriers, de techniciens
et de cadres qu'ils exploit-
taient.

Správní rady disponují ob-
rovským bohatstvím a přitom
ani neznají počet dělníků,
techniků i vyšších kádrů,
které vykořisťují.

Devant une telle situation,
a dit le représentant du PCF,
il ne restait qu'à lutter.
Les travailleurs de tous
les pays de l'Europe occi-
dentale avaient les mêmes
aspirations au bien-être,
au progrès social, à la
démocratie.

V takové situaci, řekl před-
stavitel KSF, nezbývá nic
jiného než bojovat.
Pracující všech zemí západní
Evropy mají stejnou touhu po
blahobytu, společenském po-
kroku a demokracii.

C'est ce qui les unissait dans leur lutte commune.

"L'Europe que nous voulons - a dit pour conclure le représentant du PCF - se trouve définie en ces deux termes: coopération et indépendance."

To je spojuje v jejich společném boji.

"Evropa, jakou si přejeme, řekl na závěr představitel KSF, se může definovat dvěma slovy: spolupráce a nezávislost."

Pozn.: Článek je souvislý. Dělení na odstavce (věty) bylo provedeno jen pro přehlednost při práci.

76. Polopřímá řeč - Discours indirect libre

F - Č

Lex.: "Le Conseil de Sécurité recommande l'admission à l'ONU de trois Etats africains, anciens territoires portugais"

Le représentant de l'Italie a déclaré que l'Italie était disposée à voter en faveur de chacune des candidatures. Elle était également favorable à l'admission à l'ONU de deux autres Etats qui en avaient formulé la demande.

Le représentant des Etats-Unis a déclaré que le Conseil avait été saisi des demandes d'admission de trois nations. Les Etats-Unis étaient disposés à voter en faveur de ces trois candidatures, comme l'exigeait la tendance essentielle de la Charte à l'universalité.

Le représentant du Royaume-Uni a affirmé que la décision de ne pas examiner les deux autres demandes d'admission était une manoeuvre procédurale discriminatoire. L'ONU devait être un forum mondial véritable où tous les pays puissent se faire entendre, qu'ils soient grands ou petits, riches ou pauvres, quel que soit leur régime politique.

Le représentant de la France a noté que la France, qui avait voté en faveur des trois candidatures, regrettait de ne pas voir les deux autres inscrites à l'ordre du jour. Une discussion de fond devrait avoir lieu à propos des problèmes soulevés par les deux candidatures rejetées.

Le représentant de Costa Rica a déclaré qu'il désapprouvait l'exclusion de l'ordre du jour de deux demandes d'admission à l'ONU. Cela représentait un traitement discriminatoire à l'égard de deux peuples souverains.

Le Président, représentant du Japon, a conclu le débat en constatant que l'inscription à l'ordre du jour de trois demandes d'admission ne constituait qu'un premier pas indispensable. Quant au Japon, il était convaincu que les deux autres points restants trouveraient leur solution et était disposé à examiner les deux demandes d'admission conformément à l'Article 4 de la Charte.

Pozn.: V prvném čtení možno pracovat po odstavcích, ve druhém se souvislým textem.

Faktitivní vazby

Vazby slovesa faire s infinitivem působí těžkosti při ST, protože většinou nemají v češtině paralelu a jejich přetlumočení vyžaduje velkou pohotovost. Málokdy uplatníme ekvivalent utvořený pomocí předpony roz- (faire pleurer rozplakat); opisy udělat, aby ... způsobit, aby ... jsou těžkopádné a většinou nevhodné. Převod faktitivní vazby je třeba řešit tvůrčím způsobem, velmi často koncentrací do jediného slovesa (viz věty 1,4,6), dále modulací se změnou S - O (např. věta 5), transpozicí V - N (věty 7,10). V některých případech je sloveso faire ve faktitivní vazbě redundantní (v. 8). Konretizací podle kontextu může mít též faktitivní vazba jiný význam (3 a 4). Někdy má zvratnou formu (5). Obvykle se nabízí celá řada řešení (9). Uplatněte iniciativní přístup zejména při tlumočení souvislého textu (cvičení č. 78).

77. Pracujeme do Č z F originálu, ale můžeme pak zpětně tlumočit do F.

Pozn.: české překlady jsou jen orientační.

1. Nos échanges commerciaux font ressortir un excédent d'environ 4,5 milliards de francs.

Naše obchodní výměna vykazuje přebytek 4,5 miliard franků.

2. Ces hommes politiques irresponsables voudraient nous faire croire que la guerre est inévitable.

Tito nezodpovědní politici by nám chtěli namluvit, že válka je nevyhnutelná.

3. Le gouvernement fait venir sans cesse de nouveaux travailleurs de l'étranger, sans toutefois leur assurer un niveau de vie décent.

Vláda zve ze zahraničí další a další pracující, ale nezajistí jim slušnou životní úroveň. (Na pozvání vlády přijíždějí ...)

4. La municipalité a fait venir la route jusque devant la porte de Monsieur le Maire.

Městská rada zavedla (vystavěla) silnici až před práh pana starosty.

5. La Société des travaux publics a su se faire adjuger la construction du chemin de fer.

Společnost pro veřejné práce věděla, jak to zařídit, aby jí přiřkli stavbu železnice.

6. L'action des travailleurs a fait échouer les plans de la réaction.

Akce pracujících zmařila plány reakce.

7. Il faudrait inventer des machines qui nous feraient vivre sans travailler.

Museli bychom vynalézt stroje, které by nám umožnily život bez práce.

8. Il faut faire généraliser ces idées qui se sont montrées comme très fructueuses.

Je třeba zevšeobecnit tyto ideje, které se ukázaly jako velmi plodné.

9. L'on ne saurait faire durer cette situation insupportable.

Nelze dále prodlužovat tuto nesnesitelnou situaci.

(Je třeba skoncovat s touto nesnesitelnou situací.

Tato nesnesitelná situace musí přestat ... a různé jiné modulace.)

10. Il faut faire tout le nécessaire pour faire aboutir les négociations.

Je třeba učinit všechno nezbytné pro zdar (úspěch, zdárné dovršení) jednání.

78. Faktitivní vazby v souvislém textu.

F - Č

Lex.: "La crise du pétrole"

... Si la part perçue par les pays producteurs sur le prix du pétrole est de 28 %, celle des compagnies pétrolières est de 34 % et celle du fisc de 37 %. Il est donc parfaitement possible de faire supporter aux trusts pétroliers les charges nouvelles découlant de l'augmentation du prix du pétrole au lieu de faire payer la population... En vérité, le pouvoir et le grand patronat utilisent au-

jourd'hui le prétexte pétrolier pour tenter de faire supporter et si possible accepter aux travailleurs les conséquences de la crise de leur propre système, de leur propre politique. Ils essaient de faire retomber sur les épaules des ouvriers les négligences dont ils sont eux-mêmes responsables.

..... Le devoir national, en même temps que la justice sociale, commandent d'agir pour faire prévaloir les solutions réelles, sérieuses et efficaces pour sauvegarder le niveau de vie et de l'emploi. La situation nouvelle est caractérisée par la montée du mouvement populaire en faveur d'un changement politique, économique et social profond. Reste à savoir comment parvenir à faire triompher ce changement.

Voir, se voir + infinitif

Vazby se slovesem voir jsou velmi užitečné pro ST, neboť jimi můžeme velmi operativně provádět různé syntaktické transpozice a modulace při zachování sémantického paralelismu. Při tlumočení do Č dáme pak pozor, abychom je nepřeváděli doslovně.

79. Vazba se voir + infinitiv se změnou Č předmětu nepřímého ("mu"), ve F podmět ("il")

Il s'est vu

offrir un poste intéressant.	1. Bylo mu nabídnuto zajímavé místo (zajímavá práce).
retirer le droit de vote.	2. Bylo mu odňato hlasovací právo.
enlever son permis de conduire.	3. Byl mu odebrán řidičský průkaz.
refuser le visa d'entrée.	4. Bylo mu odmítnuto vstupní visum.
recommander un traitement médical plus efficace.	5. Byla mu doporučena účinnější léčba.

Il s'est vu promettre monts et merveilles. 6. Byly mu (na)slibovány hory doly.

80. Vazba voir + infinitiv se změnou Č příslovečného určení ("V roce... Roku...") ve F podmět ("L'année")

Lex.: Výroba kovů

1. V roce 1979 se výroba oceli zvýšila o 8 %.	L'année 1979 a vu la production de l'acier augmenter de 8 %.
2. Roku 1980 se výroba hrubé oceli snížila o 3 %.	L'année 1980 a vu la production de l'acier brut diminuer de 3 %.
3. V letech 1975 až 1980 se výroba ušlechtilé oceli zvýšila o 10 %.	Les années 1975 à 1980 ont vu la production de l'acier fin augmenter de 10 %.
4. V letech 1980 a 1981 se výroba litiny zvýšila o 11 %.	Les années 1980 et 1981 ont vu la production de la fonte augmenter de 11 pour cent.
5. Za deset let, od r. 1970 do r. 1980, se těžba barytových kovů zvýšila o 15 %.	La décennie de 1970 à 1980 a vu l'extraction des métaux non ferreux augmenter de 15 %.
6. Roku 1978 se těžba železné rudy snížila o 2,5 %.	L'année 1978 a vu l'extraction du minerai de fer diminuer de 2,5 %.

Pozn.: V tomto cvičení, kde vazba se slovesem voir má pasivní význam, může být infinitiv nahrazen participiem: L'année 1980 a vu la production ... augmentée (accrue) de ...

81. F - Č

Převádějte bez doslovného překladu slovesa voir.

1. Une des raisons essentielles pour lesquelles l'impérialisme s'efforce de freiner le processus de détente, c'est qu'il s'inquiète de voir la tendance internationale à la détente s'accompagner du progrès des luttes pour la démocratie et le socialisme.
2. Faudrait-il donc appartenir au Marché commun pour se voir assurer un avenir de démocratie et de liberté?
3. Après une vive discussion au sein de la Commission des mandats, le Président s'est vu retirer les fonctions qu'il avait remplies pendant cinq années consécutives.
4. Une action militaire serait justifiée au cas où le pays se verrait menacé et aurait alors le droit de se protéger.
5. Une semaine après le malaise cardiaque qui l'a frappé mardi soir, le Secrétaire général voit son état de santé continuer à évoluer normalement.
6. Les agriculteurs ont vu, de 1964 à 1974, la valeur de leur production marchande croître de 30 %, tandis que le coût de leurs charges d'exploitation augmentait de 58,3 %.

82. Participiální vazby : participe présent, současnost

Za předpokladu, že znáte podmět "generální tajemník OSN", nečekejte na jeho vyslovení ve F, ale převádějte do Č simultánně souřadnými větami.

Cvičte pak zpětně do F.

Lex.: vojenský konflikt, ukončení nepřátelství

1. Se félicitant de la césation des hostilités, le Secrétaire de l'ONU demande aux parties en cause de procéder

au retrait des troupes et au démantèlement des bases militaires.

Generální tajemník OSN vítá ukončení nepřátelství a žádá zúčastněné strany, aby stáhly svá vojska a zrušily vojenské základny.

2. Etant fermement convaincu (persuadé) qu'il est parfaitement possible de sauvegarder la paix dans la région visée, le Secrétaire général de l'ONU engage les gouvernements des pays belligérants à mettre fin à toutes les opérations militaires et à rétablir l'équilibre dans cette partie du continent.

GT OSN je pevně přesvědčen, že je zcela reálné zachovat mír ve zminěné oblasti a vyzývá vlády válčících zemí, aby skoncovaly se všemi vojenskými akcemi a nastolily znovu rovnováhu v této části světadílu.

3. Annonçant la conclusion de l'Accord intérimaire, le Secrétaire général de l'ONU recommande aux deux parties de poursuivre leurs efforts en vue de négocier un accord de paix définitif.

GT OSN oznamuje uzavření Prozatímní dohody a doporučuje oběma stranám, aby pokračovaly v úsilí o sjednání definitivní mírové dohody.

4. Exprimant la gratitude à tous ceux qui ont rendu possible la conclusion de l'accord intérimaire, le Secrétaire général de l'ONU exhorte les parties intéressées à ne pas régler leurs conflits par la force militaire, mais par des moyens pacifiques.

GT OSN vyjadřuje vděčnost všem, kteří umožnili uzavření Prozatímní dohody, a vybízí zúčastněné strany, aby neřešily své konflikty vojenskou silou, nýbrž mírovými prostředky.

5. Constatant que des progrès importants ont été accomplis quant à la solution pacifique des questions en litige, le Secrétaire général de l'ONU appelle les parties au conflit à respecter scrupuleusement le cessez-le-feu sur terre, sur mer et dans les airs.

GT OSN konstatuje, že bylo dosaženo významného pokroku v mírovém řešení sporných otázek, a vyzývá strany zúčastněné na konfliktu, aby přísně dodržovaly zastavení palby na zemi, na moři i ve vzduchu.

6. Espérant que les parties en cause ouvriront la voie aux prochaines initiatives vers l'établissement d'une paix juste et durable, le Secrétaire général de l'ONU les prie instamment de ne pas recourir à la menace ou à l'emploi de la force ou au blocus militaire à l'encontre l'une de l'autre.

GT OSN doufá, že zúčastněné strany otevřou cestu další iniciativě k nastolení spravedlivého a trvalého míru a žádá je naléhavě, aby nepoužívaly hrozby, síly ani vojenské blokády jedna vůči druhé.

83. Participiální vazby : participe passé, příčinný vztah
Pracujte oběma směry.

Do Č převádějte a) vedlejší větou příčinnou
b) souřadně, s modulací: příčina ve větě vedlejší > důsledek ve větě hlavní

Do F převádějte na základě Č verze a)

1. La majorité requise de voix n'ayant pas été obtenue,	la
Commission	n'a pu statuer.
2. Les représentants de cinq pays ayant quitté la salle,	la
Commission	a dû ajourner ses débats.

3. Les mandats de plusieurs délégués n'ayant pas été renouvelés,	la
Commission	s'est vu obligée de suspendre ses débats.
4. Une partie des délégués s'étant opposée au projet présenté,	la
Commission	a mis au point un nouveau projet.
5. Trois délégués s'étant désistés de leur mandat	la
Commission	a dû procéder à un nouveau vote.
6. Le Président ayant démissionné pour raison de santé	la
Commission	a prié son Vice-président de diriger les travaux dans (pendant) l'intérim.

- a) 1. Vzhledem k tomu, že nebylo dosaženo požadované většiny hlasů, nebyla komise usnášeníschopná (nemohla učinit rozhodnutí).
2. Protože představitelé pěti zemí opustili místnost, musela komise odložit jednání.
3. Protože mandáty několika delegátů nebyly obnoveny, byla komise nucena přerušit jednání.
4. Vzhledem k tomu, že část delegátů se postavila proti předloženému návrhu, vypracovala komise návrh nový.
5. Protože tři delegáti se zřekli mandátu, musela komise přikročit k novému hlasování.
6. Jelikož předseda podal demisi ze zdravotních důvodů, požádala komise svého místopředsedu, aby zatím řídil jednání.

Pozn.: Příčinné spojky lze ovšem zaměňovat podle libosti.

- b) 1. Nebylo dosaženo požadované většiny hlasů, a proto komise nebyla schopná usnášení.

2. Zástupci pěti zemí opustili místnost, protože komise musela odložit jednání.
3. Mandáty několika delegátů nebyly obnoveny; komise byla proto nucena přerušit jednání.
4. Část delegátů se postavila proti předloženému návrhu, proto komise vypracovala návrh nový.
5. Tři delegáti se zřekli mandátu a (proto) komise musela přikročit k novému hlasování.
6. Předseda se zřekl funkce ze zdravotních důvodů, komise tedy požádala místopředsedu, aby v mezidobí řídil práci on.

Pozn.: V jednotlivých větách jsou naznačeny různé možnosti vyjádření důsledku i některé další lexikální varianty.

Infinitiv

F infinitiv je pro své mnohostranné použití strukturou, kterou musí tlumočník bezpečně zvládnout. Budeme se s ním neustále setkávat, jak v kapitole o překladatelských postupech (III), tak v samostatném oddíle věnovaném anteponovaným vazbám (IV/2); pro svou schopnost sevřenějšího vyjádření má infinitiv své důležité místo v kapitole o ekonomii (V). Také několik následujících cvičení může být využito z těchto hledisek.

84. F infinitiv bez předložky - Č vedlejší věta předmětná
Pracujte oběma směry.

Tous les malades espèrent	Všichni nemocní doufají,
1) recouvrer la santé	1) že se zase uzdraví
2) ne pas souffrir	2) že nebudou trpět
3) ne pas avoir à subir une opération	3) že nebudou muset jít na operaci

4) pouvoir revenir chez eux	4) že se budou moci vrátit domů
5) retrouver une vie normale	5) že se vrátí k normálnímu životu
6) réintégrer leurs fonctions	6) že se vrátí k svému zaměstnání.
85. F de façon à + infinitiv - Č vedlejší věta příslovečná
Pracujte oběma směry.
1. Přednáška byla koncipována tak, aby zaujala celé shromáždění.	La conférence a été conçue de façon à intéresser toute l'assistance.
2. Pobyt byl koncipován tak, aby uspokojil všechny stážisty.	Le séjour a été conçu de façon à satisfaire tous les stagiaires.
3. Představení bylo koncipováno tak, aby se líbilo všem divákům.	Le spectacle a été conçu de façon à plaire à tous les spectateurs.
4. Program byl koncipován tak, aby pobavil všechny posluchače.	Le programme a été conçu de façon à amuser tous les auditeurs.
5. Mistrovství bylo koncipováno tak, aby zajistilo špičkové výkony.	Le championnat a été conçu de façon à assurer une performance de pointe.
6. Model byl koncipován tak, aby umožnil snadné rozmontování.	Le modèle a été conçu de façon à assurer un démontage facile.
86. F infinitivní vazba - Č vedlejší věta
Lex.: Pozdrav ředitele Mezinárodní organizace práce (Organisation Internationale du Travail) odborovému sjezdu

a) Generální ředitel MOP mě pověřil, abych

1. vám poděkoval za pozvání na tento sjezd,

2. vám tlumočil jeho upřímnou lítost, že se nemůže osobně zúčastnit vašeho sjezdu,

3. vás ujistil, že s velkým zájmem sleduje činnost vaší organizace,

4. vám blahopřál k úspěchům, jichž jste dosáhli v boji za blaho pracujících,

5. vám popřál plného úspěchu ve vaší další práci,

6. vám předal tento skromný dárek na znamení přátelství.

b) Neodkladné problémy zabránily generálnímu řediteli, aby

1. se osobně účastnil vašeho sjezdu,

2. se sám ujal slova na vašem shromáždění,

3. vyložil politiku MOP ve věci odborářských práv,

4. zůstal mezi vámi po celou dobu trvání sjezdu,

Le Directeur général de l'O. I.T. m'a chargé de

vous remercier de l'invitation (qui lui a été faite) de participer à ce congrès,

vous transmettre ses regrets sincères de ne pouvoir participer en personne à votre congrès

vous assurer du grand intérêt qu'il porte aux activités de votre organisation,

vous féliciter des succès atteints dans la lutte pour le bien-être des travailleurs,

vous souhaiter plein succès dans vos travaux futurs,

vous remettre ce modeste cadeau en signe d'amitié.

Des problèmes urgents ont empêché le Directeur général

de participer en personne à votre congrès,

de prendre lui-même la parole devant votre assemblée,

d'exposer la politique de l'O.I.T. en matière de droits syndicaux,

de rester parmi vous pendant toute la durée du congrès,

5. podrobně prostudoval dokumenty, které mu byly předloženy,

6. promluvil k tomuto významnému shromáždění pracujících ze všech koutů světa.

d'étudier dans le détail les documents qui lui ont été soumis,

d'adresser la parole à cette importante assemblée de travailleurs venant de tous les coins du monde.

87. F infinitiv minulý - Č vedlejší věta

Pracujte nejprve do Č, pak do F

Komise expertů

La Commission des experts

1. ujišťuje, že svědomitě projednala předloženou zprávu;

assure avoir examiné consciencieusement le rapport (qui lui a été) soumis;

2. dále ujišťuje, že nevynechala žádný důležitý problém;

assure, par ailleurs, n'avoir omis aucun problème important;

3. prohlašuje, že nezanedbala žádnou podstatnou skutečnost;

déclare n'avoir négligé aucun élément essentiel;

4. nicméně konstatuje, že neprojednala všechny sporné body;

constate, néanmoins, ne pas avoir examiné tous les points litigieux;

5. naproti tomu tvrdí, že vzala v úvahu všechny polehčující okolnosti;

affirme, par contre, avoir pris en considération toutes les circonstances atténuantes;

6. se však omlouvá, že ponechala stranou některé podrobnosti;

s'excuse, cependant, d'avoir laissé de côté certains détails;

	II/A	II/B
7. slavnostně prohlašuje, že se zhostila svěřeného úkolu podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.	proclame solennellement acquittée de son mieux de la tâche (qui lui a été) confiée.	s'être

B) Interference v rodu a čísle

Rozdílný rod substantiv je jednou z nepříjemností ST. Často se celá dlouhá pasáž točí kolem slova, které má ve výchozím a cílovém jazyce jiný rod. Pro tlumočnicka je to zatížení paměti navíc, zejména, když ve sledu výpovědi se dané substantivum opakuje jen formou zájmena, nebo není vyjádřeno, při čemž je třeba průběžně dodržovat všechny shody adjektiv, slovesných tvarů, atd. I tady platí, že aktivní vědomí tlumočnicka má být zaměřeno na vlastní formulaci a nikoli na recepci.

Stejnou nepříjemností je interference v čísle, která je však méně častá.

88. Interference v rodu

Dodržujte shodu přívlastku. Pracujte oběma směry.

Země	evropská africká hornatá zaostalá dobyta	Un pays	européen africain montagneux arriéré conquis
Průmysl	lehký těžký cukrovarnický automobilový francouzský	L'industrie	légère lourde sucrière automobile française

Úloha	důležitá prvořadá velká obtížná bezvýznamná	Un rôle	important de premier ordre grand +) difficile insignifiant
Památka	středověká cenná prehistorická stará zachovalá římská	Un monument	médiéval précieux préhistorique vieux +) bien conservé romain
Práce	únavná produktivní vyčerpávající radostná osmihodinová řemeslná tvůrčí krásná svědomitá dobře placená	Un travail	fatigant productif exténuant joyeux de huit heures artisanal créateur beau +) conscientieux bien payé

Pozn.: +) Postavení adj. před substantivem

89. Při převodu dbejte na shodu obou přívlastků.

a) F - Č

une croissance économique	zpomalený hospodářský růst
ralentie	
une branche industrielle développée	rozvinuté průmyslové odvětví
un effondrement économique total	úplné hospodářské zhroutilí

un parti politique important	důležitá politická strana
un pays africain progressis-	pokroková africká země
te	
une lutte politique achar-	zuřivý politický boj
née	
un groupe social sousestimé	podceňovaná společenská sku-
	pina
un niveau esthétique élevé	vysoká estetická úroveň

b) Č - F

rostoucí světový význam	une importance mondiale croissante
důležitá kulturní oblast	un domaine culturel important
hlavní hospodářské obtíže	les principaux obstacles économiques
nejnižší rodinné přídatky	les allocations familiales les plus basses
významná vědecká práce	un travail scientifique important
městská hromadná doprava	les transports urbains collectifs
přesvědčivý teoretický závěr	une conclusion théorique convaincante
nejnižší hodinová mzda	le salaire horaire le plus bas

90. V první větě narazíte vždy na substantivum, jehož rod se v Č a F liší. Nezapomeňte dodržovat příslušné shody i v navazujících větách. Pracujte oběma směry.

1. L'année 1980 a signifié un tournant important dans l'essor de ce jeune pays. Elle a été marquée par une montée en flèche de la production industrielle et agricole.

Rok 1980 znamenal významný obrat v rozvoji této mladé země. Vyznačoval se prudkým vzestupem průmyslové i zemědělské výroby.

2. Le musée du Petit Palais, à Paris, présente une exposition consacrée à la peinture romantique anglaise. Grâce à son influence, au début du 19e siècle, la nature et le paysage réapparaissent sur les toiles des peintres français eux aussi.
- V pařížském Malém paláci byla uspořádána výstava věnovaná anglickému romantickému malířství. Díky jeho vlivu na počátku 19. století se příroda a krajina znovu objevuje i na plátnech francouzských malířů.
3. Le gouvernement n'a pas la tâche facile. D'ailleurs, aucun gouvernement de droite n'aura jamais la tâche facile, car il sera toujours antipopulaire.
- Vláda to nemá lehké. Ostatně žádná pravicová vláda to nikdy nebude mít lehké, protože bude vždycky protilidová.
4. La découverte de Pasteur a amené une véritable révolution dans la biologie et la médecine. Elle a permis d'aborder en termes tout à fait nouveaux les grands problèmes de la biologie. Elle a ouvert la voie à une discipline moderne, l'immunologie.
- Pasteurův objev (způsobil) přivodil opravdovou revoluci v biologii a medicíně. Umožnil zcela nový přístup k základním problémům biologie. Otevřel cestu moderní disciplině - imunologii.
5. Le Centre comprend environ onze cents personnes occupées par la recherche. Celle-ci est d'une part fondamentale, d'autre part appliquée.
- Středisko zaměstnává jedenáct set osob, zabývajících se výzkumem. Ten je jednak základní, jednak aplikovaný.
6. L'Electricité de France a conçu un bateau à propulsion.
- Podnik Electricité de France vyvinul loď s elektrickým

sion électrique qui ne polluera pas les cours d'eau. Il est destiné à naviguer sur des plans d'eau intérieurs: lacs, canaux, rivières, etc.

7. Pour protéger le département du Gard contre les crues des torrents cévenols, neuf barrages ont été prévus. Trois d'entre eux ont déjà été construits. Le plus important (celui de Sénéchas), sera mis en service dans le courant de l'année. Haut de 62 m, il a une longueur de 240 m.

8. L'oeuvre d'André Derain suscite encore aujourd'hui des questions, parce qu'elle a été moins étudiée et moins comprise que celle de ses contemporains Picasso ou Matisse. Elle contient non seulement des tableaux, mais aussi des dessins, des sculptures et des maquettes pour le théâtre, qui témoignent de sa richesse et variété.

Metod. pozn.: Procvičovat a) s upozorněním, b) bez upozornění na daný jev.

pohonem, která nebude znečišťovat vodní toky. Je určena k plavbě po vnitřních vodách, jako jsou jezera, průplavy, řeky, apod.

Na ochranu départementu Gard před rozvodněnými bystřinami ze Cévennes je v plánu výstavba devíti přehrad. Tři už byly postaveny. Nejdůležitější (v Sénéchas) bude dána do provozu v průběhu roku. Je 62 m vysoká a 240 m dlouhá.

Dílo André Deraina vyvolává ještě dnes otázky, protože nebylo tak studováno a pocho- peno jako díla Derainových současníků Picassa a Matisse. Obsahuje nejen obrazy, ale také kresby, plastiky a divadelní makety, které svědčí o jeho bohatství a mnohotvárnosti.

Interferující rod a číslo v souvislých textech

91. Le gouvernement - vláda

A sa session de la semaine dernière, le gouvernement a adopté le plan d'action qu'il a soumis au vote à l'Assemblée nationale. Il s'y est engagé à poursuivre l'amélioration de la société dans le sens d'une plus grande justice. Pour ce but, il a concentré son effort sur les moins favorisés: jeunes à la recherche du premier emploi, familles, retraités et personnes âgées. Outre le plan d'action il a réexaminé le projet de loi tendant à faciliter le vote des Français établis hors de France et il s'est exprimé sur la recommandation au sujet de la fixation des prix agricoles.

92. l'Unesco (f) - Unesco (n)

Ces dernières années, l'Unesco a lancé un programme complexe en matière d'éducation et de la diffusion de la culture. Elle a coopéré avec de nombreux pays pour les aider à développer leur action éducatrice. Elle a institué la collaboration des nations afin de rendre l'éducation accessible à tous sans distinction de race ou de sexe. Elle a suggéré des méthodes d'éducation convenant aux pays en voie de développement.

L'Unesco a également aidé à l'avancement et à la diffusion du savoir. Elle a veillé à la protection du patrimoine culturel, elle a encouragé la coopération entre nations dans toutes les branches de l'activité intellectuelle, elle a appuyé l'échange international de toute documentation utile, elle a recommandé des conventions internationales à cet effet et elle a facilité par des méthodes de coopération internationale appropriées l'accès de tous les peuples à la culture.

93. l'argent (sg) - peníze (pl)

L'argent en tant qu'équivalent universel remplit plusieurs fonctions dans le système économique.

Premièrement, il joue le rôle de mesure de la valeur des marchandises, divisant ainsi l'échange en deux actes opposés : vente et achat.

Deuxièmement, il remplit la fonction de moyen de circulation des marchandises. Contrairement au premier cas, il doit être en disponibilité, c'est-à-dire réellement présent dans le deuxième cas.

Troisièmement, il joue le rôle du trésor ce qui est étroitement lié à la fonction de moyen de circulation. Le fait qu'il permet d'acquérir toute marchandise désirée et qu'il est l'incarnation de la richesse stimule la volonté d'en accumuler le plus possible.

Quatrièmement, l'argent fonctionne en tant que moyen de paiement et influe ainsi sur la quantité d'argent indispensable à la circulation.

Et enfin, il accomplit la fonction de moyen de paiement universel dans les comptes internationaux.

94. zpráva - le rapport

Zpráva, kterou předkládá naše komise konferenci, se soustředila na rozbor vědecké činnosti v oblasti biochemie. Je podrobná, doložená statistickými údaji a doplněná návrhem opatření ke zlepšení současné situace. V úvodu přinesla stručné shrnutí rozvoje biochemie za posledních deset let, dále uvedla statistické údaje o počtu výzkumných pracovníků a vybavení laboratoří v jednotlivých zemích a v závěru doporučila zejména lepší spolupráci mezi výzkumnými středisky. Upozornila účastníky konference také na nejnovější orientace výzkumu a ocenila poslední vý-

sledky, dosažené v oboru. Získala velký ohlas u účastníků konference, byla jednomyslně schválena a bude vytištěna a rozeslána všem výzkumným střediskům.

95. rada - le conseil

Koordináční rada našeho podniku, která byla vytvořena před pěti lety, je zejména zodpovědná za dělbu práce mezi jednotlivými úseky výroby. Za pět let své existence dosáhla mnoha dobrých výsledků. Zejména se jí podařilo snížit výrobní náklady o 6,3 % a vytvořit předpoklady pro lepší využívání pracovní doby. Značně se také zasloužila o úspory na materiálech a úspory ve spotřebě energie.

Rada se scházela pravidelně jednou za měsíc, aby doporučila nová opatření k vyšší efektivnosti výroby, aby projednala uskutečňování přijatých opatření a aby zhodnotila dosažené výsledky. Vzhledem ke komplexnosti těchto úkolů doporučuje vedení podniku, aby se scházela častěji, t.j. dvakrát za měsíc.

96. boj - la lutte

Významnou oblastí činnosti Unesco je boj proti negramotnosti, který probíhá ve většině rozvojových zemí. Většinou je řízen ministerstvem školství příslušné země podle doporučení Unesco. Účastní se ho mnoho expertů Unesco, jakož i učitelů a studentů v samotné zemi. Zahrnuje nejrůznější alfabetační kampaně a akce, včetně nově pojatého funkčního vzdělávání.

97. dovoz, vývoz (sg) - les importations, les exportations (pl)

Ze zprávy, která podává bilanci zahraničního obchodu, vyplývá, že jsme dosáhli značných úspěchů ve vývozu, ale že se současně zvýšily také naše potřeby v dovozu. Abychom získali prostředky na krytí stále rostoucích nároků na do-

voz a abychom se vyrovnali s rostoucími cenami surovin, které představují největší část našeho dovozu, musíme zvýšit objem výroby na vývoz a zejména musíme zlepšit její kvalitu.

98. dějiny (pl) - l'histoire (sg)

Dějiny umění jsou dlouhým procesem hledání a objevování. Odrážejí vnitřní boj umělce se sebou samým a často také boj umělce s nepochopením. Jsou důkazem hledání nových a nových forem výrazu, jsou důkazem touhy člověka po vyjádření pocitů radosti i žalu, touhy člověka po kráse. A proto zaujímají důležité místo ve všeobecném vzdělání každého jednotlivce.

Metod.pozn.: Cvičení 91 - 98 může učitel provádět s upozorněním nebo bez upozornění na daný jev.
Vyhodnocení provede nejlépe z nahrávky studentova výkonu.

III) PŘEKLADATELSKÉ POSTUPY

Nejrůznější překladatelské postupy (transpozice, koncentrace, modulace, atd.) jsou samozřejmým pracovním nástrojem simultánního tlumočnicka. Utíká se k nim v důsledku zpracování "nehotových" celků dokonce častěji než překladatel. Tlumočnickovi ovšem nestačí pasívní znalost těchto postupů - "compétence", ba nestačí mu ani "performance" překladatele. Musí s těmito postupy zacházet v důsledku maximální časové tísně zcela svobodně, operativně, vlastně automaticky.

Z bohaté problematiky jsme do programu vybrali zejména takové postupy, které jsou diktovány typem jazyka (např. verbo - nominální transpozice do F), stylem tlumočeného materiálu ("étouffement"), synchronní technikou (různé syntaktické transpozice a modulace se zachováním sémantického paralelismu), nebo jichž lze využít pro úsporné vyjádření (koncentrace).

1) T r a n s p o z i c e

A) Transpozice slovně-druhová

99. A - N

Č. adjektivum - F "de" + substantivum. Pracujte oběma směry.

a) řídící substantivum s neurčitým členem

pracovní úraz	un accident de travail
výzkumný program	un programme de recherches
obchodní přístav	un port de commerce
pravicová strana	un parti de droite
záchranný přístroj	un appareil de sauvetage

dvacetimetrový tunel	un tunnel de vingt mètres
třicetilitrová nádrž	un récipient de 30 litres
čtyřicetistupňové horko	une chaleur de 40 degrés
několikatunový náklad	une charge de plusieurs tonnes

b) řídicí substantivum s určitým členem

včerejší program	le programme d'hier
noční směna	l'équipe de nuit
třídní boj	la lutte de classe(s)
kupní síla	le pouvoir d'achat
železná ruda	le minerai de fer
stolní tenis	le tennis de table
startovací dráha (letadla)	la piste d'envol
přistávací dráha	la piste d'atterrissage

c) řídicí substantivum v plurálu

dopravní prostředky	les moyens de transport
bezpečnostní opatření	les mesures de sécurité
řídicí páky	les leviers de commande
levicové strany	les partis de gauche
třídní zájmy	les intérêts de classe
odvodňovací práce	les travaux de drainage
zavodňovací kanály	les canaux d'irrigation
nedělní časopisy	les revues de dimanche

...kdeže loňské sněhy jsou? ... où sont les neiges d'antan?

100. A - N

Č adjektivum vyjádřete pomocí předložky "sans" + substantivum

beztřídní	společnost	une société	sans classes
bezzásadový	morálka	une morale	" principes
beznadějný	případ	un cas	" espoir
bezbranný	člověk	un homme	" défense
bezdrátový	telegraf	la télégraphie	" fils

bezpodmínečný	kapitulace	une capitulation sans condition
bezvýhradný	souhlas	une approbation " réserve
bezvýznamný	záležitost	une affaire " impor- tance
bezvýsledný	pokus (experiment)	un essai " résul- tats
bezúspěšný	pokus (snaha)	une tentative " succès

101. Adv - N

Č adverbium vyjádřete pomocí předložky "avec" + substantivum

Narážka		
laskavý	doux	laskavě..... avec douceur
vzrušený	animé	vzrušeně " animation
zlomyslný	méchant	zlomyslně ... " méchanceté
přesný	précis	přesně " précision
skromný	modeste	skromně " modestie
roztržitý	distract	roztržitě ... " distraction
rozhořčený	indigné	rozhořčeně... " indignation
pozorný	attentif	pozorně " attention

102. Adv - V

Č adverbium vyjádřete pomocí "sans" + infinitiv

nepozorně	sans faire attention
bezděky, nevědomky	" s'en rendre compte
neuváženě, bezmyšlenkovitě	" réfléchir
bezstarostně	" se soucier
mlčky, beze slova	" dire un mot
tiše, nehlučně	" faire de bruit
nehybně	" bouger

103. Adv - V

Dále, nadále, i nadále

1.	Budeme dále (i nadále)	pracovat
2.	"	bojovat
3.	"	přispívat
4.	"	pomáhat
5.	"	usilovat
6.	"	diskutovat
7.	"	kritizovat

a) 1.	Nous continuerons	à travailler
2.	(nous allons continuer)	à lutter
3.	"	à contribuer
4.	"	à aider, à assister
5.	"	à nous efforcer
6.	"	à discuter
7.	"	à critiquer ...

b) S druhotnou transpozicí V - N

1.	Nous poursuivrons	notre travail, nos travaux
2.	(nous allons poursuivre)	notre lutte
3.	"	notre contribution
4.	"	notre aide, notre assistance
5.	"	notre effort, nos efforts
6.	"	notre discussion, nos discussions
7.	"	notre critique

104. Synonymní transpozice

Č - F : Obměňujte doslovný F překlad typu a) "On a pu (On pouvait) utiliser un seul réacteur seulement."

b)

Bylo možno

Il n'a été (n'était) possible

1.	využít jen jednoho reaktoru.	d'exploiter qu'un seul réacteur.
2.	uskutečnit jen jeden námět.	de réaliser qu'une seule suggestion.
3.	připustit jen jedno řešení.	d'admettre qu'une seule solution.
4.	použít jen jedné metody.	d'appliquer qu'une seule méthode.
5.	udělat jen jednu věc.	de faire qu'une seule chose.
6.	odmontovat jen jednu součástku.	de démonter qu'une seule pièce.
7.	přenášet jen jeden kód.	de transmettre qu'un seul code.
8.	jít (chodit) jen po jedné cestě.	de fréquenter qu'une seule route.
9.	vyléčit jen jednu nemoc.	de guérir qu'une seule maladie.
10.	pít jen jeden nápoj.	de boire qu'une seule boisson.

c)

1.	Un seul réacteur	exploité.
2.	Une seule suggestion	réalisée.
3.	Une seule solution	admise.
4.	Une seule méthode	appliquée.
5.	Une seule chose	faite.
6.	Une seule pièce	démontée.
7.	Un seul code	transmis.
8.	Une seule route	fréquentée.
9.	Une seule maladie	guérie.
10.	Une seule boisson	bue.

a pu

pouvait

être

d)

1. Un seul réacteur
2. Une seule suggestion
3. Une seule solution
4. Une seule méthode
5. Une seule chose
6. Une seule pièce
7. Un seul code
8. Une seule route
9. Une seule maladie
10. Une seule boisson

était

exploitable.
réalisable.
admissible.
applicable.
faisable.
démontable.
transmissible.
fréquentable.
guérissable.
buvable.

105. Č postatné jméno slovesné - F sloveso (infinitiv)
Pracujte oběma směry.

1. Pro <u>vytyčení</u> nových úkolů	Pour <u>fixer</u> les tâches nouvelles
2. Pro <u>zajištění</u> vyššího výkonu	Pour <u>assurer</u> un rendement supérieur
3. Pro <u>rozšíření</u> výměny zboží	Pour <u>multiplier</u> les échanges de marchandises
4. Pro <u>snížení</u> výrobních nákladů	Pour <u>réduire</u> les frais de production
5. Pro <u>usnadnění</u> prodeje	Pour <u>faciliter</u> la vente
6. Pro <u>urychlení</u> práce na opravách	Pour <u>accélérer</u> les travaux de réparation
7. Pro <u>zjištění</u> výše škod	Pour <u>établir</u> le montant des dégâts
8. Pro <u>stanovení</u> minimální mzdy	Pour <u>fixer</u> le salaire minimum
9. Pro <u>určení</u> pravomoci odborů	Pour <u>déterminer</u> les pouvoirs des syndicats
10. Pro <u>zkoumání</u> stížností	Pour <u>examiner</u> les doléances

... byl(a) vytvořen(a)

zvláštní výbor
komise
orgán
rada.

... un Comité
une Commission
un organe, un organisme
un conseil
spécial(e) a été constitué(e).

Pozn.: Pozor na zrádné slovo "assurance" ve větě č. 2.

106. Č podstatné jméno slovesné - F sloveso (infinitiv)

Lex.: zemědělství

Pracujte simultánně, nečekejte na pronesení celé věty.

Pozn.: Uvedený F překlad je jedním z možných.

1. <u>Zajištění</u> rozvoje zemědělství je jedním z našich prvořadých úkolů.	<u>Assurer</u> le développement de l'agriculture, c'est là une de nos tâches principales.
2. Naším úkolem je <u>zvýšení</u> výroby a tím i životní úrovně lidu.	Notre objectif consiste à <u>accroître</u> la production pour <u>élever</u> le niveau de vie du peuple.
3. Lepší <u>poznání</u> a <u>využití</u> tohoto zákona se stává základem důsledné hospodářské politiky.	Mieux <u>connaître</u> et <u>utiliser</u> cette loi, voilà ce qui devient la base d'une politique économique conséquente.
4. Rozvoj národního hospodářství bude vyžadovat podstatné <u>posílení</u> přínosu našeho zemědělství.	Le développement de l'économie nationale demandera à notre agriculture de <u>renforcer</u> considérablement sa contribution.
5. Nové směrnice nám umožní <u>dosažení</u> vyšších výnosů a také lepšího <u>odměňování</u> pracujících v zemědělství.	Les nouvelles directives nous permettront d' <u>obtenir</u> de meilleurs rendements et également de mieux <u>rémunérer</u> les agriculteurs.

6. Bude třeba vytvořit všechny nezbytné podmínky pro <u>zajištění</u> žní.	Il faudra créer toutes les conditions nécessaires pour <u>assurer</u> la moisson.
7. Naší zásadou musí být správné <u>rozmístování</u> výrobních sil.	Notre principe doit consister à <u>répartir</u> de façon juste les forces productives.
8. Tato zásada povede nevyhnutelně k zdůraznění úlohy zemědělství v našem hospodářství.	Ce principe conduira inévitablement à <u>souligner</u> le rôle de l'agriculture dans notre économie.
9. Opatření vlády mají za cíl <u>vytváření</u> nezbytných podmínek pro rychlejší rozvoj zemědělské výroby.	Les mesures prises par le gouvernement ont pour but de <u>créer</u> les conditions nécessaires en vue d'une évolution accélérée de la production agricole.

Metod. pozn.: Cvičte nejdříve po větách, pak jako souvislý text.

- K procvičování podst. jm. slovesného je dále možno použít Č verze cv. 151 (Kap. IV/2/A) a cv. 158, 159c, 160b, 161a (Kap. IV/2/B).

B) Transpozice větně-členská (syntaktická)

107. Č : věta předmětná

F : předmět (substantivní)

Lex.: soud

1. Soudcové žádají, aby byl zatčen.
2. "- odsouzen.
3. "- uvězněn.
4. Advokát navrhuje, aby byl osvobozen.
5. "- rehabilitován.
6. Porotci si přejí, aby odstoupil.
7. "- byl odvolán.

8. Svědkové potvrzují, že je nevinen.
9. "- čestný.
10. Jeho rodiče očekávají, že bude zproštěn viny.
1. Les juges demandent son arrestation.
2. "- sa condamnation.
3. "- sa mise en prison.
4. L'avocat propose sa libération.
5. "- sa réhabilitation.
6. Les jurés souhaitent sa démission.
7. "- sa révocation.
8. Les témoins confirment son innocence.
9. "- sa probité (son honnêteté).
10. Ses parents attendent sa disculpation.

Pomůcka pro případnou transformaci F - F :

1. ... qu'il soit arrêté.
2. ... "- condamné.
3. ... "- mis en prison.
4. ... "- libéré.
5. ... "- réhabilité.
6. ... qu'il démissionne.
7. ... qu'il soit révoqué.
8. ... qu'il est innocent.
9. ... "- probe (honnête).
10. ... qu'il soit disculpé.

108. Č : věta podmětná

F : podmět

Pracujte oběma směry, až po vyslechnutí celé věty.

Lex.: Chemie (kromě toho dosazujte vhodná synonyma za sloveso "zjistit")

- Bylo zjištěno, že
1. chybí pitná voda. Un manque d'eau potable a été constaté.
 2. nestačí kyslík. Une insuffisance d'oxygène a été établie.
 3. se ztrácí energie. Une perte d'énergie a été établie.
 4. narůstá objem dusíku. Une augmentation du volume d'azote a été repéré.
 5. klesá hladina vodíku. Une baisse du niveau d'hydrogène a été constatée.
 6. uchází (uniká) plyn. Une fuite de gaz a été décelée.

109. Č : věta příčinná
F : přísl. urč. příčiny
Pracujte oběma směry

Byli kritizováni

protože
mlčeli
souhlasili
odmítli
(to) slíbili
(to) zapomněli
věřili
pochybovali
lhali
nesouhlasili
spali

Ils ont été critiqués

à cause de leur
silence
approbation
refus
promesse
oubli
foi
doute
mensonge
désapprobation
sommeil

110. Č : věta časová
F : přísl. urč. času
Pracujte oběma směry.

1. Když přijela delegace Lors de l'arrivée de la délégation
2. Než se vlak zastavil Avant l'arrêt du train

3. Sotva vlak přijel Dès l'arrivée du train
4. Když se obě delegace setkaly Lors de la rencontre des deux délégations
5. Od té doby, kdy došlo k setkání obou delegací Depuis la rencontre des deux délégations
6. Než vlak odjel Avant le départ du train
7. Poté, kdy vlak odjel Après le départ du train

2) C o n c e n t r a t i o n - D i l u t i o n

K o n c e n t r a c e (zhuštění) - D i l u c e (zředění)

111. Č spojení V + Adv vyjádřete F slovesen s předponou r(e)-, ré- .

znovu definovat naši politiku	<u>redéfinir</u> notre politique
znovu se zamyslet nad otázkou	<u>repenser</u> une question
znovu se ujmout funkce	<u>réintégrer</u> ses fonctions
znovu oživit trh	<u>ranimer</u> le marché
znovu zahájit diskusi	<u>reprandre</u> les débats
znovu se naučit chodit	<u>réapprendre</u> à marcher
znovu zvolit poslance	<u>réélire</u> un député
znovu nasadit ryby do rybníka	<u>repeupler</u> un étang

112. Substantivum

a) koncentrace směrem do Č
l'espace extraatmosphérique
l'organisation syndicale
le lieu de travail
le lieu de résidence
le champ d'action
le point de départ
la mise à la retraite
la manière (façon) de voir

kosmos
odborní
pracoviště
bydliště
působíště
východisko
penzionování
názor

une usine d'automobiles
des écrivains-femmes
des gens qui n'ont pas de coeur
etc.

automobilka
spisovatelky
necitové

b) koncentrace směrem do F

Soudruzi a soudružky !
vědecký pracovník

Camarades !
un scientifique, un chercheur

uvolnění napětí
životní prostředí
východisko z nouze
kosmický prostor
odborová organizace
atd.

la détente
l'environnement
un pis-aller
l'espace
les syndicats

113. Adjektivum (koncentrace směrem do češtiny)

un rendement au-dessus de la moyenne
un slogan vide de signification
une expérience acquise pendant dix années

nadprůměrný výkon
bezobsažné heslo
desetiletá zkušenost

un problème revêtant plusieurs aspects

mnohostranný problém

une coopération dans de nombreux domaines

mnohostranná spolupráce

une installation mise en place pour servir plusieurs buts

mnohoučelové zařízení

une objection que l'on pourrait soulever

případná námitka

une Convention ayant force d'engagement

závazná Úmluva (Konvence)

un dispositif de mise en marche

spouštěcí zařízení

etc.

114. Adverbium (koncentrace směrem do Č)

a) Ve F opište adverbium pomocí substantiva "ton"

Odpověděl	nejistě	Il répondit d'un ton	incertain
	klidně		tranquille
	váhavě		hésitant
	vážně		grave
	přesvědčivě		convaincu
	vztekle		rageur

b) Ve F opište adverbium pomocí substantiva

Jednal	odříkavě	Il agit	avec (un esprit de, d')	abnégation
	obětavě			dévouement
	oddaně			-"-
	odpovědně			responsabilité
	snášenlivě			tolérance
Pracoval	pomstychtivě	Il travailla		vengeance, revanche
	uváženě			pondération
	rozvážně			-"-

115. Č abstrakta na -ost

jsou překladatelským, a tím spíš tlumočnickým problémem.⁺)

Pro některá najdeme ve F jednoslovný ekvivalent, větší-
nu však musíme řešit dilucí, opisem, přestylizováním celé
věty. Zde uvádíme některá, která se nejčastěji vyskytují
v tlumočených projevech. (Navrhované ekvivalenty nejsou
ovšem jediné možné.)

a) ve F jednoslovný ekvivalent

1. efektivnost výroby

l'efficacité de la production

⁺) O produktivitě tvoření abstrakt pomocí přípony -ost svědčí
např. název povídky I. Vyskočila "Vyznání jízenkovosti"
(s variantou "jízenkovitost").

2. <u>platnost</u> smlouvy	la validité du contrat (traité)
3. <u>zaostalost</u> venkova	le retard de la champagne
4. <u>(ne)sjízdnost</u> silnic	la praticabilité (l'im-) des routes
5. <u>ekvivalentnost</u> měny	l'équivalence de la monnaie
6. <u>naléhavost</u> tohoto opatření	l'urgence de cette mesure
7. <u>škodlivost</u> těchto faktorů	la nocivité de ces facteurs
8. <u>svébytnost</u> české kultury	l'originalité de la culture tchèque
9. <u>bojovnost</u> našich soudruhů	la combativité de nos camarades
10. plná <u>zaměstnanost</u>	le plein emploi
11. falešná <u>soudružnost</u>	la fausse loyauté
12. územní <u>celistvost</u>	l'intégrité territoriale
13. hmotná <u>zainteresovanost</u> pracujících	l'intéressement matériel des travailleurs
14. <u>nerovnoměrnost</u> ekonomického vývoje	l'inégalité du développement économique
15. zvyšuje se <u>porodnost</u>	la natalité s'accroît
16. snižuje se <u>úmrtnost</u>	la mortalité baisse
17. boj proti <u>nemocnosti</u>	la lutte contre la morbidité
18. na základě <u>rovnoprávnosti</u>	sur un pied d'égalité
19. snaha o jednotu neznamena <u>šablonovitost</u>	la tendance à l'unité ne signifie pas l'uniformité
20. překonat <u>omezenost</u> surovinových zdrojů	surmonter l'insuffisance des ressources en matières premières

b) ve F opis pomocí odsémantizovaného substantiva esprit, aspect, caractère, système, état, faculté, forme, valeur, degré aj. (koncentrace do Č)

<u>stranickost</u>	l'esprit de parti
<u>masovost</u>	le caractère de masse
<u>soutěživost</u>	l'esprit de compétition (émulation)

<u>lidovost</u> naší literatury	le caractère populaire de notre littérature
<u>důslednost</u>	l'esprit de conséquence
<u>specifičnost</u> vztahů mezi ekonomikou a politikou	le caractère spécifique des relations entre l'économie et la politique
<u>(ne)systematičnost</u>	le caractère (non) systématique
<u>zaostalost</u> těchto zemí	l'état arriéré de ces pays
<u>reprezentativnost</u> sjezdu	le caractère représentatif du Congrès
<u>akceschopnost</u> strany	la faculté (capacité) d'action du Parti
<u>vynalézavost</u> lidu	l'esprit inventif du peuple
<u>reakčnost</u> buržoazní ideologie	le caractère réactionnaire de l'idéologie bourgeoise
<u>nelidskost</u> režimu	le caractère inhumain du régime
<u>závaznost</u> směrnic	le caractère obligatoire des directives
<u>výživnost</u> bílkovin	la valeur nutritive des albuminoïdes
<u>mobilizačnost</u> navrhovaných úkolů	le degré de mobilisation des tâches proposés
otevřená <u>kritičnost</u>	l'esprit critique ouvert
atd.	

Pozn.: Někdy je tvar na -ost synonymní s jiným tvarem stejného základu :

vlasteneckost = vlastenectví le patriotisme
kompetentnost = kompetence la compétence
aj.

c) ve F přestylováno (pomocí transpozic N - V, N - Adj, aj.)

1. Postupně se bude zvyšovat vybavenost našeho zemědělství komplexní mechanizací.

Progressivement, notre agriculture sera mécanisée d'une façon complexe.

2. Usilujeme o zvýšení efektivnosti našeho hospodářství.
Nous nous efforçons de rendre l'économie nationale plus efficace.
3. Poslední události vyvolaly nezbytnost takového opatření.
Les derniers événements ont rendu nécessaire une telle mesure.
4. Je třeba prověřovat realnost navrhovaných úkolů.
Il faut vérifier si les tâches proposées sont réalisables.
5. Musíme zvyšovat operativnost našeho řízení.
Nous devons rendre notre direction plus opérante.
6. Prosadila se myšlenka o přímé spojitosti těchto dvou faktorů.
L'idée de lier directement ces deux facteurs a fait son chemin.
7. Existuje příliš velká rozestavenost.
Trop de constructions sont mises en chantier (à la fois).
8. Byla konstatována ztrátovost tohoto podniku.
Il a été constaté que cette entreprise manquait de rentabilité.
9. Opakovanost projednávaných problémů nikoho nepřekvapuje.
Le fait que les problèmes traités se répètent ne surprend personne. Personne ne s'étonne de voir les problèmes ... se répéter. Il n'est pas étonnant de constater que les problèmes traités se répètent.
Nebo řešení sub b) : Le caractère répétitif des problèmes traités ne surprend personne.
Personne ne s'étonne du caractère répétitif ... etc.

3) ModulaceA) "Modulation par contraire négative" - antonymický překlad

116. Není to tak obtížné C'est moins difficile
nebezpečné dangereux
důležité important
nespravedlivé injuste
složitě compliqué
117. Nejhezčí Le moins laid
nejchudší le moins riche
nejměkčí le moins dur
nejlehčí le moins lourd
nejsmutnější le moins gai
nejbližší le moins éloigné
nejsnadnější le moins difficile
118. Řekněte antonymicky (2 záporny = 1 klad)
V Č užíjte výrazů "je možno, lze, můžeme ..."
1. La solution n'est pas introuvable. Řešení lze najít.
2. Le record n'est pas imbattable. Rekord je možno překonat.
3. Les obstacles ne sont pas insur- Překážky lze překonat.
montables.
4. La chose n'est pas infaisable. Tu věc je možno udělat.
5. L'erreur n'est pas inexcusable. Chybu je možno omluvit.
6. La perte n'est pas irrémédiable. Ztrátu lze nahradit.
7. La maladie n'est pas inguérissable. Nemoc je možno vyléčit.
8. L'énigme n'est pas inexplicable. Záhadu lze vysvětlit.
9. La décision n'est pas irrévocable. Rozhodnutí lze odvolat.
10. L'armée n'est pas invincible. Armádu je možno porazit.

B) Syntaktické modulace

119. F - F

Modulujte za použití vazby se slovesem mettre (à, en)

Il faut	Il faut
1. que le désordre dans l'Éducation nationale <u>finisse</u> .	<u>mettre fin</u> au désordre dans l'Éducation nationale.
2. que les travailleurs <u>disposent</u> de tous les moyens.	<u>mettre tous les moyens à la disposition</u> des travailleurs.
3. que la dictature économique et sociale <u>se termine</u> .	<u>mettre un terme</u> à la dictature économique et sociale.
4. que les projets répressifs du pouvoir <u>échouent</u> .	<u>mettre en échec</u> les projets répressifs du pouvoir.
5. que les résultats positifs soient <u>valorisés</u> .	<u>mettre en valeur</u> les résultats positifs.
6. commencer à <u>fabriquer</u> des produits de large consommation.	<u>mettre en fabrication</u> des produits de large consommation.
7. commencer à <u>exécuter</u> nos plans et nos projets.	<u>mettre à (l')exécution</u> nos plans et nos projets.

Pomůcka pro případnou práci F - Č , Č - F :

1. - skoncovat s, 2. - dát k dispozici, 3. - skoncovat s,
4. - zmařit, 5. - zhodnotit, 6. - (začít) vyrábět, 7. - (začít) provádět.

120. Č - F

"Svůj" na začátku věty. Tlumočte simultánně !
Příslovečné určení na začátku věty transponujte v podmět, aktivní větu v pasivní a podmět v původce děje.

Lex.: sociální zabezpečení

1. Ve své studii, uveřejněné před dvěma lety, pojednává náš ústav o nemocenských dávkách.

L'étude publiée il y a deux ans par notre institut traite des primes d'assurance-maladie.

2. Ve svém rozboru vypracovaném loni na jaře předkládají naši inženýři všeobecné zásady bezpečnosti práce.

L'analyse mise au point au printemps dernier par nos ingénieurs présente les principes généraux de la sécurité du travail.

3. Ve své práci, zaměřené na rodiny s více dětmi, se naše organizace zabývá rodinnými přídatky.

Le travail orienté vers les familles nombreuses et effectué par notre organisation, examine les allocations familiales.

4. Ve svých výpočtech, ověřených během posledních pěti let, uvádí komise sociální péče různé stránky mateřské dovolené.

Les calculs, vérifiés au cours des cinq années écoulées et dus à la commission de la sécurité sociale, évoquent les différents aspects du congé-maternité.

5. Ve svém výzkumu, prováděném od začátku tohoto roku, se Akademie věd zabývá vlivem životního prostředí na délku života.

La recherche effectuée dès le début de cette année par l'Académie des sciences, traite de l'influence de l'environnement sur la longévité (l'espérance de vie).

121. První větný člen v Č - předmět v nepřímém pádě - změňte do F v podmět. Modulujte příslušné slovesné jádro. Tlumočte simultánně !

Pozn. : Uvedené řešení je jedno z mnohých.

De telles questions

1. Na takové otázky není ... ne trouvent pas de réponse.
odpověď.
2. Z takových otázek jsme ... ont été le point de départ
vycházeli v naší diskusi. de notre discussion.
3. Na takové otázky jsme ... ont été au centre de notre
soustředili pozornost. attention.
4. O takových otázkách jsme ... ont été (fait) l'objet de
uvažovali v průběhu za- notre réflexion au cours de
sedání. la session.
5. Z takových otázek vyplý- ... laissent comprendre (font
vá význam projednávaného ressortir) l'importance du
návrhu. projet examiné.
6. O takové otázky bude ... susciteront toujours l'inté-
vždycky zájem mezi naší rêt de notre jeunesse.
mládeží.

122. Obměňte souvětí s vedlejší větou příčinnou :
"Vzhledem k tomu, že v oblasti vypukly nepokoje, nemohl
zástupce OSN splnit své poslání."

- Comme (étant donné que ..., vu que...,) des troubles
avaient éclaté dans la région, le représentant de l'ONU
n'a pu remplir (s'acquitter de) sa mission.
- En raison des troubles qui ont éclaté dans la région, le
représentant ...
- Des troubles ayant éclaté dans la région, le représentant..
- Les troubles qui ont éclaté dans la région ont empêché le
représentant de l'ONU de remplir sa mission (... ont con-
traint le représentant de l'ONU à renoncer à sa mission).
- Des troubles éclatèrent dans la région, à la suite des-
quels le représentant de l'ONU a dû renoncer à sa mission.

- Des troubles éclatèrent dans la région, contraignant le
représentant de l'ONU à interrompre sa mission.
- Le représentant de l'ONU n'a pu s'acquitter de sa mission
à cause (par suite) des troubles qui avaient éclaté dans
la région. (Le représentant de l'ONU s'est vu empêché de
remplir sa mission par suite...)
- La région ayant été sujette à des troubles, le repré-
sentant ...
- l'ONU a vu s'interrompre la mission de son représentant
à cause des troubles ...
- L'accomplissement de la mission du représentant de l'ONU
fut entravé par les troubles qui ...
- L'échec de la mission confiée au représentant de l'ONU
est dû aux troubles qui ont éclaté dans la région.

Metod.pozn.: Učitel může dát návod, že jednotlivé varianty
převodu mají začínat pojmem "nepokoje", "před-
stavitel", "oblast", "poslání", "OSN", "splně-
ní", "nesplnění", "příčina" ... Obdobných cvi-
čení je možno použít jako testu a bodovat je.

Pozn.: Příklady modulace najdeme v mnoha dalších cvičeních,
zejména v kap. IV.

4) E t o f f e m e n t / D é p o u i l l e m e n t

Etoffeement ("posílení" pomocného slůvka, skladebná "výplň")
cvičíme do francouzštiny, neboť je příznačné pro "langue admi-
nistrative", t.j. styl typický pro konferenční projevy.

Z hlediska úsporného vyjadřování nás zajímá opak étoffe-
ment - tzv. dépouillement ("svlečení" plnovýznamového slova,
"krátké spojení"), protože umožňuje - většinou v češtině -
stručnější vyjadřování. Proto se k němu znovu vrátíme v kapi-
tole V.

123. Č : genitiv

F : participe passé

1. Úspěchy našich pracujících
Les succès obtenus par nos travailleurs
2. Volební výsledky levice
Les résultats électoraux obtenus par la gauche
3. vysoká úroveň spotřeby
le niveau élevé atteint par la consommation
4. článek francouzského novináře
l'article écrit par un journaliste français
5. práce redakční komise
les travaux effectués par le comité de rédaction
6. směrnice ÚV
les directives fixées par le Comité central
7. informace AFP
les renseignements fournis par l'Agence France Presse

124. a) Č : předložka o

F : part. présent "touchant, concernant, portant sur.."

1. Zákon		rodině
2. Jednání NS		životním prostředí
3. Kapitoly rozpočtu		starobním pojištění
4. zpráva generálního tajemníka	o	činnosti za uplynulé období
5. zákonné předpisy		právu na práci
6. dvoustranná dohoda		hospodářské spolupráci
-
1. La loi		la famille
2. Les débats de l'Assemblée nationale	concernant	l'environnement
3. Les chapitres du budget	touchant	la pension-vieillesse

4. Le rapport du secrétaire général

portant sur

les activités au cours de la période écoulée

5. Les dispositions légales

le droit au travail

6. L'Accord bilatéral

la coopération économique

124. b) Č : předložka "o"

F : "relatif à"

1. Statistika

počtu lékařů

2. Údaje

zaměstnanosti žen

3. Zprávy

situaci na Blízkém Východě

4. Informace

počtu raněných

5. Články

nemocenském pojištění

6. Přednášky

kosmických letech

1. Les statistiques

au nombre des médecins

2. Les données

à l'emploi des femmes

3. Les rapports

relatifs

à la situation au Proche-Orient

4. Les renseignements

au nombre des blessés

5. Les articles

relatives

à l'assurance-maladie

6. Les conférences

aux vols cosmiques

125. Č : různé předložky

F : "tendant à, visant à" + transpozice N - V

1. úsilí

o

nastolení trvalého míru

2. opatření

k

zajištění dalšího pokroku

3. návrh

na

zřízení poradního výboru

4. doporučení

k

odstranění stávajících překážek

5. návrhy

na

zlepšení situace žen

6. pokusy

o

změnu stávajících hranic

1. les efforts	visant à	instaurer une paix durable
2. les mesures		assurer de nouveaux progrès
3. un projet		constituer un Comité consultatif
4. une recommandation	tendant à	éliminer les obstacles existants
5. des propositions		améliorer la situation des femmes
6. des tentatives		modifier les frontières existantes
126. Č : různé předložky
F : participe présent nebo passé
1. Informace ze stejného pramene
Les renseignements provenant de la même source
 2. Změny v odborovém hnutí
Les changements intervenues au sein du mouvement syndical
 3. Rozpory mezi vládnoucími politickými stranami
Les contradictions opposent les partis politiques au pouvoir
 4. Atentát na prezidenta republiky
L'attentat commis contre le Président de la République
 5. Zasedací síň proti sekretariátu
La salle des séances située en face du secrétariat
 6. Architektura z třicátých let
Une architecture datant des années 30
 7. Pionýři v modrých košilích
Des pionniers vétus de chemises bleues
 8. Mléko od krávy nakažené stronciem
Le lait produit par une vache contaminée par le strontium

9. Model z umělé hmoty
Un modèle construit en matière plastique
 10. Rezoluce o zákazu jaderných zbraní
La résolution concernant l'interdiction des armes nucléaires
127. Č : předložka "proti"
F : participe passé nebo présent
1. Opatření proti stávkujícím
Les mesures prises contre les grévistes
 2. Spiknutí proti vládě
Le complot ourdi (tramé) contre le gouvernement
 3. Sankce proti teroristům
Les sanctions prises (appliquées) contre les terroristes
 4. Zločin proti lidskosti
Un crime perpétré contre l'humanité
 5. Ofensiva proti levicovým stranám
L'offensive déclenchée contre les partis de gauche
 6. Disciplinární opatření proti brancům
Les mesures disciplinaires frappant les appelés du régiment
128. Etoffement vztažnou větou
1. zájem veřejnosti na brzkém zakončení konference
l'intérêt que l'opinion publique porte à l'aboutissement de la conférence
 2. dohoda mezi ČSSR a NSR z loňského roku
l'Accord qui a été conclu l'année dernière entre la République Tchécoslovaque et la RFA
 3. změny v ilegální činnosti
les changements qui se sont opérés dans l'action clandestine

4. nezdravý život ve velkoměstech
la vie malsaine que l'on mène dans les grandes villes
5. nebezpečí těchto her pro děti
le danger que ces jeux comportent pour les enfants
6. boj velkoburžoazie proti lidu
la lutte que la grande bourgeoisie mène contre le peuple
7. v letech po osvobození
dans les années qui ont suivi la Libération

129. Č : posesivum

F : vztažná věta s osobním podmětem

1. vaše práce z poslední doby
les travaux que vous avez effectués ces derniers temps
2. jeho rozhovory s prezidentem republiky
les entretiens qu'il a eus avec le Président de la République
3. naše hospodářské potíže
les difficultés économiques que nous connaissons
4. její úloha v dělnickém hnutí
le rôle qu'elle joue dans le mouvement ouvrier
5. jeho setkání s představiteli cizích firem
les rencontres qu'il a eues avec les représentants de firmes étrangères
6. naše iluze o životě na venkově
les illusions que nous nous faisons sur la vie à la campagne

130. Etoffement/Dépouillement v krátkých větách

1. Je třeba pokračovat v úsilí o snížení napětí v Evropě.
Il faut poursuivre nos efforts en vue de la détente en Europe.

2. To je významný podnět k aktivizaci veřejného mínění.
C'est là une initiative importante en vue de sensibiliser l'opinion publique.
3. Všechny delegace vyjádřily uspokojení nad svoláním konference.
Toutes les délégations ont exprimé leur satisfaction au sujet de (à propos de) la convocation de la conférence.
4. Předložili jsme konkrétní návrhy na omezení zbrojení.
Nous avons présenté des propositions concrètes visant(à) la réduction des armements.
5. Musíme zlepšit péči o matku a dítě.
Nous devons améliorer les soins consacrés (accordés) à la mère et à l'enfant.
6. Plán na příští rok je velmi náročný.
Le plan prévu pour l'année prochaine est très exigeant (ambitieux).

Metod.pozn.: Uvedené ekvivalentní verze nejsou jediné možné.
Učitel bude proto tolerovat i jiná zdařilá řešení daného jevu.

Druhý díl:

Vlastní metodika nácviku
simultánního tlumočení

IV) STRUKTURY SE SPECIFICKÝMI
OBTÍŽEMI PRO SIMULTÁNNÍ
TLUMOČENÍ

Touto kapitolou se dostáváme k vlastní metodice nácviku ST. Procvičujeme zde větné struktury, které se brání syntaktickému paralelismu mezi oběma jazyky a jsou proto náročné na synchronní převod. Více takových obtíží vyvolává samozřejmě při tlumočení z jazyka se slovosledem volným do jazyka se slovosledem pevným. Při tlumočení do F jsou to např. Č věty s inverzním slovosledem přísudek - podnět, velmi často s čelným postavením předmětu. Ale i F má některé konstrukce náročné na pravděpodobnostní prognózu a vyžadující někdy anticipaci některého větného členu, např. některé typy anteponovaných polovětných vazeb. Cvičení v této kapitole poskytují návod, jak překonávat tato úskalí, jak při neexistujícím paralelismu syntaktickém zachovat paralelismus sémantický, a to v míře únosné pro cílový jazyk na straně jedné a pro paměťovou kapacitu tlumočnicka na straně druhé.

1) Obousměrné problémy: pořadí
přívlastků

Rozdílné, tzv. zrcadlové postavení přívlastků a řídicího substantiva v Č a F vyžaduje, aby si adept tlumočení navykl obracet syntagma A - N (resp. N - A) "naruby", aby je "najíž-

děl" automaticky odzadu. Opakuje-li se toto syntagma několikrát za sebou - což jsme nazvali binárním dělením - vzniká zvláštní rytmus, který si tlumočnick osvojí během několika cvičení. Větší počet přívlastků poskytuje zrcadlový obraz tehdy, jsou-li odstupňovány mírou těsnosti, tedy $A_2 A_1 N / N A_1 A_2 \dots$. Existují ovšem i jiné typy, pro něž zrcadlový obraz neplatí. Sub B) jsme uvedli alespoň některé (F přívlastky, jejichž místo je před substantivem, přívlastky vzájemně souřadné, aj.)

Čím delší a rozvinutější je skupina přívlastků, tím větší je zátěž paměti a tím obtížnější tlumočnickova práce. Neboť technika ST vyžaduje takový posuv, který do F umožní v každém případě zjištění příslušného substantiva (v Č postponovaného), a naopak do Č zjištění v š e c h přívlastků. Č ovšem není v požadovaném pořadí přívlastků tak neúprosná jako F, při převodu umožňuje více řešení, jak bude dále ukázáno.

Vzhledem k dvousměrnosti problematiky postavení přívlastků doporučujeme provádět všechna cvičení v kap. IV/1 - až na uvedené výjimky - oběma směry.

A) Zrcadlové postavení přívlastků

131. Binární dělení AN AN / NA NA

1. obecné zásady
mírového soužití	les principes généraux
de la coexistence pacifique
2. zahraniční politika
socialistických zemí	la politique étrangère
des pays socialistes
3. politické problémy
západní Evropy	les problèmes politiques
de l'Europe occidentale
4. rostoucí potřeby
lidské společnosti	les besoins croissants
de la société humaine
5. hospodářské požadavky
belgických pracujících	les revendications économiques
des travailleurs belges

6. příznivý vývoj
dvoustranné spolupráce	l'évolution favorable
de la coopération bilatérale
7. závěrečná ustanovení
kulturní dohody	les dispositions finales
de l'accord culturel
8. klimatické podmínky
rovníkové Afriky	les conditions climatiques
de l'Afrique équatoriale
9. základní zásady
moderní jazykovědy	les principes fondamentaux
de la linguistique moderne
10. umělecké kvality
literárního jazyka	les qualités artistiques
de la langue littéraire
132. AN AN / NA NA
Lex.: názvy institucí
1. Světová Federace
Demokratické mládeže	la Fédération Mondiale de la
Jeunesse Démocratique
2. Státní středisko
vědeckého výzkumu	le Centre National
de la Recherche scientifique
3. Státní ústav
pro zemědělský výzkum	L'Institut national
de la Recherche agronomique
4. Valné shromáždění
Spojených národů	l'Assemblée générale
des Nations unies
5. Mezinárodní agentura
pro atomovou energii	l'Agence internationale
de l'énergie atomique
6. Pomocné orgány
Valného shromáždění	Les organes subsidiaires
de l'Assemblée générale
7. Mezinárodní federace
demokratických právníků	La Fédération internationale
des juristes démocratiques

133. AN AN A / NA NA NA

1. Obecné otázky mírového soužití evropských národů ...
2. Základní rysy nedávného vývoje československého průmyslu..
3. Charakteristické rysy historického vývoje střední Evropy..
4. Mimořádné úspěchy vzájemné spolupráce socialistických zemí ...
5. Jednací řád mezinárodní konference o námořní plavbě ...
6. Archeologický výzkum britských odborníků v Malé Asii ...

... projedná příští zasedání.

1. Les questions générales de la coexistence pacifique des nations européennes ...
2. Les aspects fondamentaux de l'évolution récente de l'industrie tchécoslovaque ...
3. Les aspects caractéristiques de l'évolution historique de l'Europe centrale ...
4. Les succès exceptionnels de la coopération mutuelle des pays socialistes ...
5. Le règlement intérieur de la Conférence internationale sur la navigation maritime ...
6. La recherche archéologique des spécialistes britanniques en Asie mineure ...

... sera (seront) discuté (e,s) à la prochaine session.

134. AN AN AN AN / NA NA NA NA

1. soustavné zvyšování životní úrovně lidových mas Sovětského svazu	l'élévation systématique du niveau de vie des masses populaires en Union soviétique

2. nedávný vývoj přátelských vztahů členských zemí Varšavské smlouvy	le développement récent des relations amicales des pays membres du Traité de Varsovie
3. generální tajemník ústředního výboru Komunistické strany Sovětského svazu	le secrétaire général du comité central du Parti communiste de l'Union soviétique
4. neustálé zhoršování pracovních podmínek a životní úrovně pracujících vrstev	la dégradation incessante des conditions de travail et du niveau de vie des couches laborieuses
5. současné omezení hospodářských styků členských zemí Společného trhu	la limitation actuelle des relations commerciales des pays membres du Marché commun
6. kladný vývoj mnohostranné spolupráce členských států Spojených národů	le développement positif de la coopération multilatérale des Etats membres des Nations unies

Pozn.: Neshodný přívlastek (complément de nom) ve F je rovněž v "zrcadlovém" postavení: životní úroveň - niveau de vie, pracovní podmínky - conditions de travail.

135. Typ A₂ A₁ N / N A₁ A₂

Mění se jen A₂

1. Alžírská	kulturní delegace ukončila návštěvu v naší zemi.
2. Polská	
3. Belgická	
4. Kanadská	
5. Japonská	
6. Vietnamská	

La délégation culturelle

1. algérienne		vient de
terminer la
visite de
notre pays.
2. polonaise		
3. belge		
4. canadienne		
5. japonaise		
6. vietnamienne		

136. Typ A₂ A₁ N / N A₁ A₂

Mění se obě adjektiva

1. belgická průmyslová		delegace
navštívila
několik		pražských závodů (továren)
zemědělských družstev
federálních ministerstev
výzkumných ústavů
národních podniků
divadel a galerií
2. dánská zemědělská				
3. holandská parlamentní				
4. švédská vědecká				
5. finská hospodářská				
6. norská umělecká				

l a d é l é g a t i o n

1. industrielle belge		a visité
plusieurs		usines pragoises
coopératives agricoles
ministères fédéraux
instituts de recherche
entreprises nationales
théâtres et galeries
2. agricole danoise				
3. parlementaire néer-
landaise				
4. scientifique suédoise				
5. économique finlan-
daise				
6. artistique norvé-
gienne				

137. A A N / N A A

1. Světové dělnické hnutí	le mouvement ouvrier mondial
2. základní filozofické ideje	les idées philosophiques fon-
damentales

3. světová socialistá sou-
stava	le système socialiste mondial
4. mezivládní diplomatická
úmluva	la convention diplomatique
intergouvernementale
5. francouzská katolická
mise	la mission catholique fran-
çaise
6. italská tajná policie	la police secrète italienne
7. americké chemické firmy	les firmes chimiques améri-
caines
8. mezinárodní revoluční
hnutí	le mouvement révolutionnaire
international.

138. A A N / N A A

Lex.: názvy organizací, institucí

1. Světová odborová federace
SOF	Fédération syndicale mondiale
FSM
2. Revoluční odborové hnutí

ROH | Mouvement syndical révolution-
naire
MSR |
| 3. Česká národní rada
ČNR | Conseil national tchèque |
| 4. Jednotné zemědělské družstvo
JZD | Coopérative agricole unie |
| 5. Mezinárodní měnový fond | Fonds monétaire international
FMI |
| 6. Světová poštovní unie | Union postale universelle |
| 7. Světová meteorologická
organizace | Organisation météorologique
mondiale
OMM |
| 8. Evropské hospodářské spo-
lečenství
EHS | Communauté économique euro-
péenne
CEE |

9. Evropská hospodářská komise EHK
Commission économique pour l'Europe CEE

Pozn. : - Také zkratky je třeba pohotově tvořit "odzadu"
- Pozor na dvě poslední zkratky (8.,9.) - tytéž pro dvě různé organizace.

139. A A N / N A A

Lex.: Názvy socialistických zemí

1. Bulharská lidová republika
BLR
(Bulharsko)	podpořila	naš návrh
2. Maďarská lidová republika
MLR
(Maďarsko)	schválila	"--"
3. Vietnamská socialistická rep.
VSR
(Vietnam)	vyhověla	naši žádosti
4. Německá demokratická republika
NDR	sdílela	naš názor
5. Rumunská socialistická republika
RSR
(Rumunsko)	hájila	naše stanovisko
6. Polská lidová republika
PLR
(Polsko)	přijala	naši linii
1. La République populaire de Bulgarie
(La Bulgarie)	a soutenu	notre proposition.
2. La République populaire de Hongrie
(La Hongrie)	a approuvé	"--"
3. La République socialiste du Vietnam
(Le Vietnam)	a répondu à	notre demande

4. La République démocratique allemande(L'Allemagne de l'Est) a partagé notre opinion
5. La République socialiste de Roumanie (La Roumanie) a défendu notre point de vue
6. La République populaire de Pologne (La Pologne) a adopté notre ligne de conduite

Pozn.: Zkratky a zkrácené názvy zemí jsou uvedeny pro práci z hlediska úspornosti (viz kap. V/4,5)

140. AAN / NAA ve větách s transpozicí "stále, neustále"/"ne cesse de"

- Mezinárodní hospodářská spolupráce neustále vzrůstá.
La coopération économique internationale ne cesse de croître.
- Světové dělnické hnutí neustále sílí.
Le mouvement ouvrier mondial ne cesse de se renforcer.
- Mezinárodní revoluční hnutí se neustále rozvíjí.
Le mouvement révolutionnaire international ne cesse de se développer.
- Světová socialistická soustava neustále bojuje za pokrok.
Le système socialiste mondial ne cesse de lutter pour le progrès.
- Soudobý kapitalistický svět neustále prohlubuje krizi.
Le monde capitaliste actuel ne cesse d'aggraver la crise.
- Reakční imperialistické kruhy stále zhoršují situaci.
Les milieux impérialistes réactionnaires ne cessent de détériorer la situation.

B) Jiné postavení přívlastků než "zrcadlové" :
kombinované případy

141. F "adjectif démonstratif" a adj. typu "bon, long, nouveau ...", které mohou nebo musí stát před substantivem.

Je třeba dále	rozvíjet podporovat prohlubovat atd.	<ol style="list-style-type: none"> 1. tuto dlouhou kulturní tradici. 2. tyto nové hospodářské úspěchy. 3. tento široký vědecký aparát. 4. toto důležité hospodářské opatření. 5. tuto dobrou technickou přípravu. 6. tyto četné kladné stránky.
Il faut continuer à	développer promouvoir favoriser stimuler etc.	<ol style="list-style-type: none"> 1. cette longue tradition culturelle. 2. ces nouveaux succès économiques. 3. ce vaste appareil scientifique. 4. cette importante mesure économique. 5. cette bonne préparation technique. 6. ces nombreux aspects positifs.

142. Typ (A₁ + A₂) N / N (A₁ + A₂)

Souřadné přívlastky nevytvářejí zrcadlový obraz

<ol style="list-style-type: none"> 1. Politický a společenský rozvoj 2. Kulturní a vědecká spolupráce 3. Hospodářské a obchodní vztahy 4. Vnitřní a zahraniční politika 5. Objektivní a subjektivní potíže 6. Vědecký a technický výzkum 	byl (-a, -y) probrán (-a, -y) v podrobné zprávě.
--	--

<ol style="list-style-type: none"> 1. Le développement politique et social 2. La coopération culturelle et scientifique 3. Les relations économiques et commerciales 4. La politique intérieure et extérieure 5. Les difficultés objectives et subjectives 6. La recherche scientifique et technique 	a(ont) fait l'objet d'un rapport détaillé.
--	---

Pozn.: Č více než F má možnost tvořit složená adjektiva:
 "vědecko-technický" (věta 6.) Viz další cvičení
 č. 143.

143. Č : složené adjektivum
 F : dvě souřadná adjektiva

Zpráva o	<ol style="list-style-type: none"> 1. vědecko-technické revoluci 2. kulturně-vědecké spolupráci 3. materiálně-technické základně 4. ideologicko-politickém boji 5. palivoenergetické základně 6. vojenskoprůmyslovém komplexu 	byla předložena k schválení
----------	---	--------------------------------

Le rapport relatif à (au, aux)	<ol style="list-style-type: none"> 1. la révolution scientifique et technique 2. la coopération culturelle et scientifique 3. la base matérielle et technique 4. la lutte idéologique et politique 5. la base de combustibles et d'énergie 6. complexe militaire et industriel 	a été soumis à l'appro- bation
--	--	---

Pozn.: Ve F někdy typ : substantivum v plurálu, adjektiva v
 sg.: Politicko-ideologická oblast - Les domaines
 politique et idéologique.

144. F - Ć

F : Genitivní přívlastek (complément de nom) oddělen od řídicího substantiva jiným větným členem (tzv. interpoziční slovosled)

Ć : Těsné spojení neshodného přívlastku v genitivu

1. le départ pour Paris des journalistes tchécoslovaques	odjezd československých novinářů do Paříže
2. l'arrivée à Moscou des artistes français	příjezd francouzských umělců do Moskvy
3. le départ pour Bruxelles des syndicalistes belges	odjezd belgických odborářů do Bruselu
4. l'arrivée au pouvoir des gaullistes	příchod gaullistů k moci
5. la nomination comme directeur de M. Lambert	jmenování pana Lamberta ředitelem
6. le meurtre à Tunis d'un chef syndicaliste	zavraždění odborářského vůdce v Tunisu
7. l'entrée au Liban de troupes étrangères	vstup cizích vojsk do Libanonu
8. la destruction par la bombe H de toute la ville	zničení celého města vodíkovou bombou
9. l'ouverture solennelle au Carolinum du Cours d'été	slavnostní otevření letní školy s Karolinu
10. l'importance pour toute la nation d'une agriculture prospère	význam prosperujícího zemědělství pro celý národ
11. l'utilisation à des fins pacifiques de l'énergie nucléaire	využití jaderné energie k mírovým účelům

Metod.pozn.: Toto cvičení cvičíme jen směrem do Ć, protože ve F jsou možné obě varianty: "l'utilisation à des fins pacifiques de l'énergie nucléaire" nebo "l'utilisation de l'énergie nucléaire à des fins pacifiques".

- Kontextová i strukturální prognóza by měla tlumočnickovi napovědět, že u substantiva může očekávat neshodný přívlastek v genitivu a "počkat si" na něj. Vložený větný člen musí podržet v paměti a dosadit jej na správné místo podle požadavků českého slovosledu.

145. Stupňované adjektivum

Studie
se týká	1. stále aktivnější úlohy mas.
	2. stále větších obav obyvatelstva.
	3. nejdůležitějších úkolů naší společnosti.
	4. nejožehavějších otázek současné doby.
	5. nejvýznamnějších hospodářských problémů.
	6. stále nedostatečnějšího zásobování trhu.

L'étude
concerne
(touche,
évoque,
mentionne)

L'étude
concerne
(touche,
évoque,
mentionne)	1. le rôle de plus en plus actif des masses.
	2. les inquiétudes de plus en plus vives de la population.
	3. les tâches les plus importantes de notre société.
	4. les questions les plus brûlantes de l'époque contemporaine.
	5. les problèmes économiques les plus graves.
	6. l'approvisionnement de plus en plus déficient du marché.

146. Jeden z přívlastků dále rozvinut

Studovali
jsme
různé
stránky

1. tohoto velmi omezeného politického vlivu.
2. této všestranné, vzájemně výhodné spolupráce.
3. tohoto závěrečného, jednomyslně přijatého dokumentu.
4. této zcela nedostatečné estetické hodnoty.
5. této opravdu znepokojující hospodářské situace.
6. této skutečně konkurenční úrovni průmyslu.

Nous avons
étudié les
différents
aspects de

1. cette influence politique très limitée.
2. cette coopération multilatérale, mutuellement avantageuse.
3. ce document final, accepté à l'unanimité.
4. cette valeur esthétique tout à fait insuffisante.
5. cette situation économique vraiment inquiétante.
6. ce niveau industriel vraiment compétitif.

147. Více přívlastků, některé dále rozvinuty. Zátěž na paměť !
Č verze a)

1. nezištná bratrská vzá-
jemná pomoc	1. une aide mutuelle fraternelle
désintéressée.
2. zahraniční průmyslové, ze-
mědělské i kulturní dele-
gace	2. des délégations industrielles,
agricoles et culturelles
étrangères
3. nejrozumnější, marxismu-le-
nismu naprosto cizí
teorie	3. des théories les plus diver-
ses, absolument contraires
au marxisme-léninisme
4. nejdůležitější, na sebe na-
vazující odvětví průmyslu	4. des branches de l'indus-
trie les plus importantes,
liées entre elles

5. řada významných a život
přímo ohrožujících kom-
plikací	5. toute une série de complica-
tions importantes, mettant
la vie directement en danger
6. autorovy bohaté pedago-
gické i vědecké zkušě-
nosti	6. les riches expériences péda-
gogiques et scientifiques
de l'auteur
7. rychlejší společenský a
ekonomický rozvoj	7. un développement social et
économique plus rapide
8. nejzkušenější a nejrozvi-
nutější socialistický
stát	8. L'Etat socialiste le plus
expérimenté et le plus dé-
veloppé
9. zdánlivě neslučitelné
rozporné tendence	9. des tendances contradictoires,
apparemment incompatibles
10. pražský, kodaňský, fran-
couzský, americký, so-
větský a jiný struktu-
ralismus ...	10. les structuralismes pragois,
celui de Copenhague, les
structuralismes français,
américain, soviétique et
autres...
11. časně i pozdní pooperač-
ní cholecystopatické
komplikace	11. les complications cholécys-
topathiques postopératoires
précoces et tardives

Další možnosti řešení do Č (s rektifikací "zapomenutého"
přívlastku) :

- b) částečně ponechaný francouzský slovosled (rektifikace
intonací)
př.:
3. nejrozumnější teorie, naprosto cizí marxismu-leninismu
 4. průmyslová odvětví, spojená mezi sebou
 5. celá řada vážných komplikací, přímo ohrožujících život
 8. rozporné teorie, zdánlivě neslučitelné

c) vedlejší větou vztahnou
př.:

3. nejruznější teorie, které jsou naprosto cizí marxismu-
- leninismu
4. průmyslová odvětví, která na sebe navazují
5. celá řada vážných komplikací, které přímo ohrožují
život
6. bohaté pedagogické a vědecké zkušenosti, které autor má
8. socialistický stát, který je nejzkušenější a nejrozvi-
nutější

d) substantivní transpozicí
př.:

2. průmyslové, zemědělské a kulturní delegace z ciziny
3. nejruznější teorie, zcela v rozporu s marxismem-leninismem
6. bohaté pedagogické a vědecké zkušenosti autora
atd.

Pozn.: Další práci s přívlastky viz průběžně v kapitolách IV
a V a jmenovitě v kap. VI (Anticipace a rektifikace)

148. Přívlastky v textu (Č - F)

(Rozvoj evropské spolupráce)

Rozvoj evropské spolupráce by měl být zajištěn mnohostrannými konkrétními opatřeními, jako jsou pravidelné porady expertů k vypracování všeobecně přijatelné metody mírového urovnávání sporů, celoevropské vědecké forum a různé porady expertů o hospodářské, vědeckotechnické a kulturní spolupráci v oblasti Středomoří a celá řada dalších významných akcí v rámci rostoucí všestranné spolupráce.

Od samého začátku je však zřejmé, že neochvějný postup vpřed na cestě zahájené celoevropskou konferencí se může uskutečnit jen tehdy, budou-li všechny státy důsledně postupovat v tomto směru.

Události se, bohužel, nevyvíjely vždy takto. Případy zjevného narušování všeobecně uznávaných zásad vztahů mezi státy, jakož i případy vážného ohrožení míru a mezinárodní bezpečnosti se stále ještě vyskytují. Různé pokusy zastavit proces zlepšování mezinárodních vztahů a dokonce jej zvrátit opačným směrem se nadále objevují. Narůstání počtů vojsk a množství vojenské výzbroje na evropském kontinentě nebylo zastaveno a žádných účinných opatření v oblasti vojenského uvolňování a odzbrojování nebylo dosaženo. Překážky v hospodářské, vědeckotechnické a kulturní spolupráci nebyly odstraněny. Nepřátelské kampaně proti socialistickým zemím, komunistickým a dělnickým stranám a dalším pokrokovým a demokratickým silám se dále rozvíjejí. Imperialistické, reakční a nekolonialistické síly útočí na pozice vybojované národy v těžkém boji za trvalý mír a mezinárodní bezpečnost; sledují tím agresivní, revanšistické a hegemonistické cíle.

Činnost imperialistických a reakčních sil, zaměřená na zkomplikování mezinárodní situace, nemůže nevyvolávat rozhodný odpor všech, komu je drahá věc trvalého míru, klidný život a tvořivá práce národů, všech, kdo považují odvrácení hrozby války za jeden z nejdůležitějších současných úkolů.

Pozn.: Podtrženy jsou případy dvou nebo více za sebou jdoucích adjektiv.

2) P r o b l é m y s i m u l t á n n í h o t l u m o č e - n í z f r a n c o u z š t i n y d o č e š t i n y

Anteponované polovětné vazby

Do této kapitoly jsme zahrnuli problematiku, která působí potíže při tlumočení z F do Č. Jsou to zejména polovětné vazby participiální, gerundivní a infinitivní, vztahující se k následnému podmětu, který se zpožděním - často značným - signalizuje příslušné kategorie rodu, čísla, osoby, potřebné pro formulaci

v cílovém jazyce. Tyto F struktury jsou velmi náročné na ST, protože buď nemají v Č paralelu, nebo je paralelní struktura nepoužitelná.

Čekání na podmět nedoporučujeme vzhledem k potenciální značné délce vazby, neúnosné pro tlumočnickovu paměť při rozdvojené pozornosti, viz např.:

En concentrant tous les pouvoirs au sein du Conseil d'administration, préalablement épuré de tous les élus du personnel et de ceux de la communauté scientifique, le ministre des Universités s'assure d'une emprise quasi-totale sur le CNRS.
(Humanité)

Pour dénoncer cet écart entre producteurs et consommateurs et pour démontrer que l'on assiste à une réelle sous-consommation de fruits chez les plus défavorisés, deux municipalités ont pris l'initiative d'acheter 4 tonnes de fruits....
(Humanité)

Druhým, rovněž riskantním přístupem, může být anticipace podmětu, pokud ji ovšem umožňuje kontext.

V následujících cvičeních navrhuje některá další možná řešení, např.:

- Verbo-nominální transpozici: "En luttant contre le gaspillage ... Bojem proti plýtvání ... "

- vedl. větu s neosobní pasívní konstrukcí: "Après avoir décidé de ... Když bylo rozhodnuto, že ... "

- souřadné spojení kombinované s pasívem: "Ayant établi un pont aérien ... l'état major assure le ravitaillement ... Byl zřízen vzdušný most ... a vojenský štáb zajišťuje zásobování.."

- různé modulace: "Avant d'intervenir dans la discussion devant l'Assemblée ..., le ministre ... Než shromáždění vyslechlo příspěvek ministra ..."

Zkušený tlumočnick najde ovšem mnoho dalších možností, jak přestylizovat výpověď při zachování invariantní informace.

Metodické poznámky:

- Základní směr práce v kap. IV/2 je z F do Č. Ovšem pro aktivní osvojení F vazeb může Č verze posloužit i jako výchozí.

- Všechna cvičení provádíme simultánně, nikoli konsekutivně po vyslechnutí celé věty. Případný požadavek kratšího či delšího posuvu je uveden u jednotlivých cvičení. U krátkých předvětí, snadných k zapamatování, může učitel zvýšit "napětí" prodloužením pauzy.

- Chceme-li, aby si student osvojil určitou strukturu, nemůžeme ji přetěžovat lexikálním materiálem. Proto se v této kapitole objevují rozšiřující verze v závorkách. Podle stupně zvládnutí struktury pracujeme nejprve s kratší verzí (vynecháme výrazy v závorkách) a teprve ve druhém čtení s textem úplným.

- Delší výpovědní celky v této a následujících kapitolách umožňují již více ekvivalentních variant. Trváme proto jen na správném provedení uloženého úkonu, jinak tolerujeme (a vítáme) jakékoli jiné zdařilé přetlumočení.

- Některé uvedené formulace v cílovém jazyce se mohou zdát neobratné. Je však třeba mít stále na mysli, že na rozdíl od překladu je simultánní přetlumočení výsledkem zpracování textu po neúplných částech a proto v té či oné míře poplatné sémantickému paralelismu. Navíc zde působí zkreslujícím dojmem tištěná forma hypotetického ústního převodu.

A) Anteponované vazby participiální

149. F : participiální vazba s příčinným vztahem (participe présent)

Lex.: využití kosmického prostoru

Do Č řešte a) vedlejší větou příčinnou "Vzhledem k tomu, že ..."

b) hlavní větou, s důsledkem v druhé větě: "a proto..."

c) rozdělením souvětí na dvě samostatné věty.

1. L'exploration de l'espace s'accélération rapidement, il devient impératif que les Etats essaient de conclure des accords définissant plus clairement leurs droits et responsabilités (en matière de recherche spatiale).
2. L'exploration et l'utilisation de l'espace (et des corps célestes) devant se faire au profit (et dans l'intérêt) de l'humanité toute entière, il est nécessaire qu'il soit interdit de mettre des armes nucléaires ou autres armes de destruction massive sur orbite (autour de la terre ou ailleurs dans l'espace extra-atmosphérique).
3. Un litige subsistant entre les deux Etats sur la responsabilité de l'accident (survenu l'année dernière), une commission d'enquête doit être mise sur pied pour décider du bien-fondé de la réclamation (et du montant de la compensation à payer).
4. L'utilisation de l'espace (extra-atmosphérique) devant se faire à des fins pacifiques (et dans l'intérêt de tous les peuples), il doit être convenu de n'aménager sur les corps célestes ni bases et installations militaires ni fortifications (et de n'y procéder à aucun essai d'armes quel que soit leur type).
5. La technique spatiale rendant possible la télédétection (par satellites) des ressources (et richesses) terrestres, il est nécessaire de définir (et formuler explicitement) sur quels territoires la télédétection peut s'opérer.
6. L'utilisation des satellites de radiodiffusion directe se répandant considérablement (et sur tous les continents du monde), il faut définir les principes généraux régissant les rapports entre les Etats qui émettent et ceux qui reçoivent.

- a) 1. Vzhledem k tomu, že výzkum vesmíru se značně zrychluje, je nutné, aby se státy snažily uzavírat dohody, které jasněji vymezí jejich práva a zodpovědnost (v této oblasti).

atd.

- b) 1. Výzkum kosmu se značně zrychluje, a proto je nutné (stále nutnější), aby se státy snažily uzavírat dohody, které by jasněji definovaly jejich práva a zodpovědnost ...
2. Výzkum a využívání kosmu (a nebeských těles) se musí uskutečňovat ku prospěchu (a v zájmu) celého lidstva, a proto je nutný zákaz rozmísťování jaderných nebo jiných zbraní masového ničení na oběžné dráze (Země nebo jinde v kosmickém prostoru).
 3. Spor neustále trvá mezi oběma státy pokud jde o odpovědnost za nehodu (k níž došlo loni), a proto musí být ustavena vyšetřovací komise, která rozhodne, zda žádost je opodstatněná (a jaká má být výše odškodného).
 4. Využívání vesmíru musí směřovat k mírovým účelům (a provádět se v zájmu všech národů), a proto musí být dohodnuto, že na nebeských tělesech nebudou stavěny vojenské základny a zařízení ani opevnění (a že tam nebudou probíhat žádné zkoušky zbraní jakéhokoli typu).
 5. Kosmická technika umožňuje dálkovou lokalizaci pozemských zdrojů (a bohatství družicemi), a proto je nutné určit (a výslovně stanovit), na kterých územích může tato lokalizace na dálku probíhat.
 6. Používání družic přímého rozhlasového vysílání se šíří rychle (a na všech světadílech), a proto je nutné stanovit všeobecné zásady vztahů mezi státy, které vysílají, a státy, které vysílání přijímají.

- c) 1. Výzkum kosmu se značně zrychluje. Proto je nutné ...
4. Využívání vesmíru musí směřovat k mírovým účelům... Proto musí být dohodnuto, že ...

atd.

150. F : anteponovaná gerundivní vazba vyjadřující způsob.
Podmět je postponován, ale je stále týž.

Lex.: hospodářství

1. En luttant contre le gaspillage des ressources,
2. En encourageant l'ouverture de nouvelles entreprises
3. En analysant les causes des difficultés présentes,
4. En expliquant la portée de la nouvelle réglementation,
5. En réduisant les coûts de fabrication,
6. En favorisant l'essor de l'industrie minière,

Č : řešení a) : transpozice V - N

1. Bojem proti plýtvání zdroji
2. Podpořením (Podporováním) vzniku nových podniků
3. Rozborem příčin současných obtíží
4. Objasněním dosahu nových předpisů .. (vysvětlováním...)
5. Snižením (snižováním) výrobních nákladů
6. Podpořením (podporou, podporováním) rozvoje váňského průmyslu

la commission

contribue (considérablement) à la solution des problèmes existants.

prispívá

komise

(značně)

k řešení stávajících problémů.

řešení b) : delší posuv umožní zjistit podmět a umístit jej do první (vedlejší) věty.

Tím, že
komise	1. bojuje proti plýtvání zdroji,	prispívá
(značně)
k řešení
stávajících
problémů.
	2. podporuje vznik nových podniků,	
	3. rozebírá příčiny současných potíží,	
	4. vysvětluje dosah nových předpisů,	
	5. snižuje výrobní náklady,	
	6. podporuje rozvoj báňského průmyslu,	

151. F : gerundivní vazba vyjadřující prostředek - postponovaný podmět je v každé větě jiný

Č : verbo-nominální transpozice

Lex.: školství

1. En reconnaissant le droit à l'éducation à toute la population, on a su que une énorme demande d'instruction.
2. En approuvant le projet de l'assistance aux pays en voie de développement en matière d'éducation, notre pays s'est engagé entre autre à fournir l'équipement de laboratoire.
3. En organisant des stages à l'intention des professeurs étrangers, le ministère compte familiariser ceux-ci avec les nouvelles méthodes d'enseignement.
4. En enseignant les langues au moyen de procédés audio-visuels, on obtient des résultats beaucoup plus rapides.
5. En assurant la gratuité de l'enseignement et en octroyant un nombre toujours croissant de bourses, l'Etat contribue à la démocratisation de la culture.
6. En organisant des cours du soir et des cours par correspondance, le ministère de l'Education nationale met l'instruction à la portée d'un nombre important d'adultes.

1. Uznáním práva na vzdělání pro veškeré obyvatelstvo se vyvo-
lala obrovská poptávka po výuce.
2. Schválením projektu pomoci rozvojovým zemím v oblasti škol-
ství se naše země mimo jiné zavázala poskytnout laboratorní
přístroje.
3. Organizováním stáží chce ministerstvo seznámit zahraniční
profesory s novými metodami výuky.
4. Výukou jazyků pomocí audio-vizuální techniky se dosáhne
mnohem rychlejších výsledků.
5. Zajištěním bezplatného vyučování a udílením stále většího
počtu stipendií přispívá stát k demokratizaci kultury.
6. Organizací večerního a dálkového studia umožňuje minister-
stvo školství vzdělání velkému počtu dospělých.

152. F : Participe présent, postponovaný podmět se mění

Č : transpozice V - N

Lex.: la pollution - znečištění ovzduší

1. Analysant la pollution dans les villes, l'expert a parlé
notamment des effets des gaz d'échappement.
V rozboru znečišťování ovzduší měst uvedl odborník zejmé-
na vliv výfukových plynů.
2. Traitant de l'activité dans le domaine de la protection
de l'environnement, M. Martin a souligné le danger de
pollution des eaux souterraines.
V pojednání o činnosti v oblasti ochrany životního pro-
středí zdůraznil p. Martin nebezpečí znečištění podzemní
vody.
3. Discutant la prévention de la pollution de l'eau, le repré-
sentant de la RFA a mis l'accent sur l'abus des engrais
chimiques en agriculture.

V diskusi o předcházení znečišťování vod zdůraznil zástup-
ce NSR nadměrné používání chemických hnojiv v zemědělství.

4. Se référant aux résultats de la recherche relative à l'em-
ploi des pesticides, tous les délégués ont attiré l'atten-
tion sur les effets secondaires pour l'environnement.

S odvoláním na výsledky výzkumu o používání prostředků
proti škůdcům upozornili všichni delegáti na vedlejší
vliv na prostředí.

5. Etendant son activité pour la protection des cours d'eaux
également à la prévention de la pollution des eaux souter-
raines, notre commission a dû demander des subventions
importantes.

S rozšířením činnosti ochrany vodních toků také na před-
cházení znečišťování podzemní vody musela naše komise po-
žádat o vysoké subvence.

6. Augmentant de 8 pour cent, par rapport à l'année précéden-
te, le montant du coût des produits chimiques employés en
agriculture a atteint un chiffre spectaculaire.

Při osmiprocentním zvýšení v porovnání s minulým rokem
dosáhly náklady na chemické výrobky používané v zeměděl-
ství závratné sumy.

153. F : participe passé, postponovaný podmět se mění (vždy
osoba)

Č : transpozice V - N

1. Arrivé (mardi en fin de matinée) à Paris, le ministre bri-
tannique des affaires étrangères s'est entretenu avec son
homologue français.

Po příjezdu do Paříže (v úterý před polednem) jednal brit-
ský ministr zahraničních věcí se svým francouzským kolegou.

2. Interrogé sur les conclusions à tirer des trois jours de

négociations, le porte-parole du ministère a caractérisé l'accord conclu.

Na otázku (na dotaz), jaké závěry lze vyvodit ze tří dnů jednání, podal mluvčí ministerstva charakteristiku uzavřené dohody.

3. Revenu de son voyage (dans plusieurs pays du Proche-Orient), le secrétaire d'Etat américain a été reçu par le Président.

Po návratu z cesty (do několika zemí Blízkého východu) byl americký ministr zahraničních věcí přijat prezidentem.

4. Elu président de la commission (des échanges culturels), le professeur Lefort s'est fixé pour tâche de prêter son concours à une meilleure diffusion des valeurs artistiques en provenance de l'étranger.

Po zvolení předsedou komise (pro kulturní styky) dal si profesor Lefort za úkol přispět k lepšímu šíření uměleckých hodnot z jiných zemí.

5. Déterminé à surmonter les obstacles (qui s'opposent à la signature du Traité), le médiateur a tout mis en oeuvre pour rapprocher les points de vue entre les deux parties.

S odhodláním překonat překážky (které stojí v cestě podepsání smlouvy), učinil prostředník všechno pro sblížení stanovisek obou stran.

6. Nommé ambassadeur de Suisse à Paris, M. Legrand a été reçu par le Président de la République et lui a remis ses lettres de créance.

Po jmenování švýcarským velvyslancem v Paříži byl pan Legrand přijat prezidentem republiky a předal mu pověřovací listiny.

154. F : Střídání part. présent, gérondif, part. passé
Č : transpozice V - N

1. S'adressant au Conseil économique et social, le directeur a exprimé son sentiment au sujet de la situation préoccupante.

V projevu v Hospodářské a sociální radě vyjádřil ředitel svůj názor na znepokojivou situaci.

2. Interrogé à la radio (sur les conséquences de la récente hausse des prix), le ministre a évité de donner une réponse concrète.

V rozhlasovém interview (o důsledcích nedávného zvýšení cen) se ministr vyhnul konkrétní odpovědi.

3. Continuant sa visite en France (sur l'invitation du gouvernement français), la délégation autrichienne a visité le sud du pays.

V průběhu (během, u příležitosti, v rámci) návštěvy Francie (na pozvání francouzské vlády) navštívila rakouská delegace jižní část země.

4. En convoquant une nouvelle conférence internationale (sous les auspices de l'UNESCO), le comité préparatoire a fait un pas important vers la réalisation de ses objectifs.

Svoláním další mezinárodní konference (pod záštitou UNESCO) učinil přípravný výbor důležitý krok k uskutečnění svých cílů.

5. Dédié au 30e anniversaire de la victoire du peuple soviétique (dans la grande guerre patriotique), un nouveau spectacle a été donné au Théâtre Bolchoï.

Na počest 30. výročí vítězství sovětského lidu (ve velké vlastenecké válce) bylo uvedeno ve Velkém divadle nové představení.

6. Partant d'un point de vue unilatéral, l'analyse insiste uniquement sur les différences.

Na základě jednostranného hlediska zdůrazňuje rozbor jediné rozdíly.

155. F : participe passé composé, postponované podmínky

Lex.: vojenský konflikt

1. Ayant perdu de nombreux avions supersoniques, chasseurs et missiles terrestres au cours du récent conflit militaire, le ministère de la défense estime que d'importantes commandes d'armements seront nécessaires.
2. Ayant d'abord cherché à lancer une grande contre-offensive, l'état-major accepte maintenant la proposition du cessez-le-feu.
3. Ayant rétabli le contrôle sur une partie des territoires occupés, l'armée tente de dissiper les rumeurs qui circulent sur les affrontements qui se seraient poursuivis.
4. Ayant établi un pont aérien avant le début des hostilités, l'état-major assure le ravitaillement des troupes sans problèmes.
5. Ayant appuyé la proposition du désengagement des forces armées, le Conseil de Sécurité se prononce en faveur du retrait immédiat des troupes.
6. Ayant violé l'accord sur une trêve de courte durée, l'armée continue à se tenir en état d'alerte.

Č : a) transpozice V - N

1. Po ztrátě mnoha nadzvukových a stíhacích letadel i pozemních řízených střel během nedávného vojenského konfliktu se ministerstvo obrany domnívá, že bude nutno zajistit velké dodávky zbraní.

2. Po snaze zahájit velkou protiofenzívu přijímá nyní vojenský štáb návrh na zastavení palby.
 3. Po znovudobytí části okupovaných území se armáda snaží rozptýlit (vyvrátit) pověsti o tom, že došlo k dalším srážkám.
 4. Po zřízení vzdušného mostu již před začátkem konfliktu zajišťuje vojenský štáb zásobování vojsk bez obtíží.
 5. Po podpoře(ní) návrhu na odpoutání ozbrojených sil se Rada bezpečnosti vyslovila pro okamžité stažení vojsk.
 6. Po porušení dohody o krátkém klidu zbraní zůstává armáda (i) nadále v pohotovosti.
- b) Řešení rozdělením na dvě samostatné věty; předčasnost a následnost je možno vyjádřit lexikálně: "nejdříve ... nyní" a pod.; první věta je ovšem neosobní, neboť podmět ještě neznáme.
1. Došlo ke ztrátě mnoha nadzvukových a stíhacích letadel...; ministerstvo se proto domnívá, že bude nutno...
 2. Nejdříve zde byla snaha zahájit velkou protiofenzívu; nyní přijímá vojenský štáb návrh na zastavení palby.
 3. Znovu je kontrolována část okupovaných území; teď se armáda snaží vyvrátit pověsti ...
 4. Byl zřízen vzdušný most ještě než vypuklo nepřátelství; vojenský štáb zajišťuje tedy zásobování vojsk bez problémů.
 5. Byl podporován návrh na odpoutání ...; poté se RB vyslovuje ...
 6. Byla porušena dohoda o klidu zbraní ...; armáda se i nadále udržuje v pohotovosti.
- c) Příklady možných modulací
1. Ztráta mnoha letadel ... přivedla ministerstvo obrany k názoru, že bude nutno objednat zbraně ...

4. Zřízení vzdušného mostu již před zahájením konfliktu umožnilo vrchnímu velení, aby zásobovalo vojska bez problémů.
6. Porušení krátkodobého klidu zbraní způsobilo, že armáda zůstává i nadále ve stavu pohotovosti.

Pozn. V jednotlivých řešeních (a,b,c) jsou naznačeny i některé možné lexikální varianty.

XXXX

Pozn.: S dalším řešením anteponovaných participiálních a gerundivních vazeb s postponovaným podmětem se setkáme ještě v kapitole V. o ekonomii a v kap. VI. o anticipaci a rektifikaci.

156. Anteponované polovětné participiální vazby
Souhrnný text

Déclaration des Nations Unies sur l'élimination
de la discrimination à l'égard des femmes

P r é a m b u l e

C o n s i d é r a n t que les peuples des Nations Unies ont, dans la Charte, réaffirmé leur foi dans les droits fondamentaux de l'homme, dans la dignité et la valeur de la personne humaine et dans l'égalité des droits des hommes et des femmes,

C o n s i d é r a n t que la Déclaration universelle des droits de l'homme affirme le principe de la non-discrimination et proclame que tous les êtres humains naissent libres et égaux en dignité et en droits, et que chacun peut se prévaloir de tous les droits et de toutes les libertés proclamés dans la Déclaration, sans distinction aucune, notamment de sexe,

T e n a n t c o m p t e des résolutions, déclarations, conventions et recommandations de l'Organisation des Nations Unies et des institutions spécialisées ayant pour objet d'éliminer toutes les formes de discrimination et de promouvoir l'égalité de droit des hommes et des femmes,

P r é o c c u p é e de constater que, en dépit de la Charte des Nations Unies, de la Déclaration universelle des droits de l'homme, des Pactes internationaux relatifs aux droits de l'homme et d'autres instruments de l'O.N.U. et des institutions spécialisées et en dépit des progrès accomplis en ce qui concerne l'égalité des droits, les femmes continuent de faire l'objet d'importantes discriminations,

C o n s i d é r a n t que la discrimination qui s'exerce contre les femmes est incompatible avec la dignité humaine et avec le bien-être de la famille et celui de la société, et empêche les femmes de participer à la vie politique, sociale, économique, culturelle de leur pays à l'égalité avec les hommes et de servir leurs pays et l'humanité dans toute la mesure de leurs possibilités,

A y a n t e n v u e l'importance de la contribution des femmes à la vie sociale, politique, économique et culturelle ainsi que leur rôle dans la famille et particulièrement dans l'éducation des enfants,

C o n v a i n c u e que le complet développement d'un pays, le bien-être du monde et la cause de la paix demandent la participation maximale des femmes aussi bien que des hommes dans tous les domaines,

C o n s i d é r a n t qu'il est nécessaire de faire reconnaître universellement, en droit et en fait, le principe de l'égalité des hommes et des femmes,

l'Assemblée générale proclame solennellement la Déclaration suivante

Metod.pozn.: S textem je možno pracovat dvojím způsobem: buď studentům předem řekneme, že podmětem bude Valné shromáždění, nebo je necháme "divinovat". Způsob práce i její výsledek bude ovšem zcela odlišný.

Pozn. V oficiálních dokumentech typu prohlášení, smlouvy, dohody ap. užívá Č přechodníků: vycházejí z toho, že ...,

majíc na mysli..., berouce v úvahu ... aj. Jinak se jim pro jejich archaičnost vyhýbáme.

B) Anteponované vazby infinitivní

157. F : anteponovaná účelová infinitivní vazba
(krátké věty, druhá část se nemění)

1. Pour comparer les avantages des deux propositions
2. Pour expliquer les causes de la crise
3. Pour révéler la gravité de ce problème brûlant
4. Pour faire comprendre la portée de cette mesure
5. Pour analyser à fond la situation nouvellement créée
6. Pour résoudre ce différend

la conférence
recommande de mettre
au point une étude
détaillée.

Č : řešení a) transpozice infinitivu v substantivum

1. Za účelem srovnání výhod obou návrhů
2. Pro objasnění příčin krize
3. K odhalení závažnosti tohoto palčivého problému
4. Pro pochopení dosahu tohoto opatření
5. K důkladnému rozboru nově vzniklé situace
6. K vyřešení tohoto sporu

doporučuje konference
vypracovat
podrobnou studii.

Č : řešení b) vedl. větou účelovou neosobní
"Aby bylo možné ..."

Aby bylo možné	1. srovnat výhody obou návrhů 2. vysvětlit příčiny krize 3. odhalit závažnost tohoto palčivého problému 4. pochopit dosah tohoto opatření 5. důkladně rozebrat nově vzniklou situaci 6. vyřešit tento spor	doporučuje konference vypracovat podrobnou studii.

158. F : anteponovaná účelová infinitivní vazba
(postponovaný podmět vždy týž: neosobní "il")

Lex.: hospodářská krize
"je třeba"

1. Pour vaincre la pauvreté dans les pays évolués, pour liquider la famine dans le monde et pour éviter la pénurie des ressources non-renouvelables, il est impératif de prendre des mesures efficaces.
2. Pour limiter la portée de la crise il faut permettre les interventions de l'Etat, notamment en matière du budget, du crédit, de la fiscalité et du plan.
3. Pour réduire l'inévitable dépendance vis-à-vis du pétrole, il est nécessaire de lutter contre les gaspillages dans la consommation de l'énergie.
4. Pour augmenter le volume des importations, il faudrait accroître de façon adéquate les exportations.
5. Pour pouvoir assurer une production rentable, il faudrait réduire les frais de production de 15 % au moins.
6. Pour supprimer les difficultés de l'écoulement des produits il y a lieu d'augmenter le pouvoir d'achat de la population.

Č : a) Transpozice infinitivu v substantivum

1. K překonání chudoby ve vyspělých zemích, k odstranění hladu ve světě a k zamezení nedostatku neobnovitelných zdrojů je naprosto nezbytné přijmout účinná opatření.
2. K omezení dosahu (rozsahu) krize je třeba umožnit zásahy státu zejména do rozpočtu, do úvěru, do daňového systému a do plánování.
3. Pro snížení nevyhnutelné závislosti na ropě je nezbytné bojovat proti plýtvání ve spotřebě energie.
4. Pro zvýšení objemu dovozu bylo by třeba zvýšit příslušným způsobem (úměrně) vývoz.
5. Pro zajištění rentabilní výroby bylo by třeba snížit výrobní náklady alespoň o 15 %.
6. K odstranění potíží v odbytu výrobků je třeba (je záhodno) zvýšit koupěschopnost obyvatelstva.

Č : b) neosobní zvrtná forma pasíva ve vedlejší větě účelové

1. Aby se překonala chudoba..., odstranil se hlad ve světě a zamezil nedostatek ...
2. Aby se omezil dosah krize ...
3. Aby se snížila nevyhnutelná závislost ...
4. Aby se zvýšil objem dovozu ...
5. Aby se mohla zajistit rentabilní výroba ...
6. Aby se odstranily potíže v odbytu ...

159. F : Avant de + infinitiv

Lex.: odborářská schůze

1. Avant de reprendre nos travaux, rappelons que nous en sommes arrivés hier à analyser la prise de conscience par les masses de travailleurs de leur situation.

2. Avant d'étudier à fond les causes des accidents de travail et l'efficacité du système de sécurité du travail, le responsable syndicaliste va évoquer les données statistiques de ces vingt dernières années.
3. Avant de comparer les systèmes de prestations sociales dans les pays socialistes et les pays capitalistes, nous allons expliquer le rôle de l'Etat dans ce domaine.
4. Avant de prononcer l'intervention sur la valorisation de la force de travail, le représentant de notre organisation va parler de la situation actuelle des salariés.
5. Avant de conclure la session d'après-midi, nous allons résumer ce qui a été dit au sujet du plein emploi et du travail à temps partiel.

Č : a) řešení s delším posuvem, které umožní zjistit podmět a případně jej dosadit do vedlejší věty, srv.:

- Dříve než prozkoumá příčiny pracovních úrazů, uvede odborový funkcionář statistické údaje ...
- Dříve než odborový funkcionář prozkoumá příčiny pracovních úrazů, uvede statistické údaje ... (těžší, ale vhodnější řešení)

1. (Dříve) než znovu zahájíme zasedání, připomeňme, že včera jsme došli k rozboru toho, jak si pracující masy uvědomují svou situaci.
2. (Dřív) než odborový funkcionář prozkoumá důkladně příčiny pracovních úrazů a účinnost soustavy bezpečnosti práce, uvede statistické údaje za posledních dvacet let.
3. Dříve než srovnáme systémy sociálního zabezpečení v socialistických a kapitalistických zemích, vysvětlíme úlohu státu v této oblasti.
4. Dříve než zástupce naší organizace přednese příspěvek o zhodnocení pracovní síly, promluví o současné situaci námezdně pracujících.

5. Než ukončíme odpolední zasedání, shrneme, co bylo řečeno o plné zaměstnanosti a o zkrácené (snížené, částečné) pracovní době.

b) řešení vedlejší větou s pasívní vazbou

1. Než bude znovu zahájeno zasedání ...
2. Než budou podrobně prozkoumány příčiny ...
3. Než budou srovnány systémy sociálního zabezpečení ...
4. Než bude přednesen příspěvek ...
5. Dříve než bude ukončeno odpolední zasedání ...

c) řešení pomocí transpozice v substantivum

1. Před zahájením další práce ...
2. Před podrobným prozkoumáním příčin ...
3. Před srovnáním systémů ...
4. Před přednesením příspěvku ...
5. Před ukončením odpoledního zasedání ...

Metod.pozn.: Když studenti zvládnou jednotlivé možnosti řešení, mohou je používat promiskue pro odstranění monotónnosti.

160. F : Avant de + infinitiv (podmět hl. věty vždy týž, "il faut")

Lex.: atomové elektrárny

1. Avant de se prononcer sur le programme nucléaire (et sur les conséquences qu'il comporte), il faut saisir toutes les données du problème.
2. Avant de mettre en place une utilisation massive de l'énergie nucléaire (qui pose le problème des dangers liés à cette forme nouvelle d'énergie), il faut étudier les risques d'accident (lorsque la multiplication des cen-

trales rendra fréquents les transports d'éléments irradiés entre les centrales et les usines de traitement).

3. Avant d'engager sérieusement le débat sur les centrales nucléaires, il faut révéler à l'opinion publique la gravité du problème des déchets (et centrer l'attention surtout sur les aspects les plus difficiles).
4. Avant de mettre au point un programme (complexe à l'échelle nationale) il faut étudier la possibilité de la reconversion des centrales fondées sur l'uranium enrichi et l'eau naturelle (en centrales fondées sur l'uranium naturel et l'eau lourde).
5. Avant de mettre en service de nouvelles centrales nucléaires (dans d'autres régions du pays) il faut apporter une solution aux problèmes techniques (qui pourraient condamner les installations à un arrêt prolongé).

Č : a) Vedl. věta časová "Dříve než...", "Než...", "Předtím než..." s neosobní vazbou "bude možné, bude možno"

1. Než bude možno vyjádřit názor na atomový program (a na jeho možné důsledky), je třeba si uvědomit všechny stránky této otázky.
2. Než bude možné začít s hromadným využíváním jaderné energie, (s čímž vyvstává problém nebezpečí spojeného s touto novou formou energie), je třeba zjistit, jaká bude rizikovost (jakmile si větší počet elektráren vynutí častou přepravu ozářených prvků mezi elektrárnami a zpracovatelskými závody).
3. Než bude možno zahájit hlubší diskusi (Než se začneme vážněji zabývat...) o jaderných elektrárnách, je třeba objasnit veřejnosti závažné otázky odpadu (a soustředit její pozornost zejména na nejtěžší otázky).
4. Než bude možné vypracovat (komplexní) program (v celo-

státním měřítku), je třeba prozkoumat možnost přestavby elektráren založených na obohaceném uranu a přírodní vodě (na elektrárny založené na přírodním uranu a těžké vodě).

5. Než bude možno uvést do provozu jaderné elektrárny (v dalších oblastech), je třeba vyřešit technické problémy (které by mohly odsoudit zařízení k delší nečinnosti).

b) Transpozice infinitivu v substantivum

1. Před vyslovením názoru na atomový program...
2. Před zavedením hromadného využívání atomové energie...
3. Před zahájením hlubší diskuse o jaderných elektrárnách..
4. Před vypracováním komplexního programu...
5. Před uvedením jaderných elektráren do provozu...

Metod.pozn.: Procvičte dvakrát, nejprve v kratší verzi (bez závorek), potom v delší. Střídejte řešení sub a) a b).

161. F : Après + infinitiv minulý

Lex. : meteorologie

1. Après avoir mené à bien le programme de la modification artificielle du temps, l'Association estime qu'il faut évaluer soigneusement les avantages socio-économiques en tenant compte d'éventuelles contraintes juridiques.
2. Après avoir approuvé le programme de recherche concernant le transport sur de longues distances de polluants de l'air, il faut mettre en marche l'application et le perfectionnement des modèles simulant le transport.
3. Après avoir lancé le nouveau projet, il est souhaitable de vérifier les procédés techniques, notamment les métho-

des de détermination des effets écologiques et la simulation sur modèles numériques.

4. Après avoir mis ses membres au courant du déroulement du Programme de recherche sur les mesures à prendre en vue de la suppression de la grêle, l'Association a exprimé ses préoccupations au sujet des délais prolongés de réalisation.
5. Après avoir rassemblé les données relatives à la dispersion des polluants et la prévision de la pollution, l'Association envisage la mise au point de méthodes de prévision des conditions météorologiques défavorables qui peuvent s'accompagner de risques de forte pollution atmosphérique, notamment à proximité des sources de pollution.
6. Après avoir recommandé des mesures permettant de faire progresser rapidement la recherche sur l'atmosphère, l'Association a noté avec satisfaction que la France envisage d'accueillir une réunion sur la prévision du temps à courte et à longue échéance.

Č : a) transpozice infinitivu v substantivum

1. Po úspěšném zakončení programu umělého ovlivňování počasí se Asociace domnívá, že je třeba pečlivě zhodnotit sociálně-ekonomické výhody a mít přitom na zřeteli případná právní omezení.
2. Po schválení výzkumného programu o přepravě látek znečišťujících vzduch na velké vzdálenosti je třeba zavádět a zdokonalovat modely simulující přepravu.
3. Po zahájení nového projektu je žádoucí ověřit technické postupy, zejména metody zjišťování ekologických důsledků a simulaci na numerických modelech.

4. Po seznámení svých členů s průběhem výzkumného programu o opatřeních k zamezení krupobití vyjádřila Asociace své znepokojení nad průtahy s jeho uskutečňováním.
5. Po shromáždění údajů o šíření znečišťujících látek a předpovědi znečišťování životního prostředí předpokládá Asociace, že budou vypracovány metody předpovědi nepříznivých meteorologických podmínek, které mohou být doprovázeny rizikem silného znečištění, zejména v blízkosti zdrojů znečištění.
6. Po doporučení opatření umožňujících rychle pokračovat ve výzkumu atmosféry konstatovala Asociace s uspokojením, že Francie hodlá uspořádat zasedání o krátkodobé a dlouhodobé předpovědi počasí.

b), c) vedlejší věta časová se zvratným zájmenem (s pasivní konstrukcí)

1.	se úspěšně uskutečnil... (byl úspěšně uskutečněn...)	
2.		se schválil program... (byl schválen program...)
3. Poté		se zahájil projekt... (byl zahájen projekt...)
4. co		se členové seznámili... (byli členové seznámeni)
5.		se shromáždily údaje... (byly shromážděny údaje...)
6.		se doporučila opatření... (byla doporučena opatření...)

d) rozdělení souvětí na samostatné věty

1. Program umělého ovlivňování počasí byl úspěšně završen; Asociace má za to, že teď je třeba pečlivě zvážit....
2. Výzkumný program týkající se přepravy látek ... byl schválen; nyní je třeba zavádět a zdokonalovat ...

atd...

162. F : s a n s + infinitiv

Lex.: ochrana památek

Procvičte nadvakrát, poprvé v kratší verzi (bez závorek), podruhé v delší.

1. Sans mettre au point un programme (efficace à long terme) de sauvegarde des monuments historiques, il est impossible de préserver le patrimoine culturel pour les générations futures.
2. Sans protéger les noyaux historiques (des cités médiévales) (contre l'expansion de l'urbanisme moderne), il est impossible d'empêcher leur disparition totale.
3. Sans limiter l'humidité (qui favorise la prolifération de mousses et de lichens)(qui rongent la façade), nous risquons l'écroulement total de l'édifice.
4. Sans concentrer (dès aujourd'hui) tous les moyens disponibles à la sauvegarde des monuments historiques (et sans les utiliser de manière efficace), nous avons à craindre des pertes irremplaçables.
5. Sans affecter des sommes considérables à la sauvegarde des monuments, il sera impossible d'assurer la conservation et la restauration des biens culturels.
6. Sans éliminer les insuffisances des mesures (appliquées jusque-là), nous ne pourrions pas faire face aux tâches nouvelles que nous nous assignons.

Č : a) transpozice infinitivu v substantivum

1. Bez vypracování (účinného a dlouhodobého) programu ochrany historických památek není možné uchovat kulturní dědictví příštím generacím.
2. Bez ochrany historických center (středověkých měst)(před

expanzi moderní architektury) není možné zabránit jejich úplnému vymizení.

3. Bez snížení vlhkosti (která podporuje šíření mechu a lišejníků),(které rozrušují fasádu) hrozí nebezpečí úplného zhroutení budovy.
4. Bez okamžitého soustředění všech dostupných prostředků k ochraně památek (a bez jejich účelného využití) se musíme obávat nenahraditelných ztrát.
5. Bez vynaložení značných peněžních prostředků na ochranu památek není možné zajistit zachování a restaurování kulturních statků.
6. Bez odstranění nedostatků (dosavadních) opatření se nedáme moci vyrovnat s úkoly, které si klademe.

b) vedl. věta podmínková (v hl. větě příp. futurum)

(kontext brzy napoví, že můžeme užít jak vazby neosobní "nevypracuje-li se..." tak l.os.plur. "nevypracujeme-li...")

1. Nevypracuje-li se (účinný a dlouhodobý) program ochrany... nebude možné uchovat...
2. Nebudou-li se historická centra (středověkých měst) chránit... nebude možné zabránit...
3. Nesnížíme-li vlhkost ... bude hrozit nebezpečí ...
4. Nesoustředíme-li již dnes všechny prostředky... musíme se obávat ...
5. Nevěnují-li se značné peněžní prostředky... nebude možné...
6. Neodstraníme-li nedostatky dosavadních opatření, nedáme se moci vyrovnat s úkoly, které si vytyčujeme.

Souhrnné texty na anteponované polovětné vazby (A i B)

163. Professeur Martin

Lex.: Biografie

(Biografie je typickým příkladem textu s hojným výskytem anteponovaných vazeb i vděčným případem kontextové anticipace, protože tlumočnick obvykle ví, o čí životopis jde.)

Né le 14 mars 1928 à Paris, le professeur Martin s'est spécialisé dès le début de sa carrière au traitement des maladies cardiaques. Après avoir terminé ses études à la Faculté de médecine à Paris, il est entré à l'hôpital Lariboisière à Paris. Appelé à la direction de la clinique cardiologique de l'hôpital, puis nommé directeur, il a travaillé à la clinique pendant trente ans, tout en participant aux travaux du Centre de recherches des maladies cardiaques. Chargé de diriger les travaux d'un groupe de chercheurs, il a contribué considérablement à la recherche dans ce domaine.

Maître de conférences, puis professeur à l'Université, il n'a jamais cessé de travailler également à la Faculté de médecine. Auteur de nombreux ouvrages, il a notamment écrit le "Traité de cardiologie". Elu à l'Académie de médecine en 1974, il est mort cinq années après.

Pozn.: Kromě vazeb probraných sub A) a B) jsou zde ještě substantivní anteponované vazby: "Maître de conférences..", "professeur à l'Université..." Auteur de..."

164. Pour le bon usage des médicaments

Préoccupé par la croissance trop grande de la consommation des produits pharmaceutiques, le ministère de la Santé a créé une commission chargée d'étudier ce problème. En formant cette commission composée d'experts en médecine,

pharmacologie et biochimie, le ministère espère contribuer au bon usage des médicaments. Se référant aux études statistiques préalables, entreprises par le Centre de recherches pharmacologiques, la commission a constaté que les dépenses pharmaceutiques remboursées par la Caisse nationale d'assurance maladie se sont accrues de près de 20 pour cent. Constatant qu'un grand nombre de ces médicaments remboursés ne sont pas utilisés et que la Caisse nationale assume ainsi des dépenses vaines, la commission se charge d'alerter l'opinion publique pour lutter contre ce gaspillage.

Afin de rendre son action dans le domaine pharmaceutique plus efficace, le ministère de la Santé se propose également de relancer la recherche et de garantir l'efficacité et l'innocuité des médicaments présentés à la vente. Se limitant uniquement à la recherche, une autre commission a été constituée pour étudier de plus près les effets des remèdes dans l'organisme des patients en fonction du temps et pour évaluer les risques liés à l'usage des médicaments. En encourageant notamment la recherche des produits efficaces contre les maladies de la circulation sanguine et des maladies osseuses, le ministère consacre également d'importantes sommes à l'exploration de la biochimie du cerveau, qui devrait permettre de livrer bientôt des produits nouveaux. Pour appuyer également la recherche des drogues capables d'attaquer les tumeurs cancéreuses, le ministère finance les travaux d'un laboratoire spécialisé à sélectionner des anticorps qui sont spécifiques pour ces tumeurs. Sans se limiter seulement à découvrir sans cesse des substances nouvelles, la recherche peut également déceler des propriétés thérapeutiques nouvelles des produits déjà existants.

Sans se dissimuler que de nombreuses difficultés subsistent encore dans le domaine de la publicité et de l'information médicales, le ministère de la Santé peut

se féliciter déjà des premiers résultats positifs dus aux mesures nouvelles entrées en vigueur en janvier dernier. Pour compléter cette série de mesures, le ministère va modifier sous peu la réglementation des conditions d'autorisation de la mise des produits pharmaceutiques sur le marché.

xxx

3) Problémy simultánního tlumoč - čení z češtiny do francouz - štiny

A) Inverzní slovosled

Č věty s inverzí přísudek - podmět (V-S) odporují požadavku přímého slovosledu ve F (S-V) a jsou proto jedním z problémů ST. Zčásti tu ovšem existuje syntaktický paralelismus: F může mít inverzní slovosled po slovesech pohybu a existenciálních - často po příslovečném určení, po slovesu zvrátném, v pasívu, v některých větách vedlejších aj., v podstatě tam, kde nemůže dojít k záměně podmět-předmět, t.j. u sloves bezpředmětových, ale dokonce i u sloves předmětových, pokud se předmět tvarově liší od podmětu (např. pronom relativ), nebo není-li vyjádřen. Tohoto paralelismu tlumočník využije, zejména pokud by restituce přímého slovosledu (rozuměj cestou přeskupování sémantických jednotek) byla příliš náročná na paměť. Je sice pravda, že inverzní konstrukce je ve F méně obvyklá, a proto často stylisticky zabarvená. Ovšem v poslední době pozorujeme, že požadavek aktuálního větného členění proniká i do hájené oblasti francouzského slovosledu, a to všude tam, kde to systém dovoluje. Problematickým nicméně zůstává tvar slovesa, závislý na postponovaném podmětu.

165. Č : Inverze V - S : zvrátné sloveso po příslovečném určení
Lex.: Vztahy socialistických zemí

pharmacologie et biochimie, le ministère espère contribuer au bon usage des médicaments. Se référant aux études statistiques préalables, entreprises par le Centre de recherches pharmacologiques, la commission a constaté que les dépenses pharmaceutiques remboursées par la Caisse nationale d'assurance maladie se sont accrues de près de 20 pour cent. Constatant qu'un grand nombre de ces médicaments remboursés ne sont pas utilisés et que la Caisse nationale assume ainsi des dépenses vaines, la commission se charge d'alerter l'opinion publique pour lutter contre ce gaspillage.

Afin de rendre son action dans le domaine pharmaceutique plus efficace, le ministère de la Santé se propose également de relancer la recherche et de garantir l'efficacité et l'innocuité des médicaments présentés à la vente. Se limitant uniquement à la recherche, une autre commission a été constituée pour étudier de plus près les effets des remèdes dans l'organisme des patients en fonction du temps et pour évaluer les risques liés à l'usage des médicaments. En encourageant notamment la recherche des produits efficaces contre les maladies de la circulation sanguine et des maladies osseuses, le ministère consacre également d'importantes sommes à l'exploration de la biochimie du cerveau, qui devrait permettre de livrer bientôt des produits nouveaux. Pour appuyer également la recherche des drogues capables d'attaquer les tumeurs cancéreuses, le ministère finance les travaux d'un laboratoire spécialisé à sélectionner des anticorps qui sont spécifiques pour ces tumeurs. Sans se limiter seulement à découvrir sans cesse des substances nouvelles, la recherche peut également déceler des propriétés thérapeutiques nouvelles des produits déjà existants.

Sans se dissimuler que de nombreuses difficultés subsistent encore dans le domaine de la publicité et de l'information médicales, le ministère de la Santé peut

se féliciter déjà des premiers résultats positifs dus aux mesures nouvelles entrées en vigueur en janvier dernier. Pour compléter cette série de mesures, le ministère va modifier sous peu la réglementation des conditions d'autorisation de la mise des produits pharmaceutiques sur le marché.

XXX

3) Problémy simultánního tlumoč -
čení z češtiny do francouz -
štiny

A) Inverzní slovosled

Č věty s inverzí přísudek - podmět (V-S) odporují požadavku přímého slovosledu ve F (S-V) a jsou proto jedním z problémů ST. Zčásti tu ovšem existuje syntaktický paralelismus: F může mít inverzní slovosled po slovesech pohybu a existenciálních - často po příslovečném určení, po slovesu zvrátném, v pasívu, v některých větách vedlejších aj., v podstatě tam, kde nemůže dojít k záměně podmět-předmět, t.j. u sloves bezpředmětových, ale dokonce i u sloves předmětových, pokud se předmět tvarově liší od podmětu (např. pronom relativ), nebo není-li vyjádřen. Tohoto paralelismu tlumočnick vyžije, zejména pokud by restituce přímého slovosledu (rozuměj cestou přeskupování sémantických jednotek) byla příliš náročná na paměť. Je sice pravda, že inverzní konstrukce je ve F méně obvyklá, a proto často stylisticky zbarvená. Ovšem v poslední době pozorujeme, že požadavek aktuálního větného členění proniká i do hájené oblasti francouzského slovosledu, a to všude tam, kde to systém dovoluje. Problematickým nicméně zůstává tvar slovesa, závislý na postponovaném podmětu.

165. Č : Inverze V - S : zvrátné sloveso po příslovečném určení
Lex.: Vztahy socialistických zemí

V poslední době

1. se rozšířila spolupráce socialistických zemí ve všech oblastech.
2. se prohloubily vztahy našich zemí v úsilí o uvolňování napětí.
3. se upevnila integrace členských zemí RVHP v hospodářské oblasti.
4. se rozrostly styky zemí světové socialistické soustavy v oblasti vědeckotechnické spolupráce.
5. se zlepšily vztahy zemí socialistického tábora v oblasti kultury a školství.
6. se posílily společné akce pokrokových zemí v boji za mír.

F : a) ponechání inverze

Ces derniers temps

1. s'est renforcée la coopération des pays socialistes dans tous les domaines.
2. se sont intensifiés les rapports de nos pays quant aux efforts visant à la détente.
3. s'est raffermie l'intégration des pays membres du CAEM sur le plan économique.
4. se sont multipliées les relations des pays du système socialiste pour ce qui est de la coopération scientifique et technique.
5. se sont améliorées les relations des pays du camp socialiste en matière de culture et d'éducation.
6. se sont accentuées les activités concertées des pays progressistes en lutte pour la paix.

b) restituce přímého slovosledu (podržet v paměti sloveso)

Ces derniers temps

1. la coopération ...s'est renforcée dans tous les domaines.
2. les rapports ...se sont intensifiés...
3. l'intégration ...s'est raffermie...

4. les relations ... se sont multipliées...
5. les relations ... se sont améliorées...
6. les activités ... se sont accentuées...

Lex.pozn.:

- Výrazy pro "zvýšení", "zlepšení", "posílení", "rozšíření" jsou quasi-synonyma a lze je zaměňovat.

- "v oblasti" : dans le domaine de, en matière de, sur le plan de, quant à, en ce qui concerne, pour ce qui est de, etc.

166. Č : inverzní slovosled V - S (zvrátané sloveso)

Lex.: čs. hospodářství

1. Realizují se některá opatření pro zvýšení dovozu.
2. Odstraňuje se nedostatek náhradních dílů ve strojírenství.
3. Vyžaduje se lepší koordinace spotřebního průmyslu a obchodu.
4. Uplatňují se směrnice pro zlepšení plánování těžkého průmyslu.
5. Prohlubuje se spolupráce zemědělských podniků a potravinářského průmyslu.
6. Staví se několik nových závodů kožedělného průmyslu.

F : a) restituce přímého slovosledu (paměť !)

1. Certaines mesures en vue d'accroître les importations sont réalisées.
2. Le manque de pièces de rechange dans l'industrie des constructions mécaniques est en train d'être éliminé.
3. Une meilleure coordination de l'industrie de consommation et du commerce est exigée.
4. Les directives visant à améliorer la planification de l'industrie lourde sont appliquées.
5. La coopération des entreprises agricoles et de l'industrie alimentaire s'intensifie.

6. Plusieurs nouvelles usines relevant de l'industrie du cuir sont en construction.

- b) řešení s použitím zájmena "on" : "On réalise certaines mesures...", "On élimine le manque de pièces de rechange..." , "On exige une meilleure coordination..." etc.
- c) ponechání inverzního slovosledu, pasivní vazba : "Sont réalisées certaines mesures...". "Sont appliquées les directives...".
- d) Transpozice slovesa v substantivum + vazby "être en cours, être appliqué, être mis en avant..." etc. : "La réalisation de certaines mesures... est en cours", "L'exigence d'une meilleure coordination... est mise en avant" etc.

167. Č : neosobní vazba "došlo k..."

1. Od 1. světové války došlo k hlubokým změnám ve střední a jiho-východní Evropě.
2. Po 1. světové válce došlo k novému rozdělení světa mezi velmocemi.
3. Od 2. světové války došlo k převratným událostem na africkém kontinentě.
4. Od 8. sjezdu SOF došlo k pozitivnímu vývoji v odborovém hnutí.
5. Za poslední desetiletí došlo k nové dělbě práce mezi členskými zeměmi RVHP.
6. V posledních měsících došlo k zvýšení cen nafty na všech trzích.

F : a) restituce přímého slovosledu (podržet v paměti sloveso a umístit je až za podmět). "došlo k..." = "sont intervenus, se sont produits, se sont opérés..."

1. Depuis la lère guerre mondiale des changements profonds sont intervenus en Europe centrale et au sud-est européen.
2. Après la lère guerre mondiale un nouveau partage du monde s'est opéré entre les grandes Puissances.
3. Depuis la 2ème guerre mondiale des événements révolutionnaires se sont produits sur le continent africain (ont bouleversé le continent africain).
4. Depuis le 8ème Congrès de la FSM une évolution positive est intervenue dans le mouvement syndical.
5. Au cours de la dernière décennie une nouvelle division du travail s'est opérée entre les pays membres du CAEM.
6. Au cours des derniers mois une hausse de prix du pétrole est intervenue sur tous les marchés.

Pozn.: Jádru výpovědi, které z hlediska aktuálního větného členění je určeno v Č slovosledem, je signalizováno ve F neurčitým členem.

b) inverze po příslovečném určení

1. Depuis la lère guerre mondiale sont intervenus en Europe ... de profonds changements.
 2. Après la lère guerre mondiale s'est opéré un nouveau partage du monde entre les grande Puissances.
- etc.

Pozn.: Další příklady na paralelní inverzi viz v kap. IV/3/C, cv. 193, 194, 195.

168. Č : inverzní slovosled V - S

F : řešení pomocí vazby "on voit + infinitiv"

1. Nyní se na západě znovu formují tytéž útočné síly, které se pokusily o zničení prvního socialistického státu.
2. V současné době se hroutí zdánlivě neotřesitelné pozice reakčních režimů v Africe.
3. Opět se objevují hospodářské potíže, které způsobily tak velké národohospodářské škody v loňském roce.

4. V kruzích, které si nepřejí uvolňování napětí, vzniká stejný odpor, který již jednou zabránil podpisu smlouvy.
5. Po dalším zvýšení cen ropy vzrůstá nutnost dobře hospodařit s energií.
6. Po neúspěšném jednání mezi vedením podniků a odbory se šíří stávky po celé zemi.

1. En ce moment on voit se grouper à l'Occident les mêmes forces agressives qui avaient tenté de détruire le premier pays socialiste.
2. A l'heure actuelle on voit s'écrouler les positions apparemment inébranlables des régimes réactionnaires en Afrique.
3. On voit surgir de nouveau les difficultés économiques qui ont entraîné de si grandes pertes pour l'économie nationale l'année dernière.
4. Dans les milieux hostiles à la détente on voit apparaître la même résistance qui a déjà une fois empêché la signature du Traité.
5. Après la nouvelle hausse des prix du pétrole, on voit s'imposer la nécessité d'économiser (de ne pas gaspiller) l'énergie.
6. Après l'échec des entretiens entre le patronat et les syndicats, on voit s'étendre les grèves à l'ensemble du pays. (... on voit les grèves s'étendre...)

169. České příslovečné určení transponujte v podmět. Modulujte příslušným způsobem slovesné jádro.

U presidenta republiky vykoná dnes návštěvu
Le Président de la République a reçu aujourd'hui

1. ministr zahraničních věcí PLR.
le ministre des affaires étrangères de la République Populaire de Pologne.
2. ministr školství NDR.
le ministre de l'Education nationale de la RDA.

U presidenta republiky vykoná dnes návštěvu

Le Président de la République a reçu aujourd'hui

3. ministr obchodu NSR.
le ministre du commerce de la RFA.
4. ministr kultury Maďarské lidové republiky.
le ministre de la culture de la République populaire de Hongrie
5. ministr zdravotnictví RSR.
le ministre de la Santé de la République socialiste de Roumanie.
6. ministr obrany BLR.
le ministre de la défense de la République populaire de Bulgarie.

Pozn.: Z hlediska ekonomie můžete zkracovat názvy zemí na adjektiva: le ministre... 1. polonais, 3. ouest-allemand, 4. hongrois, 5. roumain, 6. bulgare, pokud vás k tomu nutí časová tíseň. Jsou však situace (oficiální styky), které takové úsporné vyjadřování nepřipouštějí. Zkratky zemí v Č verzi je třeba číst v plném znění názvu státu.

170. Č : Inverze

F : řešení modulací, s transpozicí přísl. určení v podmět

Typ:	Do Prahy		přiletěla		delegace
	Prague		a accueilli		une délégation

1. Do hlavního města ČSSR přibyla dnes odpoledne delegace norských odborů.

La capitale de la Tchécoslovaquie a accueilli cet après-midi une délégation des syndicats norvégiens.

2. Do Paříže přicestovala včera odpoledne delegace Federálního shromáždění ČSSR.
Paris a accueilli hier après-midi une délégation de l'Assemblée fédérale de la République tchécoslovaque.
3. Do Káhiry přiletěl včera večer generální tajemník OSN.
Le Caire a accueilli hier soir le Secrétaire général de l'ONU.
4. Do Říma přiletěl dnes dopoledne rakouský spolkový kancléř.
Rome a accueilli aujourd'hui dans la matinée le chancelier fédéral autrichien.
5. Do hlavního města Slovenska zavítal v sobotu soubor písní a tanců Běloruské sovětské socialistické republiky.
La capitale de la Slovaquie a accueilli samedi l'ensemble de chant et de danse de la Biélorussie.
6. Do Budapešti přibyla včera studijní delegace ÚV KSČ.
Budapest a accueilli hier une délégation d'études du Comité central du P.C.T.

B) Předmět přímý v inverzi

Česká větná struktura s postavením předmětu před slovesem, resp. před podmětem, v čele věty, je nejfrekventovanějším a nejnepříjemnějším interferujícím syntaktickým jevem mezi Č a F, vyžadujícím tlumočnickovu neustálou pozornost a připravenost upravovat tuto strukturu v souhlasu se systémem cílového jazyka, který jí v průběhu svého vývoje odvrhl a vyhradil postavení před slovesem jako gramatikalizované místo pro podmět.

Následující cvičení ukazují některé možnosti řešení. Pro požadavek automatizace určitých transformačních postupů bylo nutno věty zjednodušit. Je však třeba si uvědomit, že jedno-

slovný předmět ve větě typu "Zprávu přednesl tajemník" (která by se v této zestručněné formě dala snadno přetlumočit celá s minimálním posuvem) se může rozvinout a rozrůst na několik řádků (resp. několik desítek vteřin), např.: "Tuto podrobnou výroční zprávu, soudruzi a soudružky, kterou jste právě vyslechli a která je výsledkem kolektivní, zdůrazňuji kolektivní práce celého našeho vedení - a já podotýkám, že to nebyla práce lehká... atd... jsme předložili..." Při simultánní technice, předpokládající jednorázové slyšení, tu vzniká ono nesmírně zatěžující napětí, které se tlumočnick snaží co nejdříve zrušit, protože mu odčerpává drahocennou energii; toto napětí má ostatně svůj limit, kdy se objem zadržené informace stává neúnosným pro kapacitu paměti.

Při řešení takových "napěťových" konstrukcí různými transformacemi při zachování sémantického paralelismu musí být tlumočnick soustředěn na vlastní formulaci, být si vědom, jak transformoval začátek věty, pamatovat si větný člen, který si dal eventuelně "do zálohy", aby pod vlivem průběžně odposlouchávaného originálu nevybočil z vazby.

171. Č větu začínající předmětem přímým převedte do pasíva
Lex.: mezinárodní demokratické organizace, zkratky

Konferenci
Sjezd
Zasedání

svolal(a)

La conférence
Le congrès
La session

a été
convoqué(e)
par

1. SOF (Světová odborová federace)
la FSM (Fédération syndicale mondiale)
2. SFDM (Světová federace demokratické mládeže)
la F.M.J.D. (Fédération mondiale de la Jeunesse démocratique)
3. MSS (Mezinárodní svaz studentstva)
l'U.I.E. (Union internationale des Etudiants)

Konferenci
Sjezd
Zasedání

svolal(a)

La conférence
Le congrès
La session

a été
convoqué(e)
par

4. MDFŽ (Mezinárodní demokratická federace žen)
La F.D.I.F (Fédération démocratique internationale des Femmes)
5. SRM (Světová rada míru)
le C.M.P. (Conseil mondial de la Paix)
6. MON (Mezinárodní organizace novinářů)
l'U.I.J. (Union internationale des Journalistes)

172. Č větu začínající předmětem přímým převedte do pasíva
Lex.: mezinárodní organizace při OSN

Návrh
Rezoluci
Návrh
usnesení

předložil
zástupce

La proposition
La résolution
Le projet
de résolution

a été présenté(e)
par le représentant
de (du)

1. OSN
l'ONU
2. Valného shromáždění
l'Assemblée générale
3. Bezpečnostní rady
Conseil de Sécurité
4. HSR (Hospodářské a sociální rady)
l'ECOSOC (le Conseil économique et social)
5. Mezinárodního soudního dvora
la Cour internationale de Justice
6. MOP (Mezinárodní organizace práce)
l'O.I.T. (Organisation internationale du Travail)

173. Č větu začínající předmětem přímým převedte do pasíva
Lex.: funkce v organizacích

Zprávu přednesl

Le rapport a été présenté par

1. místopředseda organizace.	le vice-président de l'organisation.
2. první tajemník.	le premier secrétaire.
3. generální tajemník.	le secrétaire général.
4. vedoucí delegace.	le chef de la délégation.
5. předseda vlády.	le premier ministre
6. náměstek ministra.	le vice-ministre.

Cvičení zopakujte s rozvitým předmětem :

1. První zprávu...	Le premier rapport...
2. Podrobnou zprávu...	Le rapport détaillé...
3. Zprávu za rok 1981...	Le rapport pour l'année 1981...
4. Doplněnou zprávu...	Le rapport amendé...
5. Zprávu o činnosti vlády..	Le rapport sur les activités du gouvernement...
6. Zprávu o plnění plánu...	Le rapport sur l'accomplissement du plan...

174. Č větu převedte do pasíva, podmět změňte v přísl. určení
původce děje ("complément d'agent")
Lex.: volby

Bude (budou) ho volit

lid
třetina voličů
většina poslanců
představitelé levice
pravice
politici středu
levičácká frakce
gaullisté

Il sera élu par

le peuple
un tiers des électeurs
la majorité des députés
les représentants de la gauche
la droite
les centristes
la fraction gauchiste
les gaullistes

175. Č větu začínající předmětem přímým převedte do pasíva
Lex.: čs. instituce, zkratky

Delegaci přijal	La délégation a été reçue par
1. předseda ÚRO	le président du Conseil central des syndicats.
2. zástupce ROH.	un représentant du Mouvement syndical révolutionnaire.
3. zástupce SSM.	un représentant de l'Union socialiste de la Jeunesse.
4. tajemník ČSTV.	le secrétaire de l'Union tchécoslovaque de la Culture physique.
5. předseda ČNR	le président du Conseil national tchèque.
6. místopředseda FS.	le vice-président de l'Assemblée fédérale.

Cvičení zopakujte s rozvitým předmětem
doplňující lex.: země Latinské Ameriky

1. Delegaci brazilských odborů	La délégation des syndicats brésiliens
2. Delegaci bolivijských odborářů	La délégation des syndicalistes boliviens

3. Delegaci kubánské mládeže ...	La délégation des Jeunesses cubaines ...
4. Delegaci mexických sportovců ...	La délégation des sportifs mexicains ...
5. Delegaci peruánského parlamentu ...	La délégation du Parlement péruvien ...
6. Delegaci chilských žen ...	La délégation des femmes chiliennes..

176. Převádějte do pasíva
Lex.: funkce v závodě, podniku

Tento názor sdílí též	1. závodní rada	Cette opinion est partagée par	le conseil d'entreprise
	2. odborová organizace		l'organisation syndicale
	3. základní organizace strany		la cellule du Parti
	4. vedení podniku		la direction de l'entreprise
	5. vedoucí dílny		le chef de l'atelier
	6. správní rada		le conseil d'administration

177. Převedte do pasíva
Lex.: kultura, výstavy

typ : Výstavu	zahájil	ředitel.
L'exposition	a été inaugurée par	le directeur.

1. Výstavu českého gotického umění (v Paříži) zahájil československý kulturní attaché v Paříži.

L'exposition des primitifs tchèques (à Paris) a été inaugurée par l'attaché culturel de l'Ambassade de Tchécoslovaquie à Paris.

2. Výstavu českého výtvarného umění 20. století (v jízdárně pražského Hradu) zahájil předseda českého svazu výtvarných umělců.

L'exposition des arts plastiques tchèques du 20e siècle (installée dans l'ancien Manège du Château de Prague) a été inaugurée par le président de l'Union tchèque des artistes peintres, sculpteurs et graveurs.(... plasticiens.)

3. Prodejní výstavu českého skla a bižuterie (v Jablonci) zahájil zástupce firmy Jablonex.

La Foire (L'exposition-vente) des cristaux et des bijoux de Bohême (dans la ville de Jablonec) a été inaugurée par un représentant de la maison Jablonex.

4. Liberecké výstavní trhy zahájil předseda organizačního výboru.

La Foire de Liberec a été inaugurée par le président du comité d'organisation.

5. Výstavu francouzských impresionistů (ve Sternberském paláci) zahájil ředitel Národní galerie.

L'exposition des impressionnistes français (au palais Sternberg) a été inaugurée par le directeur de la Galerie Nationale.

6. Výstavu "Žena ve fotografii" (ve výstavních síních Staroměstské radnice) zahájila tajemnice Českého svazu žen.

L'Exposition "La Femme en photographie" (installée dans les salles d'exposition de l'Hôtel de ville) a été inaugurée par la secrétaire de l'Union tchèque des femmes.

Velmi účinným prostředkem pro řešení Č vět s anteponovaným předmětem je tzv. pronom de rappel, viz příklady:

"Toutes ces mesures, qui seraient facilitées demain par la nationalisation des banques et du crédit, les communistes les ont bien étudiées."

"Ces moyens-là (....), les communistes français, s'ils participaient au gouvernement de gauche, seraient prêts à les mettre en oeuvre." Huma Dimanche, II.1978.

178. Řešte pomocí "pronom de rappel"

Lex.: čs. hospodářství

1. Všechny (důležité) úkoly pětiletky	jsme	splnili.
2. Náročný (hospodářský) plán na rok ...		překročili.
3. Výstavbu (3.000 nových) bytů		urychlili.
4. Zemědělskou výrobu (živočišnou i rostlinnou)		zintensivnili.
5. Všechny (obtížné) překážky	zvyšili.	překonali.
6. Národní důchod obyvatelstva (měst i venkova)		
a)		
1. Toutes les tâches (importantes) du plan quinquennal	nous l'avons nous les avons	accomplies.
2. Le plan (économique exigeant) pour l'année ...		dépassé.
3. La construction de (3.000 nouveaux) logements		accélérée.
4. La production agricole (animale aussi bien que végétale)		intensifiée.
5. Tous les obstacles (difficiles)		surmontés.
6. Le revenu national de la population (urbaine et rurale)		élevé (accru).

b) Strídejte s převáděním do pasíva:

1. Toutes les tâches ...	ont été	a été	accomplies.
2. Le plan ...			dépassé.
3. La construction ...			accélérée.
etc.			

Modulace je další možností řešení vět s anteponovaným předmětem. Předpokládá bohatou slovní zásobu, bezpečný jazykový cit a transformační pohotovost, danou praxí. Tam, kde pro změnu předmět-podmět bude nevhodné pasívum, uplatní se často dvojice souvztažných sloves, jako "dát - brát(vzít), sdělit - dozvědět se, vysílat - přijímat, udělit - získat (cenu), zazníť (ozvat se) - uslyšet", ap.

179. Č předmět v inverzi změňte v podmět, řešte modulací.

Tlumočte simultánně !

Lex.: film

Typ :	Cenu	získal	a été	décerné	attribué	film ...
	Le prix					au film....

1. Velkou cenu Mezinárodního festivalu filmů "Tourfilm 80" získal československý film "Československo včera a dnes".

Le Grand prix du Festival international du film "Tourfilm 80" a été décerné au film tchécoslovaque "La Tchécoslovaquie hier et aujourd'hui".

2. Jednu z hlavních cen v kategorii státně propagačních filmů získal sovětský film "Vítáme vás v Talinu".

Un des principaux prix dans la catégorie des films de propagande nationale a été décerné au film soviétique "Bienvenue à Tallinn".

3. První cenu v kategorii reklamních filmů získal jugoslávský film "Jelsa".

Le Premier prix dans la catégorie des films publicitaires a été décerné au film yougoslave "Yelsa".

4. Cenu za populárně-vědecký film získal film Maďarské lidové republiky "Znovuzrození jezera".

Le prix du film de vulgarisation scientifique a été décerné au film hongrois "La renaissance d'un lac".

5. Cenu poroty získal film rakouské produkce "Prázdniny ve Štýrsku".

Le prix de jury a été attribué au film autrichien "Vacances en Styrie".

6. Zvláštní cenu reklamní agentury Rapid získala kolekce filmů Bulharské lidové republiky.

Le prix spécial de l'Agence de publicité Rapid a été décerné à une collection de films bulgares.

180. Č věta s předmětem ve 4. pádě na 1. místě. Řešte modulací se změnou předmětu v podmět!

(Uvedená F verze je jedna z možných)

1. Zásady vyjádřené v tomto dokumentu určuje linie přijatá minulým sjezdem naší strany.

Les principes exprimés dans ce document partent de la ligne de conduite, adoptée par le dernier congrès de notre parti.

2. Výsledky za uplynulý rok vyjadřuje předložený rozbor.

Les résultats de l'année passée se reflètent dans l'analyse présentée.

3. Předpoklady dalších úspěchů vytváří naše spolupráce v rámci RVHP. Les conditions de nouveaux succès résident (consistent) dans notre coopération dans le cadre du CAEM.
4. Stále větší místo zaujímají dodávky strojů a zařízení. Une place de plus en plus importante revient aux fournitures de machines et d'équipement.
5. Značné úspory přináší nová soustava řízení. Des économies considérables résultent du nouveau système de gestion.
6. Boj proti negativním jevům povedou všechny vrstvy obyvatelstva. La lutte contre les phénomènes négatifs sera l'affaire de toutes les couches de la population.

181. Řešte modulaci se záměnou slovesa "mít" - "être"
Lex.: názvy komisí

1.	smíšená komise.
commission mixte.
2. Tyto problémy má každá	rozpočtová komise.
commission budgétaire.
3.	právní komise.
commission juridique.
4. Ces problèmes sont ceux de toute	mandátní komise.
commission des mandats.
5.	návrhová komise.
commission des propositions.
6.	revizní komise.
commission de révision de comptes.

- 181a. Č větu se zvratným pasívem a sémantickým objektem děje na začátku
- modulujte pomocí vazby "faire l'objet de" nebo "être soumis à"
 - převádějte pasívem
 - střídejte obě řešení.
- (Pozn.: Cvičení je možno použít též jako transformační F - F)

Tato činnost by se měla	Ces activités devraient
1. podrobně zkoumat.	-être examinées d'une façon détaillée.
	-faire l'objet d'(être soumises à) un examen détaillé.
2. přísně kritizovat.	-être critiquées d'une façon rigoureuse.
	-faire l'objet d'(être soumises à) une critique rigoureuse.
3. hlouběji prostudovat.	-être étudiées d'une façon approfondie.
	-faire l'objet d'(être soumises à) une étude approfondie.
4. otevřeně prodiskutovat.	-être discutées d'une façon ouverte.
	-faire l'objet d'(être soumises à) une discussion ouverte.
5. soustavně plánovat.	-être planifiées d'une façon systématique.
	-faire l'objet d'(être soumises à) une planification systématique.
6. pravidelně kontrolovat.	-être contrôlées régulièrement.
	-faire l'objet d'(être soumises à) un contrôle régulier.

Metod.pozn.: Pozor, nezanedbat ani vedlejší problematiku :
interferenci sg. - plur. (činnost - les activi-
tés) a transpozice Adv. - N+A (podrobně - d'une
façon détaillée), resp. Adv. + V - N+A (podrobně
zkoumat - un examen détaillé).

182. "je třeba" + předmět + infinitiv ; předmět se nemění

A proto je třeba tyto nové hospodářské problémy

1. všestranně vysvětlit.
2. rychle řešit.
3. důkladně rozebrat.
4. podrobně studovat.
5. chápat z politického hlediska.

a) řešení transpozicí předmětu v podmět a pasivní vazbou

Voilà pourquoi ces nouveaux problèmes économiques
doivent être

1. expliqués sous tous leurs aspects.
2. résolus sans tarder.
3. analysés à fond.
4. étudiés en détail.
5. compris d'un point de vue politique.

b) řešení s čekáním na infinitiv - zátěž paměti

C'est pourquoi il faut

1. expliquer	ces nouveaux
problèmes
économiques	sous tous leurs aspects.
2. résoudre		sans tarder.
3. analyser		à fond.
4. étudier		en détail.
5. comprendre		d'un point de vue politique.

ad b) je možný též slovosled inf. - přisl.urč. - předmět:

2. résoudre sans tarder ces nouveaux problèmes ...
3. analyser à fond ces nouveaux problèmes ...
- etc.

c) řešení modulací spolu s transpozicí V - N a Adv. - Adj.

Voilà pourquoi ces nouveaux problèmes économiques
nécessitent (demandent, requièrent, exigent, doivent
trouver ...)

1. une explication sous tous les aspects.
2. une solution rapide.
3. une analyse approfondie.
4. une étude détaillée.
5. une compréhension politique.

183. Č slovosled S + O + V upravte do F na S + V + O

1. Náš výbor	tyto okolnosti	důkladně prošetří.
2. Naše komise	tuto situaci	uvede ve svém hlášení.
3. Náš předseda	tyto požadavky	posoudí z různých hledisek.
4. Náš ústav	tyto otázky	zahrne do své zprávy.
5. Náš kolektiv	tyto stránky	projedná na nejbližší schůzi.
6. Naše oddělení	tento přestupek	odsoudí veřejně.

1. Notre comité examinera ces circonstances en détail.
2. Notre commission mentionnera cette situation dans son
compte-rendu.
3. Notre président étudiera ces revendications sous différents
points de vue.
4. Notre institut inclura ces problèmes dans son rapport.
5. Notre équipe discutera ces aspects lors de sa prochaine
réunion.
6. Notre section (département) condamnera cette infraction
publiquement.

Pozn.: Ve F možný slovosled O - compl.circ., i compl.circ. -
- O :

1. Notre comité examinera en détail ces circonstances.
 6. Notre section condamnera publiquement cette infraction.
- aj. (Z důvodů rytmických klademe delší člen raději nakonec.)

184. Č pořadí S - O - V převedte do F na S - V - O. Zátěž paměti: je třeba čekat na sloveso, tedy podržet v paměti předmět.

Lex.: čs. hospodářství.

1. Komise pro zvýšení produktivity všechny případy (nedodr-
žování pracovní doby) prozkoumala na své poslední schůzi.
2. Výbor pro vyšší efektivnost výroby tyto stránky (snižová-
ní spotřeby materiálu a energie) projednal na svém ledno-
vém zasedání.
3. Oddělení odbytu hotových výrobků tyto příčiny (nedodrže-
ní dodávkových lhůt) vysvětlilo ve svém hlášení.
4. Předseda odborové organizace tyto stížnosti (zaměstnanců
závodu) projednal minulý týden.
5. Vedoucí oddělení dovozu toto prudké zvýšení cen (poloto-
varů) rozebral na schůzi vedení podniku.
6. Stranická organizace všechny důsledky (plynoucí z porušo-
vání stanov) projednala na svém plenárním zasedání.

1. La commission pour l'augmentation de la productivité a étu-
dié tous les cas (de non-observation des horaires de tra-
vail) lors de sa dernière réunion.
2. Le comité pour une meilleure efficacité de la production
a discuté ces aspects (de la réduction de la consommation
des matériaux et de l'énergie) à sa session de janvier.
3. Le département de l'écoulement des produit finis a expli-
qué les causes (de la non-observation des délais de liv-
raison) dans son compte-rendu.

4. Le président du syndicat a examiné les doléances (des
employés de l'usine) la semaine dernière.
5. Le chef du département des importations a analysé cette
brusque hausse des prix (des produits semi-finis) à la
réunion de la direction de l'entreprise.
6. La cellule du parti a examiné toutes les conséquences
(découlant de la violation des statuts) à sa session
plénière.

Pozn.: O slovosledu předmět - přísl. určení ve F platí
zde totéž co ve cv. 182 ad b) a cv. 183 (pozn.)

185. Podržte v paměti modální sloveso (pouvoir, devoir, aj.),
začněte větu předmětem transponovaným v podmět a změňte
aktivní konstrukci v pasivní.

Lex.: čs. hospodářství

1. Je možné nové projevy hospodářských obtíží (které se ob-
jevují v poslední době) postupně odstraňovat.
2. Je nutné iniciativu pracujících (v průmyslu i zemědělství,
v továrnách i na polích) neustále rozvíjet.
3. Je nezbytné novou technologii (a zdokonalené metody prá-
ce) zavádět na všech úsecích.
4. Je zapotřebí plnění plánovaných úkolů (v každé dílně pra-
videlně) sledovat a kontrolovat.
5. Nelze uplatňování hospodářských opatření (přijatých na
minulém zasedání) odkládat na příští pololetí.

1. Les nouvelles manifestations des difficultés économiques
(qui apparaissent ces derniers temps) peuvent être élimi-
nées progressivement.

2. L'initiative des travailleurs (de l'industrie et de l'agriculture, des usines et des champs) doit être développée sans cesse.
3. La nouvelle technologie (et les méthodes de travail perfectionnées) doivent être implantées dans tous les secteurs.
4. L'exécution des tâches prévues par le plan doit être suivie et contrôlée (régulièrement dans chaque atelier).
5. L'application des mesures économiques (adoptées à la dernière session) ne saurait être remise au semestre prochain.

Metod. pozn.: Kdybyste začali F větu paralelně s Č "Il est possible, il faut...", bylo by čekání na sloveso v infinitivu neúnosně dlouhé a neúměrná zátěž paměti by patrně vedla k výpadku.

Simultánní tlumočení vět začínajících předmětem je ve valné většině případů ještě ztíženo homonymií nominativ - akuzativ. Teprve tvar a věcný význam slovesa, resp. podmětu, umožní desambiguaci, t.j. jednoznačné určení větných členů. Někdy je homonymie dvojnásobná, t.j. ani předmět, ani podmět není tvarově rozlišen. Pak je funkce těchto dvou větných členů dána pouze smyslem sdělení, kontextem: "Velké těžkosti způsobily nedávné deště". (Setkáváme se však i s případy, kdy ani kontext nepomůže dešifrovat dvojnásobnost: "Tyto závady způsobily ztráty na materiálu". Pak už ovšem správné přetlumočení nezávisí na tlumočnickovi.)

V každém případě doporučujeme traktovat první větný člen jako podmět, neboť to odpovídá systému F, a takovou větu můžeme vždycky zdárně dovést do konce.

186. Dvojnásobná homonymie. Předmět vždy na 1. místě. Převeďte pasívem.

Lex.: Výbory (konference)

1. Zasedání svolá výkonný výbor.
La session sera convoquée par le comité exécutif.
 2. Rozpočet bude projednávat rozpočtový výbor.
Le budget sera examiné par le comité budgétaire.
 3. Dokument bude schvalovat rezoluční výbor.
Le document sera approuvé par le comité des résolutions.
 4. Návrh připraví prozatímní výbor.
Le projet sera préparé par le comité provisoire.
 5. Ubytování zajistí organizační výbor.
L'hébergement sera assuré par le comité d'organisation.
 6. Pořad jednání doporučí přípravný výbor.
L'ordre du jour sera recommandé par le comité préparatoire.
 7. Komuniké vypracuje řídicí výbor.
Le communiqué sera mis au point par le comité directeur.
187. Homonymie nominativ - akuzativ. Pozor: substantivum v čele věty je buď předmět nebo podmět. Podle smyslu převádějte buď aktivem nebo pasívem.
1. Dokument je příliš podrobný.
Le document est trop détaillé.
 2. Dokument schválili zástupci 35 zemí.
Le document a été approuvé par les représentants de 35 pays.
 3. Dopis podepsal předseda vlády.
La lettre a été signée par le premier ministre.
 4. Dopis vyjadřuje naši společnou vůli.
La lettre exprime notre volonté commune.
 5. Zákon odhlasovalo Národní shromáždění.
La loi a été votée par l'Assemblée nationale.

6. Zákon se týká všech důchodců.
La loi concerne tous les retraités.
7. Telegram přišel v 8 hodin ráno.
Le télégramme est arrivé à 8 heures du matin.
8. Telegram odeslal President Republiky.
Le télégramme a été envoyé par le Président de la République.
188. Dvojnásobná homonymie nominativ - akuzativ. Podle smyslu rozeznávejte podmět a předmět a užíjte aktiva nebo pasíva.
Lex.: Festival mládeže
1. Festival mládeže svolává výkonný výbor.
Le Festival de la jeunesse est convoqué par le comité exécutif.
 2. Boj za mír mobilizuje mládež celého světa.
La lutte pour la paix mobilise la jeunesse du monde entier.
 3. Přípravný výbor navrhuje a schvaluje kulturní program.
Le comité préparatoire propose et approuve le programme culturel.
 4. Boj za mír vede mládež celého světa.
La lutte pour la paix est menée par la jeunesse progressiste du monde entier.
 5. Fond solidarity organizuje finanční výbor.
Le Fonds de solidarité est organisé par le comité des finances.
 6. Světový festival demokratické mládeže uskutečňuje sen mnoha generací.
Le Festival mondial de la Jeunesse démocratique réalise le rêve de nombreuses générations.

189. Dvojnásobná homonymie nominativ - akuzativ. Podle smyslu rozeznávejte předmět a podmět a užíjte pasíva nebo aktiva.

Lex.: kapitalismus

1.	provází nezaměstnanost.
2.	přináší strádání mas.
3.	způsobuje vykořisťování pracujících.
4. Kapitalismus	provází krize z nadvýroby.
5.	charakterizuje ostrý třídní boj.
6.	způsobuje růst cen.
-
1.	est accompagné de chômage.
2.	entraîne la souffrance des masses.
3. Le capitalisme	provoque l'exploitation des travailleurs.
4.	est accompagné d'une crise de surproduction.
5.	est caractérisé par une âpre lutte de classe.
6.	cause la hausse des prix.
190. Homonymie nominativ - akuzativ (střední rod)
Věty začínající předmětem převádějte pasívem nebo pomocí "pronom de rappel"
1. Rozhodnutí o svolání sjezdu odhlasovala většina přítomných a hlasujících členů.
La décision sur la convocation du Congrès a été votée par la majorité des membres présents et votants.
 2. Zveřejnění dokumentu nedoporučujeme.
La publication du document nous ne la recommandons pas.
 3. Nové zařízení je velmi moderní.
Le nouvel équipement est très moderne.
 4. Nové zařízení dováží podnik zahraničního obchodu.
Le nouvel équipement est importé par l'entreprise du commerce extérieur.

5. Zveřejnění dokumentu předpokládá akční program.
La publication du document est prévue par le programme d'action.
 6. Přijaté rozhodnutí je spravedlivé.
La décision adoptée est juste.
 7. Představení Prodané nevěsty hraje soubor Národního divadla.
Le spectacle de la Fiancée vendue est donné par la troupe du Théâtre national.
 8. Představení Moliérova "Zdravého nemocného" jsme viděli na Festivalu v Avignonu.
Le spectacle du "Malade imaginaire" de Molière, nous l'avons vu au Festival d'Avignon.
191. Dvojnásobná homonymie nominativ - akuzativ (podmět - předmět) ve středním rodu. Převádějte podle smyslu.
1. Zasedání odsoudilo horečné zbrojení.
La session a condamné la course aux armements.
 2. Rozhodnutí přijalo byro ÚV.
La décision a été prise par le bureau du Comité central.
 3. Uvolnění napětí předpokládá odzbrojení.
La détente suppose le désarmement.
 4. Zasedání zahájilo předsednictvo shromáždění.
La session a été ouverte par la présidence de l'assemblée.
 5. Usnesení přijalo Valné shromáždění.
La résolution a été prise par l'Assemblée générale.
 6. Usnesení vyžaduje okamžité provedení.
La résolution exige une mise en oeuvre immédiate.
192. Dvojnásobná homonymie nominativ - akuzativ (podmět - předmět) v plurálu. Desambiguace podle smyslu.

1. Tyto úkoly vytyčují směrnice ÚV.
 2. Tyto informace poskytují tiskové agentury.
 3. Tyto výsledky znázorňují diagramy.
 4. Tyto zásady inspirují pracující měst i venkova.
 5. Tyto mzdy zvyšují některé podniky.
 6. Tyto návrhy předložily čtyři delegace.
 7. Tyto výsledky vyjadřují naše snahy.
 8. Tyto zásady uplatňují všechny členské země.
 9. Tyto problémy řeší závodní výbory.
 10. Tyto závěry vypracují redakční komise.
1. Ces tâches sont fixées par les directives du Comité central.
 2. Ces informations sont fournies par les agences de presse.
 3. Ces résultats sont représentés par des diagrammes.
 4. Ces principes inspirent les travailleurs des villes et des campagnes.
 5. Ces salaires sont augmentés par certaines entreprises.
 6. Ces propositions ont été présentées par quatre délégations.
 7. Ces résultats expriment nos efforts.
 8. Ces principes, tous les pays membres les appliquent.
 9. Ces problèmes sont l'affaire des comités d'entreprise.
 10. Ces conclusions seront mises au point par les commissions de rédaction.

Metod.pozn.: Učitel uvítá každé správné řešení, pokud bude zachován smysl sdělení. Nechá-li tlumočit konsekutivně, tedy po vyslechnutí celé věty, mohou se uplatnit i verze s vytýkací vazbou "c'est...qui", např. 1) Ce sont les directives du CC qui fixent ces tâches.

C) P ř e d m ě t n e p ř í m ý v č e l e v ě t y

Předmět nepřímý v čele Č věty je zdánlivě méně problematický pro ST než předmět přímý, protože tu v jisté - byť omezené - míře existuje paralelní syntaktická struktura ("A la session ont participé..."). Avšak právě tento paralelismus bývá ošidný, neboť i když teoreticky máme ve F možnost začít větu nepřímým předmětem, může mít příslušné sloveso zcela jinou rekcí než v Č (participer à - zúčastnit se čeho). Dále existuje v Č homonymie některých tvarů (např. "besedy" - gen. sg. nebo nom. a akuz.pl., "programu" - gen. nebo dat. sg., "O rozhodnutí..." - akuz. nebo lok., atd.), která vyžaduje potřebný posuv pro desambiguaci. Proto doporučujeme jako nejspolehlivější řešení transponovat nepřímý předmět na začátku věty v podmět a provést pak příslušnou modifikaci v slovesném jádru jakožto "pivotu", kolem něhož se "otáčejí" jednotlivé větné členy. Pro takové nastolení přímého slovosledu nevystačíme už většinou s prostou transpozicí, ale budeme muset provést i změnu lexikální, tedy sáhnout k modulaci (př.: "O této události ... jsme se dověděli..." - "Cet événement ... nous a été relaté...")

193. Předmět nepřímý v čele věty

F : inverze, syntaktický paralelismus, zájmeno "y"
Lex.: Konference

1. Na tom se podílely všechny delegace.
Y ont pris part toutes les délégations.
2. Toho se zúčastnily všechny členské státy.
Y ont participé tous les Etats membres.
3. Na to reagovali všichni přítomní delegáti.
Y ont réagi tous les délégués présents.
4. Na to naráželi všichni řečníci.
Y ont fait allusion tous les orateurs.

5. K tomu přispěly všechny organizace.
Y ont contribué toutes les organisations.
6. Na to odpověděli všichni vedoucí delegací.
Y ont répondu tous les chefs de délégation.
7. Na tom spolupracovaly všechny komise.
Y ont coopéré toutes les commissions.

194. Předmět nepřímý v čele věty

F : možno zachovat syntakt. paralelismus ; "y" a zvrtné sloveso

1. K tomu se připojili další voliči.
S'y sont joints d'autres électeurs.
2. O to se zajímali další odborníci.
S'y sont intéressés d'autres experts.
3. Tomu se podřídily další vrstvy obyvatelstva.
S'y sont soumis d'autres couches de la population.
4. Proti tomu se postavily další politické strany.
S'y sont opposés d'autres partis politiques.
5. K tomu se odhodlali další nezaměstnaní.
S'y sont décidés d'autres chômeurs.
6. Tomu se věnovali další výzkumní pracovníci.
S'y sont consacrés d'autres chercheurs.

195. Nepřímý předmět na začátku věty vyjádřen ve F zájmenem "en" ; možno zachovat syntaktický paralelismus (inverzi)

1. O tom byl informován náměstek ministra.
En a été informé le vice-ministre.
2. Tím byl pověřen zástupce ředitele.
En a été chargé (saisi) le directeur adjoint.

3. O tom svědčí výsledky naší práce.
En témoignent les résultats de notre travail.
4. Tím se inspirovala celá generace básníků.
S'en est inspirée toute une génération de poètes.
5. Na to se odvolávala (k tomu se hlásila) celá plejáda herečů.
S'en est réclamée toute une pléiade d'acteurs.
6. Na to si vzpomněl řečník ke konci svého projevu.
S'en est souvenu l'orateur vers la fin de son discours.

196. Č věta začíná předmětem ve 3. pádě.

F : řešení pomocí "pronom de rappel"

(Při opakování rozšiřte o výrazy v závorkách)

1. Těmto (důležitým) otázkám věnovala naše vláda (na všech svých zasedáních) náležitou pozornost.
Ces principes (importants), notre gouvernement leur a consacré l'attention nécessaire (à l'occasion de toutes ses sessions).
2. Tomuto (nevděčnému) úkolu zasvětil (zesnulý) doktor Bernal celý svůj (plodný) život.
Cette tâche (ingrate), le (défunt) docteur Bernal lui a consacré toute sa vie (fructueuse).
3. Těmto (nepravděpodobným) zprávám jsme uvěřili (doslova).
Ces nouvelles (invraisemblables), nous y avons cru (à la lettre).
4. Těmto (základním) zásadám jsme zůstali věrni (vždy a za všech okolností).
Ces principes (fondamentaux), nous leur sommes restés fidèles (toujours et en toutes circonstances).
5. Těmto (historickým) dokumentům přikládá (československý) výbor (obránců míru) velký význam.

Ces documents (historiques), le Comité (tchécoslovaque des partisans de la paix) leur attache une grande importance.

6. Těmto nešvarům (v národním hospodářství) je třeba učinit (okamžitě) přítrž.

Ces abus (dans l'économie nationale), il faut y mettre un terme (sans délai) ... il faut y remédier...

197. Nepřímý předmět na začátku věty změňte v podmět a modulujte příslušným způsobem sloveso.

Lex.: čs. muzea

1. Pro všechny turisty		jablonecké muzeum skla a bižuterie.
Tous les touristes		musée du verre et de la bijouterie de Jablonec.
2. Pro milovníky hudby		muzeum hudebních nástrojů.
Les amateurs de musique	je velmi zajímavé	musée des instruments de musique.
3. Pro sportovce všech disciplín		muzeum tělesné výchovy a sportu.
Les sportifs de toutes les disciplines	s'intéressent	musée de la culture physique et du sport.
4. Pro znalce lidového umění	beaucoup	národopisné muzeum v Praze.
Les connaisseurs du folklore	au	musée ethnographique de Prague.
5. Pro ženy s dobrým vkusem		vamberecké muzeum krajky.
Les femmes de bon goût		musée de la dentelle de la ville de Vamberk.
6. Pro zahraniční návštěvníky		gottwaldovské muzeum obuvi.

Les visiteurs venant de l'étranger		musée de la chaussure de Gottwaldov.
7. Nejen pro vojáky, ale i pro chlapce	je vel- mi zaji- mavé	vojenské historické muzeum.
Non seulement les soldats, mais aussi les garçons	s'inté- ressent beau- coup	musée de l'histoire mili- taire.

198. Předmět nepřímý v čele věty. Řešení syntaktickou modu-
lací. Pracujte simultánně, nečekejte na konec věty.

Lex.: konference

1. Pražského zasedání La session de Prague		114		25	
2. Moskevské schůzky La réunion de Moscou		36		9	
3. Budapeštského festivalu Le Festival de Budapest		1390		52	
4. Bratislavského bienále La biennale de Bratislava	se zúčast- nilo	475	dele- z gátů ze	96	zemí
5. Varšavské porady La consultation de Varso- vie		49		7	
6. Sofijské konference La conférence de Sofia		887		73	
7. Bělehradského zasedání La session de Belgrade		2530		82	
8. Bukureštského shromáždění Le rassemblement de Buca- rest	a réuni (ras- sem- blé)	765	délé- gués de	45	pays
9. Berlínského sjezdu Le Congrès de Berlin		3770		64	
10. Vídeňské schůzky Le rencontre de Vienne		57		13	

199. Předmět nepřímý v čele věty transponujte v podmět, slo-
veso modulujte odpovídajícím způsobem.

Lex.: mezinár. styky

Typ : Večeře | se zúčastnili | ministři ...
Le dîner | a réuni | les ministres...

- (Slavnostní) večeře se zúčastnili ministři zahraničí Fran-
cie, Velké Británie, USA a Německé spolkové republiky.
Le dîner (solennel) a réuni les ministres des affaires
étrangères français, britannique, américain et ouest-
allemand.
- Besedy (o otázkách vysokého školství) se zúčastnili minis-
tři školství zainteresovaných států.
Le colloque (sur les questions de l'enseignement supéri-
eur) a réuni les ministres de l'Education nationale des
pays intéressés.
- Tiskové konference (o organizaci příštích Olympijských
her) se zúčastnili všichni akreditovaní novináři.
La conférence de presse (sur l'organisation des prochains
Jeux Olympiques) a réuni tous les journalistes accrédi-
tés.
- Semináře (o mírovém využití atomové energie) se zúčast-
nili pracovníci četných výzkumných ústavů.
Le séminaire (sur l'utilisation pacifique de l'énergie
atomique) a réuni les scientifiques de nombreux instituts
de recherche.
- Recepce (na počest nového velvyslance) se zúčastnili
kromě členů diplomatického sboru i zástupci hromadných
sdělovacích prostředků.
La réception (organisée à l'honneur du nouvel Ambassa-
deur) a réuni, en dehors des membres du corps diplomatique,
les représentants des mass-media.

6. Jednání (o zastavení palby) se zúčastnili důstojníci hlavního štábu zemí, vedoucích válku.

Les pourparlers (sur le cessez-le-feu) ont réuni les officiers de l'Etat-major des pays belligérants.

200. Předmět ve 3. pádě transponujte v podmět a modulujte příslušným způsobem sloveso

Typ : Naší politice | je cizí | vměšování
Notre politique | ne connaît pas | l'ingérence...

Obměňte sloveso synonymicky: "ne connaît point, ignore, s'oppose à, est opposé à, est incompatible avec, rejette) etc.

1. Našemu společenskému zřízení	je cizí	jakákoli diskriminace.
2. Našemu hospodářskému systému		zásada hospodářské autarkie.
3. Naší zahraniční politice		jakékoli vměšování do záležitostí druhých zemí.
4. Našemu národnímu hospodářství	ignore	zákon maximálního zisku.
5. Našemu pracujícímu lidu		rasová nenávisť.
6. Naší mírové politice		honba za zbrojením.
1. Notre régime politique	ignore	toute discrimination.
2. Notre système économique		le principe de l'autarchie économique.
3. Notre politique étrangère		toute intervention dans les affaires intérieures d'autre pays.

4. Notre économie nationale	ignore	la loi du profit maximum.
5. Notre peuple travailleur		la haine raciale.
5. Notre politique de paix		la course aux armements.

201. Transponujte Č předmět nepřímý na začátku věty ve F podmět. Modulujte příslušně sloveso.

Pozn.: Uvedená F verze je jedna z možných.

Beaucoup de ces événements...

1. O mnoha těchto událostech ... nous sont inconnus aujourd'hui.
dnes už nevíme.
2. O mnoha těchto událostech ... n'ont été mentionnés que par la presse locale.
psal jen místní tisk.
3. Na mnohé z těchto událostí se od té doby zapomnělo.
... sont tombés dans l'oubli depuis.
4. Na mnohých z těchto událostí dnes už nezáleží.
... ont perdu leur importance aujourd'hui (n'ont plus d'importance...)
5. O mnohé z těchto událostí se už nikdo nezajímá.
... n'intéressent plus personne. (ne présentent plus d'intérêt ...)
6. O mnoha z těchto událostí jsme se dozvěděli od očitých svědků.
... nous ont été relatés par des témoins oculaires.

202. Nepřímý předmět na začátku věty transponujte v podmět, pasivum modulujte pomocí vazby "se voir + infinitiv"

1. (Slavnému) fyziku Albertu Le (fameux) physicien Albert Einsteinovi byla (r.1921) Einstein s'est vu attribuer le udělena Nobelova cena. prix Nobel (en 1921).

2. Spisovatelce (Gabriele Royové) byla udělena (r.1947) cena Femina (za román "Příležitostné štěstí"). L'écrivain (Gabrielle Roy) s'est vu décerner (en 1947) le prix Femina (pour son roman "Bonheur d'occasion").
3. Tiskovému attaché bylo (okamžitě) nabídnuto nové místo. L'attaché de presse s'est vu offrir (immédiatement) un nouveau poste.
4. Řediteli banky byl (včera ráno) poslán anonymní dopis. Le directeur de la banque s'est vu envoyer (hier matin) une lettre anonyme.
5. Automobilistovi byl (na místě) odebrán řidičský průkaz (za hrubé porušení Vyhlášky o silničním provozu). L'automobiliste s'est vu retirer (sur place) son permis de conduire (à la suite d'une grave contravention au Code de la route).
6. Paní Duvalové byla (přes všechny důkazy) odmítnuta žádost o náhradu škody. Madame Duval s'est vu refuser (malgré toutes les preuves) sa demande d'indemnisation.
7. Hlavnímu inženýrovi byla (za vynález) slíbena odměna 5.000 franků. L'ingénieur en chef s'est vu promettre (pour son invention) une récompense (d'un montant) de 5.000 NF.
8. Našemu zástupci byl (z neznámých důvodů) zakázán vstup do budovy. Notre représentant s'est vu interdire (pour des raisons que nous ignorons) l'entrée de l'édifice.
9. (Státnímu filmovému) úřadu byla zaručena subvence ve výši 60.000 kanadských dolarů. L'Office (National du Film) s'est vu garantir une subvention de 60.000 dollars canadiens.
10. Československému mužstvu (na mistrovství světa v ledním hokeji) byla předána zlatá medaile. L'équipe tchécoslovaque (qui a pris part au Championnat du monde en hockey sur glace) s'est vu remettre la médaille d'or.

203. Č věty začínající genitivním předmětem řešte různými způsoby (pronom de rappel, modulace, transpozice předmět-podmět, aj.)

Pozn.: Uvedené verze nejsou jediné možné.

1. Tohoto (sporného) problému se ujal (okamžitě) řídicí výbor. Ce problème (litigieux), le comité directeur s'en est chargé (immédiatement).
 2. Této (závažné) skutečnosti jsme si byli (všichni bez výjimky) vědomi. Cette réalité (importante), nous en étions conscients (tous, sans exception).
 3. Této suroviny (nezbytné pro náš průmysl) jsme měli odjakživa nedostatek. Cette matière première (nécessaire à notre industrie), nous a manqué (fait défaut) (depuis toujours).
 4. Této (zbytečné) zátěže se musíme (co nejdříve) zbavit. Ce fardeau (inutile), il faut nous en débarrasser (le plus tôt possible).
 5. Takových (lichých) hrozeb se náš lid nikdy nebál. De telles (vaines) menaces n'ont jamais fait peur à notre peuple.
 6. Těchto (bolestných) obětí jsme (hluboce a upřímně) litovali. Ces sacrifices (douloureux) nous les avons regrettés (vivement et sincèrement).
204. Předmět přímý nebo nepřímý na začátku věty změňte ve F podmět. Modulujte vazbou "faire l'objet de..." ; transpozice V - N

1. Románskou filologií (jakož i filologií slovanskou a germánskou) jsme studovali.	La philologie romane (ainsi que la philologie slave et germanique) ont fait l'objet de nos études.
2. O matematiku (, fyziku a chemii) jsme se (živě) zajímali.	Les mathématiques (, la physique et la chimie) ont fait l'objet de notre (vif) intérêt.
3. O problémech znečišťování (ovzduší i vody) jsme přemýšleli (uvažovali).	Les problèmes de la pollution (de l'air et de l'eau) ont fait l'objet de notre réflexion (de nos réflexions).
4. Zdokonalenou metodu výzkumu (umělých hnojiv) jsme studovali.	La méthode perfectionnée de la recherche (des engrais artificiels) a fait l'objet de notre étude (nos ...-s).
5. O energetických problémech (a o problémech palivové základny) jsme diskutovali.	Les problèmes énergétiques (ainsi que ceux de la base des combustibles) ont fait l'objet de notre discussion (nos ...-s).
6. Nové řešení (obtížných dopravních problémů) jsme navrhli.	La nouvelle solution (des problèmes difficiles du transport) a fait l'objet de notre proposition (projet).
-----	
7. O nové výrobní postupy se zajímal ředitel závodu.	Les nouveaux procédés de fabrication ont fait l'objet de l'intérêt du directeur de l'entreprise...
8. Zákon č. 25 schválilo Národní shromáždění.	La loi No 25 a fait l'objet de l'approbation de l'Assemblée nationale.

9. Vážnou situaci se zabývalo plenární zasedání.	La situation inquiétante a fait l'objet des préoccupations de la session plénière.
10. Problémy odzbrojení pro- jednávaly všechny komise.	Les problèmes du désarmement ont fait l'objet des débats de toutes les commissions.

D) Doplňk⁺ na začátku věty

Postavení F doplňku ("attribut") na začátku věty je omezeno - kromě jiných aspektů - použitím slovesa být - être. Je možné zachovat syntaktický paralelismus při převodu věty typu "Cílem je zvýšit produktivitu" ("Le but est d'accroître la productivité"), ale nikoli věty typu "Ředitelem se stal pan Martin" ("C'est M. Martin qui est devenu directeur" ap.) Tvar instrumentálu, charakterizující Č doplňk, by měl být pro tlumočnicka signálem k zvýšené pozornosti, aby se nedostal do slepé uličky nebo nedal větě opačný smysl, jak by se mohlo stát u vět cvičení č. 206.

205. Doplňk na začátku věty
Řešení : être, consister à ..., consister dans..., moduler.
Lex.: zemědělství

1. Jedním z nejdůležitějších současných úkolů je zvýšit výnosy obilí, zejména pšenice.
L'une des tâches présentes les plus importantes est d'accroître (consiste à accroître, consiste dans l'accroissement de) les rendements des céréales, notamment ceux du froment.

⁺) Doplňk tu chápeme široce, ve shodě s F termínem "attribut"; zahrnujeme sem i případy tzv. jmenného přísudku.

2. Cílem laboratorních zkoušek je vybrat nejvhodnější plodinu pro tento typ jílovité půdy.

Le but des expériences de laboratoire est de sélectionner la plante qui convient le mieux à ce terrain argileux. (consiste à sélectionner ..., consiste dans la sélection...)

3. Velmi účinným řešením bude stanovení přesných dávek fosfátových hnojiv.

Une solution très efficace sera la détermination (consistera à déterminer..., consistera dans la détermination...) des doses exactes des engrais de phosphate.

4. Prvním důležitým opatřením je zajištění dostatku živin v půdě podle výsledků vědeckého výzkumu.

La première mesure importante consiste à assurer une quantité suffisante de matières nutritives dans le sol selon les résultats de la recherche scientifique. (la mesure...prévoit une quantité...)

5. Výsledkem rozboru půdy bylo rozhodnutí, že je třeba zvýšit dávku draselných hnojiv.

Le résultat de l'analyse du sol a entraîné (a eu pour suite) la décision d'accroître les doses des engrais de potassium.

6. Užitečným přínosem k intenzivnímu rozvoji zemědělství by mohly být směrnice o lepším využití umělých hnojiv.

Une contribution utile au développement intense de l'agriculture pourrait être apportée par les directives sur une meilleure utilisation (application) des engrais industriels.

206. Věta začínající doplňkem, jiná slovesa než être

Lex.: jmenování do funkcí

1. Ředitelem výzkumného ústavu jaderné fyziky byl jmenován pan Martin, nositel Nobelovy ceny.

2. Zástupcem ředitele nemocnice se stal prof. Bernard.

3. Předsedou odborné komise byl zvolen jeden významný vědec.

4. Vedoucím oddělení dovozu a vývozu byl navržen člověk s dlouholetou zkušeností v tomto oboru.

5. Místopředsedou hospodářské rady byl zvolen náš spolupracovník dr. Bayer.

6. Tajemníkem odborového svazu novinářů byl jmenován jeden ze zvláštních dopisovatelů našeho listu.

a) Vyčkejte, až budete znát podmět; posuv bude tak dlouhý, že půjde vlastně o konsekutivní přetlumočení věty - paměť !

1. M. Martin, (lauréat du) Prix Nobel, a été nommé directeur de l'Institut de recherche de la physique nucléaire.

2. Le professeur Bernard est devenu directeur adjoint de l'hôpital.

3. Un savant éminent a été élu président de la commission des experts.

4. Un homme ayant une longue expérience dans le domaine, a été proposé comme chef du département des importations et exportations.

5. Notre collaborateur, le docteur Bayer, a été élu vice-président du conseil économique.

6. Un des envoyés spéciaux de notre journal a été nommé secrétaire du syndicat des journalistes.

Řešení a) je možno obměnit přidáním vytýkací vazby "C'est --- qui" :

1. C'est M. Martin ... qui a été nommé directeur... etc.

b) Modulační formulací "La fonction de... a été confiée à..":

1. La fonction de Directeur de l'Institut de recherche de la physique nucléaire a été confiée à M. Martin, Prix Nobel.

Větu č. 4 je možno upravit kondicionálem: La fonction de chef de département ... serait confiée à un homme ayant une longue expérience....

207. Souhrnný text pro kap. IV/3 : inverze a postavení podmětu nebo doplňku na začátku věty.

V zájmu socialismu

Hlavní zásadou politiky naší komunistické strany, státu, našeho života je proletářský a socialistický internacionalismus. Se Sovětským svazem a dalšími zeměmi socialistického společenství nás nerozborně spojuje jednota světového názoru, jednota cílů, jednota vůle.

Naše národní hospodářství bychom nikdy nemohli rozvíjet takovým tempem, životní úroveň bychom nemohli zvyšovat s takovou dynamikou, nebýt úzké, bratrské spolupráce se Sovětským svazem a dalšími socialistickými zeměmi. Nikdy bychom nemohli s takovou jistotou vzhlížet do budoucnosti, nebýt jistoty, soudržnosti a pevnosti socialistického společenství. Se Sovětským svazem nás spojují bratrská třídní pouta a přátelství zpečetěné společně prolitou krví v boji proti fašismu. Se sovětským lidem nás spojuje socialistická přítomnost i komunistická budoucnost.

Přes složité vnitřní i vnější podmínky se naše společnost dostala do dynamického tempa, které umožňuje nebývalý, soustavný růst životní úrovně lidu. Náročné úkoly minulé pětiletky jsme splnili a v mnoha směrech překročili. Naše hospodářství se rozvíjí plynule a proporcionálně. Výrazněji a v širším měřítku se zapojilo do

procesu mezinárodní socialistické ekonomické integrace. Zmohutněla a rozvinula se materiálně technická základna naší země. Ekonomický potenciál Československa vzrostl v minulé pětiletce zhruba o jednu třetinu.

Současnost - to je velká doba, v níž se soustřeďuje úsilí milionů lidí zabezpečit všestranný a trvalý rozvoj společnosti a jednotlivce. Svůj zápas, který vedeme za blaho všech pracujících v naší zemi, spojujeme s bojem za mír, za uvolnění mezinárodního napětí, za zastavení horečného zbrojení, za odzbrojení. Jsme hrdí na to, že naše země zaujímá čestné místo v boji mírových a pokrokových sil světa. Je naší povinností vůči našemu lidu, vůči mezinárodnímu dělnickému hnutí, vůči protimperialistické frontě podporovat neochvějně zápas za mír, demokracii a společenský pokrok a poskytovat i nadále podporu všem pokrokovým silám ve světě. Je to výraz našeho socialistického internacionalismu.

V) ÚSPORNÉ VYJADŘOVÁNÍ

Do této kapitoly jsme zahrnuli jazykové operace, jimiž může simultánní tlumočnický získat úsporu času a energie. Užívají se jich zejména tehdy, vznikne-li při převodu nesouhlasných jazykových struktur napětí zatěžující neúnosně paměť a časová ztráta v důsledku čekání na některý větný člen nebo přesáhne-li rychlost řečnickova projevu hranici, kdy je ještě možno tlumočit text v úplnosti.

Pod pojem úsporné vyjadřování (princip ekonomie, sevřené vyjádření, komprese, v tlumočnické praxi též "filtrování" ap.) nepatří jevy, vyplývající přímo ze systému jazyka (např. kratší "byl" proti delšímu "il a été"). Nelze ho také chápat jako mechanické vyhledávání kratších slov za delší. Tlumočnický kráčí výpověď a nikoli jednotlivá slova: na to nemá čas. Ostatně z hlediska úspory energie je někdy delší výraz, který je nasnadě, "rychlejší", než kratší, který bychom museli pracně dolovat z paměti.

Úsporné (ekonomické) vyjadřování je jakýmsi tlumočnickým východiskem z nouze. Existují - i když řidčeji - opačné situace, kdy tlumočnický musí "vatovat", t.j. vkládat redundantní výrazy, rozšiřovat formu invariantní informace, např. při tlumočení velmi pomalu pronášeného projevu, a to zejména z jazyků "delších" do jazyků "kratších" (v námi uvažované kombinaci z F do Č). I tuto dovednost může pedagog nacvičovat při velmi pomalém řečnickém přednesu s výrazně prodlužovanými pauzami.

Jenom velmi omezený počet případů úsporného vyjadřování je možno nacvičovat tak, aby se řešení vybavovalo automaticky jako prefabrikát (např. zkratky namísto plného označení) nebo fixovalo jako struktura (např. "dépouillement"). Většinou lze jen naznačit možné řešení, které bude vždy jiné v závislosti na měnícím se kontextu.

Metod.pozn.: Tempo řečnickova přednesu v této kapitole je třeba zrychlit tak, aby zvýšená časová tíseň nutila tlumočnický vyjadřovat se úsporně.

1) S t a h o v á n í s y n o n y m a o d s t r a ň o -
v á n í r e d u n d a n c í

208. Dvě česká synonymní substantiva (jedno českého základu, jedno cizího) stáhněte do F v jediný výraz.

Lex.: rovnoprávnost žen

1. Pro ženy všech světadílů nastalo nové <u>historické období</u> , nová <u>éra</u> .	Une <u>ère</u> nouvelle a commencé pour les femmes de tous les continents.
2. Je třeba neochvějně dodržovat základní <u>princip</u> , <u>zásadu</u> rovnoprávnosti, podle níž ženy a muži jsou si rovni.	Il faut respecter inébranlablement <u>le principe</u> fondamental de l'égalité en droits de la femme et de l'homme.
3. Žena se uplatňuje stejně ve školství, ve zdravotnictví, jako v <u>hospodářství</u> a <u>ekonomice</u> .	La femme fait valoir ses qualités aussi bien dans l'Enseignement et dans la Santé que dans l' <u>économie</u> .
4. Tuto <u>úlohu</u> , tuto významnou <u>rolí</u> , kterou ženy hrají ve společnosti, jim už nikdo nemůže upřít.	Ce <u>rôle</u> important que les femmes jouent dans la société, personne ne saurait plus le leur contester.
5. Byla vepsána do historického <u>prohlášení</u> , do <u>Deklarace</u> Spojených národů o odstranění diskriminace žen.	Il a été inscrit dans la <u>Déclaration</u> historique des Nations Unies sur l'élimination de la discrimination à l'égard des femmes.

6. Některá práva žen byla definována ve zvláštních úmluvách a konvencích. Certains droits des femmes ont été définis dans des Conventions particulières.
7. Ženy významně přispívají k společenskému a sociálnímu rozvoji své země. Les femmes apportent une contribution importante au développement social de leur pays.
8. Osvobození ženy je komplexní a složitý úkol, který má nesmírnou důležitost a význam pro vývoj, pro evoluci celého lidského společenství. La libération de la femme est une tâche complexe qui revêt une énorme importance pour l'évolution de toute la communauté (humaine).
9. Ženy nesmí couvnout před řešením tohoto kliovéhoho a kardinálního problému, naopak jít směle a odvážně (rázně a rezolutně) kupředu. Les femmes ne doivent pas reculer devant (la solution de) ce problème-clé (problème capital), tout au contraire, elles doivent aller courageusement de l'avant. (...résolument...)
10. Uskutečněním a realizací oprávněných požadavků žen pomůžeme vybudovat jasnou a zářivou budoucnost pro naše děti. En réalisant les exigences légitimes des femmes, nous aiderons à construire un avenir radieux pour nos enfants.

Pozn.: V daných větách je užití synonym v Č stylistickým prohrěškem a jejich stažení bude jen ku prospěchu věci.

Metod.pozn.: Závorky v kap. V. mají jinou funkci než v dosavadních kapitolách : označují ve většině případů výrazy, které je možno v zájmu úspornějšího vyjádření vypustit.

209. F : Anteponovaná participiální vazba (problematika kap. IV/2/A)
Č : řešení vynecháním
Lex. Konference
- (Réunis) en session extraordinaire la semaine dernière, les participants au colloque se sont proposé d'étudier les différentes possibilités de solution à la crise énergétique.
- Na mimořádném zasedání minulý týden se účastníci besedy snažili probrat různé možnosti řešení energetické krize.
 - (Placée) ainsi dans une telle situation ambiguë, la Présidence de la conférence ne sait plus quel parti prendre dans le différend qui continue à diviser les participants en deux groupes.
- V takové nejasné situaci neví předsednictvo konference, na čí stranu se přiklonit ve sporu, který nadále dělí účastníky na dvě skupiny.
 - (Engagée) dans des débats interminables (portant) sur les règles de la procédure, la commission politique a perdu trop de temps pour pouvoir passer à l'examen des points à l'ordre du jour.
- V nekonečných diskusích o jednacím řádu ztratila politická komise příliš mnoho času, než aby mohla přejít k projednávání bodů na pořadu (jednání).
 - (En participant aux travaux de) la session extraordinaire au mois de novembre, notre délégation a fait preuve de sa détermination de contribuer au succès de la Conférence.
- Na mimořádném zasedání v listopadu prokázala naše delegace, že je odhodlána přispět ke zdaru Konference.
210. Při převodu stahujte synonyma a odstraňujte redundance. (Možná vynechání jsou naznačena závorkou.)

Dějiny techniky jsou vlastně historií objevů a vynálezů. Od (prvních) primitivních nástrojů až po (dnešní) reaktory a kosmické lodi prošel člověk dlouhou poutí, poznamenanou neustálou snahou (a každodenním úsilím) o (lepší,) dokonalejší výrobky. Mnozí (slavní) vynálezci se (natrvalo) zapsali do historie (rozvoje) lidstva, jejich snažení však nebylo (ve všech epochách) vždy náležitě oceňováno.

Teprve socialismus vytvořil (reálné) (předpoklady a) podmínky, aby (velké) pokrokové myšlenky (skutečně) sloužily lidem. (Velká) říjnová (socialistická) revoluce a Leninův Dekret o vynálezech umožnily vybudovat (širokou) masovou základnu pro (tvůrčí) činnost novátorů.

2) S h r n o v á n í p o j m ů

211. Shrňte vyjmenované země pod obecnější geografický pojem. Pracovat možno oběma směry, případně v rámci 1 jazyka.

1. Les délégués de la Tchéco- Delegráti Československa, NDR, slovaquie, de la RDA, de Polska a Bulharska podpořili la Pologne et de la Bul- návrh SSSR. garie ont soutenu la proposition de l'U.R.S.S. (Les délégués de la Tchecoslovaquie et d'autres - - tři - socialistických země de trois autres - pays socialistes...)
2. Les délégués des Etats- Delegráti USA, Kanady, NSR a -Unis, du Canada, de Itálie hlasovali proti návrhu SSSR. de l'Allemagne fédérale et vrhu SSSR. de l'Italie ont voté contre la proposition de l'U.R.S.S. (... des Etats-Unis et d'autres (... USA a dalších kapitalistických zemí...)

3. Les représentants de la Zástupci Norska, Finska, Norvège, de la Finlande, Švédska a Islandu se zdrželi de la Suède et de l'Is- hlasování. lande se sont abtenus. (... de plusieurs pays (... několika skandinávských scandinaves...)) zemí...)
4. Les délégués de l'Angola, Delegáti Angoly, Zairu, Mali du Zaïre, du Mali et du a Kamerunu žádali doplnění Cameroun ont demandé que návrhu. le projet soit amendé. (... de plusieurs pays (... několika afrických zemí ...)) africains...)
5. Les délégués du Brésil, Delegáti Brazílie, Argentiny de l'Argentine, ainsi que a Bolivie navrhli, aby pro- ceux de la Bolivie ont jednáni návrhu bylo odloženo proposé de reporter l'exa- na příští schůzi. men du projet à la pro- chaine réunion. (... de plusieurs pays (... několika latinsko-ame- latino-américains...)) rických zemí...)
6. La Thaïlande, le Cambodge Thajsko, Kambodža a Barma ne- et la Birmanie n'ont pas byly na konferenci zastoupe- été représentés à la Con- ny. férence. (Certains pays du sud-est (Některé země jiho-východní asiatique...)) Asie...)

Metod.pozn.: Shrnující verze uváděné v tomto a dalších cvičeních sub V/2 (č. 211-214) jsou jen jednou z možných variant a učitel uvítá jakékoli jiné vhodné řešení. Bude však trvat z cvičných důvodů na shrnujícím obecném pojmu, i když v jednotlivých případech se vyjmenovávání bude jevit některým studentům jako pohodlnější.

212. Vyjmenovaná francouzská města shrňte pojmem kraje (départementu, provincie)

1. La cérémonie (solemnelle) a réuni les représentants de Marseille, Toulouse, Avignon et Nîmes.
(de plusieurs villes importantes du Midi de la France)
 2. Les films du Festival seront projetés à Cannes, à Nice, à Antibes et à Saint-Tropez.
(à Cannes et dans d'autres villes de la Côte d'Azur)
 3. Les châteaux français les plus visités par les touristes sont ceux de Blois, de Chaumont et d'Azay-le-Rideau.
(ceux de la Loire)
 4. Des maisons anciennes à poutres apparents peuvent être observées à Mulhouse, à Colmar, à Saverne ainsi qu'à Strassbourg.
(dans les villes alsaciennes)
 5. Pour l'épreuve de descente et de slalom le choix n'a pas encore été décidé entre Mégève, Chamonix, Com-
- Slavnosti se zúčastnili zástupci Marseille, Toulouse, Avignonu a Nîmes.
(několika významných jiho-francouzských měst)
- Festivalové filmy budou promítány v Cannes, Nice, Antibes a Saint Tropez.
(v Cannes a dalších městech francouzské Riviéry)
- Francouzské zámky nejvíce navštěvované turisty jsou zámky v Blois, Chaumont a Azay-le-Rideau.
(zámky na Loire)
- Starobylé domy s obnaženými trámy je možno pozorovat v Mulhouse, Colmaru, Saverne a Štrasburku.
(v alsaských městech)
- Pokud jde o závod ve sjezdu a slalomu, nebylo dosud rozhodnuto, zda se bude konat v Mégève, Chamonix, Combloux

bloux et Val d'Isère.

(l'une des stations alpines de sports d'hiver).

6. A Morlaix, à Pont-Aven, à Quimper, dans les petits villages du Finistère, on peut encore admirer des costumes anciens et de belles coiffes en dentelle.
(Dans les villes et villages bretons...)

nebo Val d'Isère.

(... v kterém alpském středisku zimních sportů se bude konat)

V Morlaix, v Pont-Aven, v Quimper a ve vesničkách Finistère je možno ještě obdivovat staré kroje a krajkové čepce.
(V bretaňských městech a vesnicích...)

213. Shrňte názvy měst pojmenováním příslušné země (Možno pracovat oběma směry, případně uvnitř jednoho jazyka)

1. L'exposition itinérante se tiendra successivement à Milan, à Venise, à Florence, à Sienne et à Naples (= dans plusieurs villes italiennes).
 2. La grève aurait touché Liverpool, Birmingham, Manchester et Sheffield (= plusieurs villes britanniques).
 3. La neige aurait obstrué les routes dans le Valais, le Tessin et les Grisons (= dans trois cantons suisses).
- Putovní výstava se bude konat postupně v Milánu, Benátkách, Florencii, v Sieně a Neapoli (= v několika italských městech).
- Stávká se (prý) rozšířila do Liverpoolu, Birminghamu, Manchesteru a Sheffieldu (= do několika britských měst).
- Sníh (údajně) zatarasil silnice ve Wallisu, v Tessinu a Graubündenu (= ve třech švýcarských kantonech).

4. Les matchs de hockey sur glace seront disputés à Ottawa, à Toronto et à Vancouver (= dans trois villes canadiennes). Utkání v ledním hokeji budou sehrána v Ottawě, Torontu a Vancouveru (= ve třech kanadských městech).
5. L'ensemble de chant et de danse tchécoslovaque a remporté de grands succès à Montréal, à Québec et à Trois-Rivières (= au Québec, dans trois villes du Canada français). Československý soubor písní a tanců získal velký úspěch v Montrealu, Québecu a Trois-Rivières (= v Québecu, v několika městech francouzské Kanady).
6. La radio a annoncé des troubles à Téhéran, à Ispahan, à Tabriz et à Abadan (= dans plusieurs villes iraniennes). Rozhlas oznámil nepokoje v Téhéranu, v Ispahánu, v Tabrizu a Abadánu (= v několika iránských městech).

214. Č - F

Shrňte výrazy ve výčtu jedním obecným pojmem

1. Značných úspěchů bylo dosaženo ve vývozu lokomotiv, vagónů, tramvajových vozů a obráběcích strojů. Des succès considérables ont été atteints quant aux exportations de certains produits de l'industrie lourde.
2. Nové typy televizorů, rozhlasových přijímačů, magnetofonů, gramofonů, elektrických žehliček i vařičů nejsou dodávány na trh dost rychle. Les nouveaux types d'appareils électriques ne sont pas livrés au marché au rythme désiré.
4. Obchody jsou zásobovány bohatým sortimentem mléčných výrobků, masných výrobků i pečiva. Les magasins sont pourvus d'un riche assortiment de produits (denrées) alimentaires.

4. V Domě módy předvedli zákaznicím velké množství nových modelů vycházkové a sportovní obuvi, kabel a rukavic. La Maison de la mode a présenté aux clientes un grand nombre de nouveaux produits de l'industrie des cuirs et peaux.
5. V předvánoční době se objeví v knihkupectvích mnoho nových románů, básnických sbírek, cestopisů i odborných publikací. Avant Noël on verra apparaître dans les librairies beaucoup de nouveaux livres (un grand nombre de publications...).
6. Koncerty, divadelní a filmová představení, jakož i výstavy, přitahují mnoho Pražanů. Les concerts... et d'autres événements culturels attirent beaucoup de Pragois.
7. Utkání v ledním hokeji, kopané, košíkové a odbíjené přitahují tisíce diváků na stadion nebo k televizní obrazovce. Les matchs de hockey... et d'autres rencontres sportives attirent des milliers de spectateurs au stade ou devant le petit écran.

3) Z a o k r o u h l o v á n í č í s e l

Zaokrouhlování čísel je jedním z aspektů ekonomie, v tomto případě šetření energií vynakládanou na verbální paměť. Je obvyklým jevem, že tlumočnick má tendenci zapamatovat si z více-místného čísla přesně jednotky a zapomenout nebo poplést řádově vyšší cifra (např. číslo 9.871 bude interpretovat jako 8.971). Je třeba, aby si naopak zvykal zachovat dominantní hodnotu, kterou číslo udává, a to třeba i na úkor zanedbání podrobností (tedy např. 9.870).

K tomu, co bylo o práci s čísly řečeno v kap. I/E, je třeba ještě dodat, že i když čísla mají vždy jeden neměnný význam, mohou být přece jen v kontextu nositeli měnícího se smyslu. Řeknu-li, že zemědělci dodali na trh 50.000 kusů salátu, může to znamenat podle okolností (za jaké období, kolik zemědělců,

v které roční době, za jakých klimatických podmínek, atd.) velmi mnoho, může to být rekord, jakého dosud nikdo nedosáhl, anebo to může být naopak dodávka zcela nedostatečná a právem kritizovaná. Není-li tlumočnick schopen zapamatovat si a reprodukovat přesný, ba ani zaokrouhlený počet, musí správně pochopit a uvést tento zvláštní smysl čísla v daném kontextu.

215. Zaokrouhlujte pomocí výrazů "plus de, près de..." (přes, téměř...) - pracujte oběma směry

Lex.: Komunikace

V r. 1959 bylo na území ČSSR En 1959 il y avait sur le territoire de la Tchécoslovaquie

1. 13.139 km železničních tratí ... km de chemins de fer
(přes 13.000 km)	(plus de 13.000 km)
2. 132.925 km silnic ... km de chaussées
(téměř 133.000 km)	(près de 133.000 km)
3. 104.347 km autobusových linek ... km de lignes d'autobus
(přes 100.000 km)	(plus de 100.000 km)
4. 510 km splavných toků ... km de cours d'eau navigables
(přes 500 km)	(plus de 500 km)
5. 2.595 km leteckých linek ... km de lignes aériennes
(více než 2.500 km)	(plus de 2.500 km)

Metod.pozn.: V tomto i dalších cvičeních sub V/3 je zaokrouhlování čísel pochopitelně individuální záležitostí. Podle schopností tlumočnicka, podle míry časové tísně i dalších okolností je možno cifru 104.347 zaokrouhlit na "přes 100.000", "téměř 105.000", "zhruba 104.400", "asi 104.350" apod. V každém případě však bude učitel zaokrouhlení z cvičných důvodů vyžadovat.

216. Č - F

Zaokrouhlujte na tisíce (stovky do 500 dolů, nad 500 nahoru

Lex.: zemědělské výrobky

	150.890 kuřat
près de 151 mille poulets
	899.960 vajec
près de 900 mille oeufs
Zemědělci dodají na trh	25.420 kachen
plus de 25 mille canards
	16.230 tun hovězího masa
plus de 16 mille tonnes de viande de boeuf
a) Les agriculteurs vont fournir (livrer) au marché	25.770 tun vepřového masa
près de 26 mille tonnes de (viande de) porc
	88.350 tun ovoce a zeleniny
plus de 88 tonnes de fruits et de légumes
	351.840 tun brambor
près de 352 tonnes de pommes de terre
b) Otočte F větu tak, abyste začali číslem: "Près de 151 poulets seront livrés au marché par les agriculteurs". Minimální posuv - "talonnage", okamžitá reprodukce čísla, vám ušetří energii s jeho zapamatováním. V tomto případě máte větší šanci jej reprodukovat přesně, bez zaokrouhlování.	
217. Zaokrouhlujte převáděním kg na q a t ; pracujte oběma směry
- Lex. : potraviny

Člověk spotřebuje průměrně za život

a) L'homme consomme en moyenne pendant sa vie

4.900 kg chleba (de pain) téměř 5 tun près de 5 tonnes

9.100 kg mouky (de farine) přes 9 t plus de 9 t

700 kg tuků (de matières grasses) 7 centů 7 quintaux

2.800 kg masa (de viande) téměř 3 t presque 3 t

150 kg ryb (de poissons) půl druhého q 1 quintal et demie

2.100 kg cukru (de sucre) přes 2 t plus de 2 t

280 kg másla (de beurre) téměř 3 q près de 3 q

3.500 kg ovoce (de fruits) 3 a půl t 3 t et demie

b) Taté tuto větu je možno začít číslovkou, např.: "4.900 kg de pain - telle est (voilà) la consommation moyenne de l'homme pendant sa vie" nebo : "4.900 kg de pain représentent la consommation moyenne ..." ap.

218. Zaokrouhľujte litry na hektolitry

Lex.: nápoje

Spotřeba činila

La consommation s'élevait à

257 l sodovky přes tři a půl hl
plus de trois hectolitres et

d'eau gazeuse demie

189 l minerálky téměř 2 hl

d'eau minérale près de deux hl

340 l piva - de bière . . téměř tři a půl hl
presque 3 hl et demie

97 l bílého vína téměř hektolitr
de vin blanc près d'un hectolitre

106 l červeného vína . . přes hektolitr
de vin rouge plus d'un hectolitre

48 l limonády -
de limonade

téměř půl hl
près de la moitié d'un hecto-
litre

213 l mléka - de lait

přes dva hektolitry
plus de 2 hl

219. Zaokrouhľujte letopočty (možno pracovat oběma směry)

Lex.: vynálezy

1. Knihtisk byl vynalezen r. 1450 (v polovině 15. století). L'imprimerie a été inventée en 1450 (dans la moitié du 15e siècle).
2. Parní stroj byl vynalezen r. 1765 (v 2. polovině 18. století). La machine à vapeur a été inventée en 1765 (dans la seconde moitié du 18e siècle).
3. Lokomotiva byla vynalezena r. 1829 (v 1. třetině 19. stol.). La locomotive a été inventée en 1829 (dans le 1er tiers du 19e siècle).
4. Dalekohled byl vynalezen r. 1609 (na začátku 17. stol.). Le télescope a été inventé en 1609 (au début du 17e siècle).
5. Elektrická žárovka byla vynalezena r. 1872 (koncem 19. století). L'ampoule électrique a été inventée en 1872 (vers la fin du 19e siècle).
6. Penicilin byl objeven r. 1928 (ve 20. letech, v první čtvrtině 20. století). La péniciline a été découverte en 1928 (dans les années 20, dans le premier quart du 20e siècle).

Metod.pozn.: Další cvičení s čísly z hlediska ekonomie můžete provádět na materiálech kap. I/E. Nezapomínejte ovšem, že zaokrouhlování je jen východiskem z nouze, nikoli cílem: tím zůstane vždycky přesné přetlumočení.

4) Z k r a t k y

Také zkratků užijeme jen v případě nutnosti a za předpokladu, že jsou delegátům známé. Zkratky mohou být mezinárodní (DDT - dichlordifenyltrichlormethylmethan) nebo se v jednotlivých jazycích liší (OSN, franc. ONU, angl. UNO, rus. OON). Někdy se ujme zkratka používaná v jednom národním jazyce (např. z angl. UNESCO, GATT - General agreement on Tariffs and Trade - Všeobecná dohoda o clech a obchodu). Přejímáme-li cizí zkratku, doplníme ji nejdříve vhodně vnitřní vysvětlivkou: la CGT - francouzské levicové odbory CGT, "Všeobecná konfederace práce".

220. Při převodu do F použijte zkratky

Lex.: mezinárodní organizace

1. Na svém nedávném zasedání přijala Rada vzájemné hospodářské pomoci důležité dokumenty.
2. V minulém týdnu se konalo setkání představitelů členských států Organizace africké jednoty na nejvyšší úrovni.
3. Na svém nedávném zasedání zhodnotila Světová zdravotnická organizace výsledky výzkumu rakoviny.
4. Mezinárodní organizace práce vydala novou publikaci o pracovních úrazech.
5. V Bruselu se sešli ministři zahraničních věcí Evropského hospodářského společenství.
6. Nedávné rozhodnutí Organizace severoatlantického paktu vyvolalo velkou bouři protestů u světové veřejnosti.
7. Nedávné zasedání představitelů zemí Organizace amerických států nepřineslo nic nového.

F: 1. le CAEM (v západním tisku se užívá též zkratka Comecon), 2. l'OUA, 3. l'OMS, 4. l'OIT, 5. la CEE, 6. l'OTAN, 7. l'OEA

221. Místo víceslovného oficiálního názvu země uveďte při rychlém tempu řeči jednoslovný název nebo zkratku.

Práce Konference probíhala ve dvou komisích - politické a kulturní. Během prvního dne jednání vystoupil v politické komisi zástupce Laoské lidově-demokratické republiky, Německé demokratické republiky, Konžské lidové republiky, Maďarské lidové republiky, Československé socialistické republiky a Spojených států amerických. V kulturní komisi přednesli svůj příspěvek představitelé Vietnamské socialistické republiky, Německé spolkové republiky, Bulharské lidové republiky, Polské lidové republiky a Svazu sovětských socialistických republik.

Metod.pozn.: Pro práci se zkratkami názvů zemí, čs. institucí a mezinárodních organizací je dále možno užít cvičení č. 138, 139, 169, 170, 171, 172 a 175 z kap. IV.

5) Využití překladatelských postupů pro úspěšnější vyjádření

S hlediska stručnějšího vyjadřování se nabízí koncentrace, kterou můžeme cvičit na příkladech č. 100, 102, 111, 112, 113, 114, 115 b) z kap. III. Za ekonomický postup nepokládáme ovšem takové univerbizace jako "courant d'air - průvan", kde jazyk jinou variantu nenabízí.

Sevřenější vyjádření poskytují některé typy syntaktických transpozic :

222. Transpozice věta předmětná - předmět do F
nevědět = ignorer

1. Lékaři nevědí, kolik je raněných.	Les médecins ignorent le nombre des blessés.
2. Chemici nevědí, jaká je povaha tohoto plynu.	Les chimistes ignorent la nature de ce gaz.
3. Výzkumní pracovníci nevědí, jak působí toto záření.	Les chercheurs ignorent les effets de ces radiations.
4. Statistikové nevědí, jak dopadla anketa.	Les statisticiens ignorent le résultat de l'enquête.
5. Nevěděli jsme, že časopis vychází.	Nous ignorions la parution de la revue.
6. Nevěděli jsme, že je přítomen ministr.	Nous ignorions la présence du ministre.
7. Příslušné úřady nevědí, kde a kdy se narodil.	Les autorités compétentes ignorent le lieu et la date de sa naissance.

223. Transpozice věta předmětná - předmět do F
Budoucí čas je možno vyjádřit lexikálně výrazy "proche, prochain"

Tisk oznámil

La presse a annoncé

1. že v sobotu odpoledne budou obchody zavřené.	la fermeture des magasins samedi après-midi.
2. že bude zahájena výstava moderního umění.	l'inauguration (prochaine) de l'Exposition d'Art moderne.
3. že příští rok bude dána do provozu druhá jaderná elektrárna.	la mise en service l'année prochaine de la seconde centrale nucléaire.
4. že bude zrušen trest smrti.	l'abolition (prochaine) de la peine de mort.
5. že románská bazilika se bude restaurovat.	la restauration (prochaine) de la basilique romane.
6. že poškozený hotel se bude brzy bourat.	la démolition (prochaine) de l'hôtel endommagé.

224. Transpozice věta předmětná - předmět do F ; navíc koncentrace pomocí předpony re-, ré-.

Rozhlas oznámil

La radio a annoncé

1. že byl znovu zalesněn severovýchodní svah, zničený požárem.	la reboisement de la pente nord-est, dévastée par l'incendie.
2. že v neděli byl znovu otevřen Sportovní palác.	la réouverture dimanche du Palais des sports.
3. že starý důl byl znovu dán do provozu.	la remise en service du vieux puits de mine.
4. že agresivní síly jsou znovu vyzbrojovány.	le réarmement des forces agressives.

5. že byly znovu navázány kontakty mezi nepřátelskými stranami. La reprise des contacts entre les parties hostiles.
6. že do rybníka Rožmberka byly znovu nasazeny ryby. Rožmberk. le repeuplement de l'étang.

225. Do cílového jazyka volte sevřenější variantu
 Č - F : vedlejší věta > infinitivní vazba (a - b)
 F - Č : infinitivní vazba > substantivum (b - c)

Lex. : věda

- a) 1. Tento objev vedl navrhli nový postup.
 2. vědecké pracovníky k tomu, vyslovili novou hypotézu.
 3. že zpřesnili své teorie.
 4. vypracovali dokonalejší metody.
 5. objevili nové částice.
 6. potvrdili uveřejněné výsledky.
- b) 1. Cette découverte a conduit proposer un nouveau procédé.
 2. les chercheurs formulé une nouvelle hypothèse.
 3. à préciser leur théorie.
 4. perfectionnée. mettre au point une méthode per-
 5. découvrir une nouvelle particule.
 6. confirmer les résultats publiés.
- c) 1. Tento objev navržení nového postupu.
 2. vedl vědecké vyslovení nové hypotézy.
 3. pracovníky zpřesnění své teorie.
 4. k(ke) vypracování dokonalejší metody.
 5. objevení nové částice.
 6. potvrzení zveřejněných výsledků.

226. F : Anteponovaná participiální vazba
 Č : sevřenější vyjádření (ukázka jednoho z možných)

1. Ayant à l'esprit le fait que les retentissements de la crise actuelle s'étendent au monde entier, la conférence propose des mesures appropriées aux circonstances.
 2. Tirant notamment ses conclusions des calculs d'ordre financier, la direction dresse son plan dans la limite des moyens dont elle dispose.
 3. Continuant à apporter tout le soutien au développement en matière de recherche scientifique, la commission gouvernementale a adopté une nouvelle série de mesures.
 4. Revenant au problème de la balance des paiements, la commission budgétaire ne dissimule pas son inquiétude.
 5. Tenant compte de la plus grande confusion qui continue à régner dans la situation actuelle, la commission mixte se propose de trouver d'ici peu une solution.
1. S vědomím, že důsledky současné krize postihují celý svět, navrhuje konference opatření odpovídající okolnostem.
 2. Zejména na základě finančních propočtů vypracovává vedení plán v rámci prostředků, jimiž disponuje. (...které má k dispozici.)
 3. V rámci další podpory rozvoji vědeckého výzkumu přijala vládní komise další sérii opatření.
 4. Pokud jde o platební bilanci, neskrývá rozpočtová komise své znepokojení.
 5. Vzhledem k tomu, že současná situace je i nadále velmi nejasná, bude se smíšená komise snažit najít v brzké době nějaké řešení.

Metod.pozn.: Z hlediska sevřenějšího vyjádření je možno dále použít cv. 84 - 87 z kap. II (infinitivy) a cv. 107 - 110 z kap. III (transpozice věta vedlejší - větný člen).

Pokud jde o modulace umožňující sevřenější vyjádření, uveďme alespoň antonymickou modulaci ("modulation par contraire négatif"), kde dvojnásobnou negací můžeme vyjádřit kladem. Tento typ se uplatní zejména při tlumočení z F, kde charakterizuje úřední a diplomatický jazyk (viz následující cvičení a dále cv. 118 z kap. III).

227. F řečnické a zdvořilostní fráze se zápornými výrazy převedte do Č kladně.

1. L'orateur n'a pas manqué de souligner... Řečník zdůraznil ...
2. Personne n'ignore que... Je známo, že (Víme všichni, že)...
3. Il n'est pas difficile d'imaginer... Snadno si představíme...
4. Il n'est pas hors de propos (Il n'est pas déplacé) de dire... Je na místě říci ...
5. Il ne serait pas impoli de demander... Bylo by slušné požádat...
6. Il ne fait aucun doute que... Je zřejmé (jasné), že ...

Metod.pozn.: Z Č do F použijte tohoto cvičení ze stylistických důvodů a jako ukázkou "vatování".

Pozn.: Zdvořilostní dvojnásobné záporny má ovšem i Č: Nelze nevidět, že ... ap.

228. Do Č nepřevádějte participe passé, které je formou étoffement

1. les efforts déployés en vue de surmonter les conséquences de la crise
2. les mesures adoptées afin d'aider les familles nombreuses
3. les solutions apportées aux problèmes urgents

4. une vive opposition soulevée dans les milieux ouvriers
5. les revendications formulées par les dirigeants syndicalistes
6. les succès remportés (atteints) au cours du dernier plan quinquennal

1. úsilí k překonání důsledků krize
2. opatření na pomoc rodinám s mnoha dětmi
3. řešení naléhavých problémů
4. velký odpor dělníků
5. požadavky odborových předáků
6. úspěchy minulé pětiletky

Metod.pozn.: Všechny cvičení na dépouillement do Č je možno provádět opačným směrem, do F, pro nácvik étoffement z důvodů stylistických i jako příklady "vatování".

229. Do Č nepřevádějte vztahnou větu, která je formou étoffement

1. les litiges qui apparaissent dans les relations internationales
2. les obstacles qui entravent la conclusion de l'accord
3. les difficultés qui surgissent dans l'application du traité
4. l'opposition qui se manifeste dans certains milieux
5. le grand problème qui se pose sur le plan économique
6. les difficultés qui s'amoncellent dans les négociations

1. spory v mezinárodních vztazích
2. překážky (v) uzavření dohody
3. obtíže (v, při) plnění smlouvy
4. odpor některých kruhů (v některých kruzích)
5. velký hospodářský problém
6. potíže v jednání

230. Do Č nepřevádějte substantivní vazbu, která je formou étoffement

Lex.: hospodářská situace - negativní jevy

1. Les conséquences d'ordre social de l'exode rural se font toujours sentir. Sociální důsledky odchodu obyvatelstva z vesnic (do měst) se stále pociťují.
2. Les problèmes sur le plan de l'approvisionnement s'accumulent. Problémy zásobování se hromadí.
3. Les résultats dans le domaine économique sont moins bons que prévu. Hospodářské výsledky jsou horší, než se předpokládalo.
4. Les difficultés en ma- tière de transports subsistent (encore). Obtíže v dopravě přetrvávají.
5. Les mesures ayant trait aux finances restent inefficaces. Finanční opatření jsou stále neúčinná.
6. Le déficit dans le cadre du budget augmente. Rozpočtový schodek roste.

231. Dépouillement do Č

Lex.: Těžba

1. Les mesures visant à rendre plus efficace l'exploitation des nouveaux gisements. Opatření k zefektivnění těžby nových ložisek vstoupí v platnost příští rok.
2. La décision tendant à accroître le nombre de mines à ciel ouvert apporte les premiers résultats. Rozhodnutí zvýšit počet povrchových dolů přináší první výsledky.

3. Les directives ayant pour but de réduire les frais de transport du minerai se heurtent à des problèmes d'ordre technique. Směrnice o snížení nákladů na dopravu rudy narážejí na technické problémy.
4. Les efforts ayant pour objectif d'augmenter l'extraction du lignite apportent d'ores et déjà leurs fruits. Úsilí o zvýšení těžby hnědého uhlí přinášejí již ovoce (výsledky).
5. Les travaux qui consistent à recueillir les données sur les ressources du sous-sol seront suivis d'une étude approfondie concernant leur exploitation. Práce se shromažďováním údajů o podzemních zdrojích doplní podrobná studie o jejich využití.
6. Les programmes ayant pour tâche de favoriser l'essor de la sidérurgie dans les bassins houillers exigent d'affecter des sommes considérables. Programy (Plány) na podporu rozvoje hutnictví železa v uhelných pánvích vyžadují značné investice.

232. Do Č nepřevádějte participe, které je formou étoffement

Lex.: zahraniční obchod

1. L'objectif poursuivi par la CNUCED est de promouvoir le commerce international, notamment entre les pays parvenus à des étapes différentes de leur développement. Cílem Konference pro obchod a rozvoj je napomáhat mezinárodnímu obchodu, a to zejména mezi zeměmi na různých vývojových etapách.
2. Le programme couvrant une période de dix ans devrait apporter des résultats. Program na deset let by měl přinést zvýšení obrátů zahra-

avoir pour effet l'accroissement du chiffre d'affaires du commerce extérieur.

3. La priorité assignée à la fabrication destinée à l'exportation s'est avérée indispensable.

4. La conférence du GATT tenue à Paris en 1970 a réexaminé les tarifs douaniers.

5. Le contrôle des échantillons destinés à l'exportation, effectué la semaine dernière, a révélé la nécessité d'utiliser de meilleures technologies de fabrication.

6. Les travaux de coordination entrepris au cours des cinq années écoulées ont fortement contribué au développement des relations commerciales entre tous les pays participants.

Lex. pozn.

ad 1) CNUCED = Conférence des Nations Unies sur le commerce et le développement

ad 4) GATT = Accord général sur les tarifs douaniers et le commerce

Pozn.: Pro nácvik depouillement do Č je dále možno použít cv.č. 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130 z kap. III.

Jako stylistická varianta, jako modulace v duchu cílového jazyka, ale i jako východisko z nouze může tlumočnickovi poslou-

ničního obchodu.

Přednost výrobě na export se ukázala nezbytnou.

Pařížská konference GATTu z r. 1970 znovu projednala celní tarify.

Kontrola vzorků na vývoz z minulého týdne ukázala, že je třeba použít lepší výrobní technologie.

Koordinační práce za posledních pět let značně přispěla k rozvoji obchodních styků všech zúčastněných zemí.

žit situační ekvivalent. Následující cvičení přináší několik ukázek.

233. Jméno hlavního města - jméno příslušné země
(Možno pracovat oběma směry)

a) lehčí

La rencontre (la réunion, la signature du Protocole, le championnat, le match...) a eu lieu dans la capitale (de)

1. la Bulgarie.
2. la Finlande.
3. suédoise.
4. danoise.
5. cubaine.
7. l'Allemagne fédérale.

K setkání (schůzce, podpisu Protokolu, šampionátu, utkání...) došlo v (ve)

1. Sofii.
2. Helsinkách.
3. Stockholmu.
4. Kodani.
5. Havaně.
6. Bonnu.

b) těžší

La délégation est arrivée (ce matin, samedi matin, hier soir, dimanche dernier, lundi après-midi...) dans la capitale

1. chypriote.
2. péruvienne.
3. libanaise.
4. marocaine.
5. malgache.
6. néerlandaise.
7. éthiopienne.

Delegace přijela (dnes ráno, v sobotu ráno, včera večer, minulou neděli, v pondělí odpoledne...) do

1. Nicosie.
2. Limy.
3. Bejrútu.
4. Rabatu.
5. Tananarive.
6. Haagu.
7. Adis Abeby.

Pozn.: Učitel účelně obmění cvičení, případně rozhojní o

další země, jednak podle světadílů, jednak z hlediska aktuálnosti v současném světovém dění.

234. Vyjádřete datum jinak než číslovkou

a) F - Č

le 15 septembre	v polovině září
le 29 avril	koncem dubna
le 4 décembre	začátkem prosince
le 27 mai	koncem května
le 14 octobre	v polovině října
le 3 janvier	začátkem ledna

b) Č - F

13. srpna	vers la mi-août
14. února	vers la mi-février
30. července	fin juillet
5. března	au début de mars
2. června	au début de juin
28. listopadu	fin novembre

235. Vyjádřete období jinak než pojmenováním dne a měsíce

a) F - Č

du 1er juillet au 30 septembre	ve 3. čtvrtletí
du 15 juin au 15 juillet	(asi) v polovině roku
du 1er janvier au 31 mars	v 1. čtvrtletí
les 24,25 et 26 décembre	o vánocích
en juin et en juillet	o (letních) prázdninách
du 1er juillet au 31 décembre	ve druhém pololetí

b) Č - F

od 1.VII. do 31.XII.	dans la seconde moitié de l'année
----------------------	-----------------------------------

od 1.X. do 31.XII.	au cours du 4e trimestre de
od 1.I. do 31.III.	au cours du 1er trimestre l'année
v týdnu od 9. do 16.XII.	vers la fin de l'année
od 1.I. do 30.VI.	dans la 1ère moitié de l'année
	(au cours du premier semestre)
od 1.IV. do konce června	au cours du 2e trimestre

c) Název svátku vyjádřete ve F datem

na Nový rok	le premier janvier
v den osvobození ČSSR	le 9 mai
v den studentstva	le 17 novembre
v den učitelů	le 28 mars
na Silvestra	le 31 décembre
na Štědrý den	le 24 décembre
na MDŽ	le 8 mars
atd.	

236. Funkci, povolání či charakteristiku osoby nahraďte jejím jménem

a) Le Secrétaire général de l'ONU
le Président de la République française
le ministre des affaires étrangères de la France
le Président des Etats-Unis
le ministre des affaires étrangères de la Tchécoslovaquie
le Premier secrétaire du Parti communiste français

b) jeden z největších malířů 20.století, tvůrce obrazu Guernica
autor nesmrtelné opery Carmen
slavný francouzský chemik a biolog, objevitel vakcíny proti vzteklině
velký fyzik, který formuloval teorii relativity
známý francouzský průkopník letectví, který první přeletěl kanál La Manche v roce 1909
jeden z francouzských "prokletých" básníků ve svých "Květech zla" ...

c) Vyjádřete tentýž pojem jinými prostředky

F - Č

la Ville lumière	Paříž
la Ville éternelle	Řím
le Roi-Soleil	Ludvík XIV.
le siècle des lumières	18. století
Albion	Anglie
la Saint-Barthélémy	Bartolomějská noc
la guerre 14 - 18	1. světová válka
les 24 heures du Mans	automobilový závod v Mans

6) Stylistické krácení

Umělecká próza ani poezie se simultánně netlumočí (až na tu a tam se vyskytující citáty z románů, ba i básnických děl). Ale i politický či odborný projev může být stylisticky zabarven, může se v něm vyskytnout slovní hříčka, řečník se může vyjádřit obrazně, metaforicky, může svou argumentaci podepřít příslovím či biblickým podobenstvím. Snahou tlumočnicka je ovšem převést originál v úplnosti, včetně stylistických prostředků. Podmínky, v nichž pracuje - zejména jednorázové vnímání sluchem v maximální časové tísní a za rozdvojené pozornosti - ho však většinou donutí vyjádřit sdělení jednodušeji, obětovat dokonalost formy úplnosti obsahu, tedy projev stylisticky ochudit čili "zkrátit".

A) Jednou z oblastí, kde se může uplatnit stylistické krácení ("abréviation stylistique"), jsou řečnické fráze. Jejich úzus se ostatně v různých jazycích liší, takže "krácení" některých květnatých obrátů může odpovídat duchu cílového jazyka.

237. Zjednodušte úvodní slova příliš rychle pronášeného projevu
Lex.: Konference

a) Cher camarade Président, chers délégués,

C'est un grand honneur et un grand plaisir pour notre délégation de participer à ce Congrès Syndical Mondial. Au nom de notre délégation et au nom des travailleurs de notre pays nous vous apportons nos vives et sincères salutations. Nous tenons à remercier le F.S.M. d'avoir organisé cette grandiose assemblée de travailleurs venus de tous les coins du monde, aussi éloignés soient-ils. Nous nous félicitons de l'occasion qui nous est ainsi donnée pour exprimer notre sincère gratitude au Conseil Central des Syndicats Tchécoslovaques pour leur précieuse contribution internationale, pour l'accueil réservé à ce grand Congrès, ainsi qu'à la ville de Prague, capitale de la République Socialiste Tchécoslovaque, au gouvernement, au parti et à l'ensemble du peuple qui nous ont si chaleureusement accueillis pour faire de notre séjour ici un moment très agréable ...

b) Camarades congressistes, chers amis et collègues,

Avant d'entrer dans le vif de mon intervention, je voudrais vous transmettre le salut fraternel de ma Confédération et de la classe ouvrière de mon pays qui vous souhaitent plein succès dans vos travaux. Je profite de l'occasion qui m'est offerte pour remercier de tout mon cœur le Comité d'organisation ainsi que le peuple tchécoslovaque pour leur hospitalité et le chaleureux accueil qu'ils nous ont réservé. Permettez-moi également de saisir cette occasion pour renouveler mes remerciements aux syndicats tchécoslovaques qui ont donné une preuve éclatante de leur dévouement à la cause ouvrière en mettant tout en oeuvre pour assurer le succès de notre Congrès ...

c) Camarade Président, camarades délégués et distingués invités,

Au nom de l'Union Nationale des Travailleurs, laissez-nous vous exprimer notre profonde satisfaction pour l'occa-

sion qui nous est offerte de pouvoir participer à cet historique et transcendant événement du mouvement ouvrier international et, en même temps, vous remercier pour l'honneur qui nous échoit de pouvoir adresser, du haut de cette tribune du prolétariat mondial, quelques mots, à vous, dignes représentants, et à travers vous, à tous les travailleurs du monde, auxquels nous présentons nos plus chaleureuses, fraternelles et révolutionnaires salutations de la part des ouvriers, paysans et de tous les travailleurs de notre pays en général ...

Pozn. Všechny tři úryvky jsou autentické. Nebyly však předneseny Francouzi, nýbrž delegáty afrických zemí, kteří používali F jako jednacího jazyka.

B) Další oblastí, kde se může uplatnit stylistické krácení, je metafora. Některé metafory jsou v obou jazycích založeny na stejném přirovnání (obrazě) : klíčová odvětví průmyslu - les secteurs clés de l'industrie, hrstka nepřátel - une poignée d'ennemis. Tyto metafory nebudou při tlumočení působit potíže vzhledem k přirozenému sklonu ke kalku. Hůře to bude s těmi, kde si obraz ve výchozím a cílovém jazyce neodpovídá: se ressembler comme deux gouttes d'eau - podobat se jako vejce vejci. Doslovný překlad takových metafor může zatemnit smysl výpovědi, nebo dokonce vyvolat nežádoucí komický účinek : nous avons d'autres chats à fouetter neznamená, že musíme bičovat jiné kočky, ale že máme na starosti jiné věci. Někdy mohou být i metafory "zrádnými přáteli". Pro comblér le fossé máme protějšek préklenout propast, ovšem propast je přece jen hlubší než příkop a v některém kontextu by toto zesílení mohlo být na závadu. Pak můžeme volit stylisticky neutrální variantu: "les efforts faits pour comblér le fossé entre pays développés et pays en voie de développement" - úsilí o vyrovnání rozdílů (úrovně) mezi vyspělými a rozvojovými zeměmi. K stylistickému krácení, t.j. setření obrazu a vyjádření s m y s l u meta-

fory sáhneme všude tam, kde metafora v cílovém jazyce neexistuje, neznáme ji, nebo se nám nevybaví dost rychle. "Dělnická třída nesložila ruce v klín..." - "La classe ouvrière n'est pas restée inactive..." bude lepší než ztráta času a výpadek informace vzniklý marným vzpomínáním na odpovídající ekvivalent "...n'est pas restée les bras croisés".

238. Č - F

Metafory převádějte a) metaforou,
b) stylisticky neutrálně (smysl).

1. Naši jednotu musíme střežit jako oko v hlavě.
 2. Věrnost zásadám marxismu-leninismu je úhelným kamenem naší politiky.
 3. Mládež bude schopna převzít štafetu od těch, kteří věnovali celý život práci pro veřejnost.
 4. Taková činnost je jen pláštíkem pro skutečné záměry našich odpůrců.
 5. Tyto návrhy nelze jen tak smést se stolu (sprovodit ze světa).
 6. Komuniké žongluje se slovy.
 7. Po projevu se ozval bouřlivý potlesk.
 8. Zasedání mělo bouřlivý průběh.
 9. To je nad slunce jasnější.
 10. Toto opatření je jen kapkou v moři.
 11. Nedáme se tahat za nos.
 12. Nepotřebujeme, aby nás někdo vodil za ruku.
1. Nous devons sauvegarder notre unité comme la prunelle de nos yeux. (comme la chose la plus précieuse).
 2. La fidélité aux principes du marxisme-léninisme est la pièce angulaire de notre politique (la base, le fondement, l'essentiel).
 3. La jeunesse saura prendre la relève de ceux qui ont travaillé toute leur vie pour la société. (remplacer)
 4. De telles activités ne servent que de couverture aux intentions réelles de nos adversaires. (ne font que couvrir)

5. On ne peut pas jeter ces propositions au panier (par dessus le bord). (On ne peut pas se débarrasser de ces propositions aussi simplement que ça.)
6. Le communiqué jongle avec les mots. (joue)
7. Un tonnerre d'applaudissements retentit après le discours. (Le discours a été très vigoureusement applaudi.)
8. La session s'est déroulée dans un climat orageux. (passionné)
9. C'est clair comme le jour. (C'est très clair.)
10. Cette mesure n'est qu'une goutte d'eau dans la mer. (...est tout à fait insuffisante.)
11. Nous n'allons pas nous laisser mener par le bout du nez. (Nous n'allons pas nous laisser faire.)
12. Nous n'avons pas besoin qu'on nous mène par la main. (Nous n'avons pas besoin qu'on nous dise ce qu'il faut faire. Nous n'avons de conseils à recevoir de personne.)

C) Další oblastí stylistického krácení mohou být přísloví. Přísloví s aktualizovaným významem nás může překvapit i uprostřed odborného nebo politického projevu, např.: "Noblesse oblige, on a rendu un large hommage au R.E.R..." (o novém pařížském metru). O tlumočení přísloví platí totéž, co bylo řečeno o metafoře. Mějte v záloze známá přísloví, zejména taková, která mají v Č a F částečně nebo zcela rozdílné formulace pro tutéž myšlenku. Pokud vás zaskočí neznámé přísloví, snažte se je pochopit a převést jeho smysl. Bude to bezpečnější než narychlo improvizovaný doslovný překlad, který vás může svést na scestí. Tak na příklad neumělý doslovný převod přísloví "On ne fait pas d'omelette sans casser d'oeufs" (Když se kácí les, lítají třísky) vzbudil na jednom mírovém sjezdu podiv české delegace, proč do projevu o boji za mír byl vložen recept na omelety.

239. Převeďte přísloví příslovím nebo opisem
Pracujte oběma směry

- Au royaume des aveugles les borgnes sont rois.	Mezi slepými jednooký králem.
- Tel est pris qui croyait prendre.	Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.
- Quiconque se sert de l'épée, périra par l'épée.	Čím kdo zachází, tím i schází.
- A beau jeu, beau retour.	Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.
- Rira bien qui rira le dernier.	Kdo se směje naposled, ten se směje nejlépe.
- Charbonnier est maître chez soi.	Každý je pánem ve svém domě.
- Un tiens vaux mieux que deux tu l'auras.	Lepší vrabec v hrsti než holub na střeše.
- La fin justifie les moyens.	Účel světí prostředky.
- Comme on fait son lit, on se couche.	Jak si kdo ustele, tak si lehne.
- L'enfer est pavé de bonnes intentions.	Cesta do pekla je dlážděna dobrými úmysly.
- Nul n'est prophète en son pays.	Nikdo není ve své vlasti prorokem.
- Tant va la cruche à l'eau qu'à la fin elle se casse.	Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne.
- Rome ne s'est pas fait en un jour.	Trpělivost přináší růže.
- Le vin est tiré, il faut le boire.	Kostky jsou vrženy.

- Deux avis valent mieux qu'un. Víc hlav, víc rozumu.
etc. atd.

Pozn.: Přísloví bývají v projevech citována elipticky ("Kdo se směje naposled", "Lepší vrabec v hrsti") nebo jsou modifikována pro danou situaci: "Le ministre a rendu un vibrant hommage au colonel E. dont on connaît l'action de tortionnaire pendant la guerre d'Algérie. Dis-moi qui tu loues..."

Shrnující text s výskytem metafor a přísloví (kap. V/6/B+C)

240. Nevybaví-li se vám pohotově stylisticky odpovídající ekvivalent, převedte smysl metaforických výrazů a přísloví.

La politique du pouvoir du grand capital
enfonce le pays dans la crise

Dès 1969-70, le P.C.F., tirant les leçons du grand mouvement de mai-juin 1968, affirmait que nous nous trouvions en présence d'une crise profonde. On nous dit aujourd'hui : c'est l'énergie qui est en cause, l'énergie va manquer ! Non, c'est une fable destinée à ressusciter les vieilles peurs de l'an 1000. Sans doute faut-il éliminer les véritables gaspillages. Mais cela dit, l'énergie n'est pas près de manquer. La crise que connaît la France s'exprime dans le fait que ce sont les mécanismes mis en place par le grand capital qui se dérèglent, se "grippent" au point de mettre en cause la réalisation de l'objectif auquel ils étaient destinés. La production de masse se heurte aux limites du marché, comprimé par la stagnation ou la baisse du pouvoir d'achat des travailleurs. De plus, la fabrication de produits fragiles, vite usés, la multiplication artificielle de certains produits appuyés par le matraquage publicitaire ne peuvent plus se poursuivre main-

tenant dans les mêmes conditions de rentabilité. Par ailleurs, chaque année des dizaines de milliards d'anciens francs sont dépensés par l'Etat pour des études en vue de fabrications militaires qui ne voient jamais le jour.

La politique du grand capital a pour conséquence l'abandon de secteurs entiers de notre économie à la domination du capital étranger. Bien loin de porter remède à la crise, elle ne fait que favoriser son aggravation.

Sous le masque d'un faux libéralisme, le pouvoir s'attache à renforcer son caractère autoritaire. Faisant de nécessité vertu, il s'efforce de rejeter sur les travailleurs et le peuple les conséquences de la crise qui s'aggrave. Dans cette situation, il ne faut rien négliger pour faire la clarté sur les causes réelles de la crise. Les travailleurs, les masses populaires, doivent refuser les sacrifices que le pouvoir veut leur imposer. Car accepter cela, ce serait alimenter le gouffre sans fond des profits des milliardaires. Le devoir national, en même temps que la justice sociale, commandent de dire non. Ils commandent d'agir pour faire prévaloir des solutions sérieuses et efficaces pour endiguer l'inflation, résorber le déficit de la balance des paiements, sauvegarder le niveau de vie et de l'emploi.

Le divorce entre la politique du pouvoir et les besoins de notre pays et de notre temps n'est pas moins flagrant en matière de politique internationale. Dès à présent, le gouvernement est prêt à l'abandon des impératifs nationaux. Il le montre en optant pour la réalisation d'un axe Bonn-Paris, qui sert de marche-pied aux prétentions hégémoniques de l'impérialisme ouest-allemand en Europe occidentale. Il le montre en inspirant une campagne en faveur d'une armée européenne, nouvelle mouture de la C.E.D. des temps de la guerre froide, armée dont la constitution serait un défi à la paix, en même temps qu'elle marquerait la liquidation

de l'un des attributs essentiels se la souveraineté nationale. En fait, c'est bien la RFA qui dispose, d'ores et déjà, des positions-clés au sein du Marché commun, et l'élargissement de celui-ci permettrait de les consolider encore. La France se trouverait prise dans un étiau.

Lex.pozn.: C.E.D. = Communauté Européenne de Défense
Evropské obranné společenství

7) S h r n u t í m y š l e n k y - r é s u m é

Maximálně úsporným vyjádřením je résumé. Umění shrnovat myšlenky - "l'art du résumé" - má své zásady, svou techniku, svou metodiku, která se však vymyká z rámce tohoto skriptu. Nácvik této disciplíny patří spíše do oblasti konsektivního tlumočení. Provádět résumé v podmínkách ST je velice obtížné, neboť k pozornosti již rozdvojené na současné vnímání a formulaci v různých jazycích přistupuje další dvojnásobná mentální zátěž: hlubší obsahová analýza a větší kapacita paměti nutná pro delší posuv, který umožňuje zpracování delších výpovědních celků. Podotkneme, že delší posuv - zpoždování za řečníkem - je v tomto případě nedobrovolný, dochází k němu v důsledku příliš rychlého tempa přednesu, které nedovoluje tlumočit text v úplnosti. Vnucené tempo je zdrojem dalšího napětí. Za těchto podmínek spočívá résumé spíše ve vypouštění méně podstatné, adicijální informace ve prospěch informace dominantní.

Při vypouštění částí sdělení je třeba dbát, abychom nespojovali útržky vět, které dohromady nedávají smysl, ba dokonce vytvářejí protismysl (jak se to stává začátečníkům, kteří často spojí začátek jedné věty s koncem druhé a vytvářejí tak nová překvapivá sdělení). Při simultánním résumé je nutno mít na zřeteli ještě naléhavější než při normálním tlumočení kategorický imperativ ST: dokončovat věty. Sebekrkolonnější spád řečnickova přednesu nás nesmí vyvést z míry natolik, abychom nedokončili smysluplně větu, kterou jsme začali.

Příklady, které zde uvádíme, nejsou cvičení ve vlastním slova smyslu, ale jen více méně vykonstruované ukázky, jak by si tlumočník v časové nouzi mohl pomoci. Konkretní řešení - míra zestručnění - bude v praxi vždy záviset na mnoha činitelech objektivních i subjektivních: především na tempu a charakteru přednesu, na akustických podmínkách, na osobnosti tlumočnicka, na významu daného setkání, atd.

241. Zestručněte projev

- odstraněním nadbytečné nebo adicijální informace (naznačeno kulatými závorkami)
- shrnutím myšlenky (naznačeno hranatými závorkami a uvedeno za textem)

Pracujte nejprve Č - Č, později Č - F

Vědecko-technická spolupráce mezi ČSSR a SSSR

Před 35 lety, (v prosinci 1947), byla podepsána (mezivládní) dohoda o vědecko-technické spolupráci mezi ČSSR a SSSR, která [se stala základem rozvoje pevných svazků mezi sovětskými a československými výzkumnými organizacemi prakticky ve všech oblastech vědy a techniky.]¹ [Umožnila rovněž řešení společných vědecko-technických problémů majících důležitý význam pro národní hospodářství obou zemí.]² [Za více než tři desítky uplynulých let si obě země předaly tisíce kompletů vědecko-technické dokumentace a vyměnily si velké množství odborníků.]³ V roce 1960 bylo dohodnuto přejít od (spolupráce vyznačující se především) výměnou informací (a konzultacemi) ke (vzájemné) koordinaci (činnosti). [To se projevilo především ve] ⁴ vytváření (úzkých) styků mezi ministerstvy, (resorty) a organizacemi, což umožnilo koordinovat úsilí (našich zemí) při řešení (důležitých) národohospodářských problémů, (urychlit tato řešení) a uspořit čas.

- 1) je základem (československo-sovětské) spolupráce ve vědě a technice
- 2) a umožňuje řešení společných vědecko-technických problémů.
- 3) Za toto období si země vyměnily mnoho vědeckých a technických informací a odborníků.
- 4) tj. k , a k....

242. Zestručněte projev

- a) odstraněním redundancí a adicijální informace (naznačeno závorkami)
- b) shrnutím myšlenek (možná varianta uvedena za textem)

Lex.: energetika

(Zajištění) paliv a energie je vážným problémem (v celém světě). Jde o stav, (který je třeba brát jako realitu,) již se musí přizpůsobit každá země a učinit vše (potřebné), aby pro (dynamický rozvoj) průmyslu a (rovněž tak pro spotřebu) obyvatelstva byly (připraveny) dostatečné zdroje. Těžkosti v zabezpečování (ať uhlí, výroby elektřiny, zásobování plynem a ostatních) energií (se) v žádném případě nemohou (stát zaklínadlem, kterým by se mohly) zastírat (nebo dokonce omlouvat) chyby (a nedostatky) v práci organizací, jež nesou odpovědnost (za vyrovnanou pahlivoenergetickou bilanci).

(b) L'énergie et les combustibles posent un grave problème à l'échelle mondiale. Tout pays se voit obligé de s'assurer les ressources nécessaires. Les difficultés que nous ressentons dans ce domaine ne sauraient excuser les déficiences des organismes responsables.

243. Tlumočte hlavní myšlenky

F - Č

L'instruction et l'éducation de notre temps

Comment dispenser la culture alors qu'il y a tant de choses à enseigner et si peu de temps disponible? Les discussions entre éducateurs tournent vite en bataille pour les horaires. Or la culture exclut toute hâte. Elle exige le loisir.

Le problème n'est pas insoluble. L'école ne peut avoir que deux fins. L'une est de donner à l'enfant les connaissances générales dont il aura certainement à se servir - ce qui est instruction. L'autre est de préparer, chez l'enfant, l'homme futur - ce qui est éducation. Si on se limite, sur le premier point, aux choses vraiment utiles, qui doivent être parfaitement sues, mais qui sont assez peu nombreuses, il restera beaucoup de temps disponible pour faire à fond et à loisir une ou deux études qui donneront aux élèves une véritable culture.

Ce qu'il faut faire, c'est intégrer les connaissances au fur et à mesure que le savoir progresse, au lieu d'allonger les études et de charger les programmes. Chaque être vivant revit l'histoire de son espèce et parcourt les étapes par lesquelles celle-ci est passée, mais il en fait l'expérience dans un raccourci d'une densité extrême.

Ce qu'il faut repousser, c'est l'absurde encombrement où nous pousse le désir de ne rien sacrifier. Ici encore, la leçon de la culture est précieuse : elle nous rappelle que tout est choix et qu'une grande oeuvre exige des sacrifices. Il importe relativement peu qu'on se cultive par la physiologie, par la lecture ou par l'histoire. L'essentiel est de faire servir l'enseignement d'une ou deux matières, librement choisies et vraiment aimées, au développement de qualités personnelles et du sens de l'humain.

Metod.pozn.: Učitel bude regulovat rychlost přednesu tak,

aby přiměl posluchače k požadované míře kráčení (na 2/3, na 1/2, na 1/3, na 1/4 ap.). Vyhodnocení provede z nahrávky tlumočnických výkonů.

VI) ANTICIPACE A PRŮBĚŽNÁ REKTIKACE

Anticipací nazýváme předjímání větného členu na základě "pravděpodobnostní prognózy" (dříve "divinace"), jeho vyslovení tlumočnickem dřív, než jej vysloví řečník. Anticipace souvisí s nesouhlasnou větnou stavbou tlumočených jazyků, narazíme na ni všude tam, kde cílový jazyk nesmlouvavě vyžaduje čelné postavení některého větného členu, který je ve výchozím jazyce postponován.

Anticipace je jednak strukturální - víme např., že větný člen, jímž má začít F věta, je podmět, podle rekce Č slovesa můžeme předpokládat pád jeho předmětu, apod. Za druhé je sémantická - předjímáme lexikální obsah výrazu podle kontextu. Oba aspekty jdou obyčejně ruku v ruce: je nám málo platné vědět, že věta má začít podmětem, když nevíme, kdo či co bude tím podmětem.

Kontext nebývá jednoznačný a nemusíme se "strefit". Pak nezbyvá, než výpověď opravit - rektifikovat. Pro tento postup se někdy užívá býrazu zpětná rektifikace. Nazývejme ji raději průběžnou. Není to klasická oprava, jak jsme na ni zvyklí z písemného projevu nebo z jednojazyčné komunikace, kdy zrušíme napsaný či vyslovený výraz a nahradíme jej jiným. Rektifikace v ST je vlastně úprava celého úseku výpovědi, a to s ponecháním chybně voleného výrazu. Tlumočnick se z důvodů plynulosti projevu (nemístné přeřikávání, koktání) a zejména z důvodů časových (projev pokračuje neúprosně dál) právě nemůže vrátet zpět. Naopak jeho umění spočívá v tom transformovat větu takřikajíc "za pochodu". Musí původně nesprávně zvolený výraz zapojit do výpovědi tak, aby její celkový smysl vyzněl správně, t.j. odpovídal originálu. K tomu mu poslouží výcvik v nejrůznějších větných transformacích (mnohé jsou uvedeny v kap. I - IV), umožňujících zachovat základní smysl sdělení - t.zv.

invariant - při změněných formulacích. To už ovšem předpokládá naprosto bezpečné ovládnutí cílového jazyka a profesionální přístup, neboť nezapomínejme, že tyto náročné jazykové operace probíhají za podmínek neustále rozdělené pozornosti.

Následuje několik ukázek možných typů anticipace a rektifikace; jsou ovšem jen zlomkem problematiky, kterou skýtá praxe.

244. Podle pozitivního či negativního smyslu úvodního větného členu se pokuste anticipovat F sloveso (v Č slovosled S - O - V)

Lex.: zemědělství

1. Je třeba ocenit, že přes nedostatek pracovních sil naše JZD plán za uplynulý rok splnilo.

Ex.: Il faut apprécier que malgré le manque de main d'oeuvre notre coopérative agricole ait rempli le plan de l'année dernière.

2. Díky výborné spolupráci s okresní Strojní a traktorovou stanicí naše JZD všechny sklizňové práce provedlo včas.

3. Následkem nepříznivého počasí 30 % JZD našeho okresu úkoly stanovené pro rostlinou výrobu nesplnilo.

4. Přes obtíže při využívání mechanizace v rozmoklé půdě náš státní statek sklizeň brambor i cukrovky provedl podle plánu.

5. Vzhledem k velmi názkým srážkám po celý rok náš okres plánovaných hektarových výnosů obilnin nedosáhl.

6. K pozitivním výsledkům patří, že náš kraj dodávky masa a mléka za uplynulé čtvrtletí splnil na 103 %.

245. Podle zájmena přivlastňovacího nebo zájmena osobního zvrátneho anticipujte podmět, resp. tvar slovesa v Č

(ve F antepovaná infinitivní vazba).

1. Après avoir apporté notre contribution à la vérification des techniques nouvelles, nous avons tout mis en oeuvre pour les faire connaître et adopter par tous les centres de recherche.

Př.: Poté, co jsme přispěli k ověření nové techniky, učinili jsme vše pro její rozšíření do všech výzkumných pracovišť (... vše, aby se s ní seznámila a uplatňovala ji všechna výzkumná střediska, ap.).

2. Après avoir exprimé votre point de vue sur les limitations qu'imposait la situation, vous avez recommandé des mesures à prendre pour y remédier.

3. Après avoir lancé leur campagne en faveur d'une meilleure coopération scientifique et technique, ils ont souligné la nécessité d'une action concertée.

4. Après m'être efforcé de passer en revue tous les avantages du nouveau système d'échanges des informations techniques, j'ai rappelé que l'insuffisance du système actuel est gravement ressentie particulièrement au niveau de la recherche.

5. Après nous être engagés dans la campagne pour une meilleure diffusion des données scientifiques et techniques, nous avons apporté tout notre soutien aux activités entreprises dans le cadre de cette campagne.

6. Après avoir fait part de ma vive préoccupation au sujet des effets nocifs de l'herbicide nouvellement inventé, j'ai recommandé que sa fabrication ne soit pas autorisée.

246. V syntagmatu Adj. + N anticipujte podle významu přivlastků substantivum (postavení přivlastků, klišé)

Č - F

ČSSR je nedílnou součástí socialistického tábora. La Tchécoslovaquie est une partie intégrante du camp socialiste.

XV. sjezd vytyčil jasnou linii pro naši zahraniční politiku. Spojenectví se SSSR, který nám vždy poskytoval nezištnou pomoc, je úhelným kamenem naší zahraniční politiky. Takový je životní zájem našeho lidu, taková je naše historická zkušenost, taková je naše každodenní praxe, taková bude i naše další orientace.

Náš zápas za společné cíle vyvěrá z jednotné ideologie, z totožnosti základních zájmů, z věrnosti zásadám proletářského internacionalismu.

Je to proces vzájemně výhodné bratrské spolupráce, v němž plnění internacónálních úkolů (povinností) znásobuje vliv našeho socialistického tábora (zřízení, společenství) na revoluční proces ve světě.

Naším prvořadým úkolem v této etapě je aktivně přispět k zastavení horečného zbrojení.

Le XVe congrès a fixé une ligne de conduite claire pour notre politique étrangère. L'alliance avec l'URSS, qui nous a toujours accordé une aide désintéressée, est la pierre angulaire de notre politique étrangère.

Tel est l'intérêt vital de notre peuple, telle est notre expérience historique, telle est notre pratique quotidienne, telle sera notre orientation dans l'avenir.

Notre combat pour des objectifs communs découle d'une idéologie commune, de l'identité des intérêts fondamentaux, de la fidélité aux principes de l'internationalisme prolétarien.

C'est là un processus de coopération fraternelle mutuellement avantageuse, dans lequel la réalisation des tâches internationales multiplie l'influence que notre camp socialiste exerce sur le processus révolutionnaire dans le monde.

Notre tâche primordiale à cette étape est de contribuer d'une façon active à l'arrêt de la course aux armements.

Podporujeme návrh Sovětského svazu na uzavření celosvětové smlouvy o nepoužití síly v mezinárodních vztazích.

Tento návrh by se měl stát programem Organizace spojených národů.

Tato významná světová organizace a všechny její členské země (státy) by měly dodržovat ducha i literu Charty OSN.

Musíme vytvořit příznivé mezinárodní podmínky (ovzduší, klima) pro budování rozvinuté socialistické společnosti v naší vlasti.

Je třeba také upevnit pozice demokratických a pokrokových sil v celém světě, aby byl zachován trvalý mír.

Metod.pozn.: Učitel může před vyslovením substantiva v Č udělat kratičkou pauzu, aby dal studentům prostor pro jeho anticipaci ve F. Článek čte souvisle.

247. Postavení přívlastků (typ N/A+A+A/)
Rektifikace do Č

Stane se, že tlumočník opomene postponovaný F přívlastek, nebo - je-li jich víc - restrukturuje výpověď pouze s jedním. Ukážeme si možnosti nápravy této chyby.

L'ordre
du jour
porte
sur

1. l'état actuel des échanges scientifiques, techniques et culturels.
2. le programme de la coopération politique, économique et militaire.
3. les résultats de la recherche chimique, biochimique et agrichimique.
4. le soutien au mouvement démocratique, progressiste et populaire.
5. la lutte contre les forces impérialistes, néocolonialistes et réactionnaires.

a) Ponechání F slovosledu (korekce intonací) :

1. Na pořadu jednání je výměna vědecká, technická a kulturní.
2. Na pořadu je program spolupráce politické, hospodářské a vojenské ... atd.

b) přidání slůvka "a také", "a rovněž" ap. a opakování substantiva :

3. Na pořadu jsou výsledky chemického výzkumu a také výzkumu biochemického a agrochemického.
4. Na pořadu jednání je podpora demokratickému hnutí, jakož i hnutí pokrokovému a lidovému ... atd.

c) rektifikace pomocí transpozice A - N :

1. Na pořadu jednání je současný stav výměny ve vědě, technice a kultuře.
 5. boj proti silám imperialismu, neokolonialismu a reakce.
- atd.

d) obměna c) s přidáním slova "oblast" :

2. ... program spolupráce v oblasti politiky, hospodářství a vojenství.
3. ... výsledky výzkumu v oblasti chemie, biochemie a agrochemie.

atd.

Problematika tlumočení do F je opačná: musíme čekat na Č podstatné jméno. Pauzu, která by vznikla tímto čekáním a byla by pro příjemce příliš dlouhá, až podezřelá, "vyvatujeme" pomocí étoffement a vyplníme navíc pomalou dikcí, event. dalšími redundantními výrazy.

Na
pořadu
jednání

je
jsou

1. současný stav vědecké, technické a kulturní výměny.
2. program politické, hospodářské a vojenské spolupráce.
3. výsledky chemického, biochemického a agrochemického výzkumu.
4. podpora demokratickému, pokrokovému a lidovému hnutí.
5. boj proti imperialistickým, neokolonialistickým a reakčním silám.

L'ordre du jour porte sur

1. l'état que l'on peut observer actuellement (aujourd'hui, en ce moment) dans le domaine des échanges scientifiques, techniques et culturels.
2. le programme qui caractérise (qui comporte) (notamment) la coopération politique, économique et militaire.
3. les résultats qui ont été obtenus quant à (qui relèvent du domaine de) la recherche chimique, biochimique et agrochimique.
4. Le soutien qu'il faut accorder (à accorder) au mouvement démocratique, progressiste et populaire.
5. la lutte qu'il faut mener contre les forces impérialistes, néocolonialistes et réactionnaires.

248. Postavení přívlastků (typ AAN/NAA, z toho jedno adjektivum je složené z názvu dvou zemí)

1. Francouzsko-sovětská kulturní výměna	Les échanges culturels franco-soviétiques
2. anglo-egyptská hospodářská spolupráce	la coopération économique anglo-égyptienne
3. španělsko-sovětské obchodní styky	les relations commerciales hispano-soviétiques
4. francouzsko-italský smíšený výbor	le comité mixte franco-italien
5. japonsko-sovětská kulturní dohoda	l'accord culturel nippon-soviétique
6. polsko-československý vědecký výzkum	la recherche scientifique polono-tchécoslovaque
7. čínsko-americké politické rozhovory	les entretiens politiques sino-américains

F - Č

"Zapomenuté" složené adjektivum můžeme opsat (A - N) :

1. Kulturní výměna mezi Francií a SSSR
2. Hospodářská spolupráce mezi Anglií a Egyptem
3. Obchodní styky Španělska a Sovětského svazu atd.

Č - F

Neznáme-li tvar složeného adjektiva, můžeme je opsat názvem zemí :

3. Les relations commerciales entre l'Espagne et l'Union soviétique
5. L'accord culturel entre le Japon et l'URSS
7. Les entretiens politiques des représentants chinois et américains etc.

249. Přívlastky v krátkém kontextu. Pokuste se do F anticipovat podtržená substantiva.

Gottwaldov je městem osobité, moderní, architektonické krásky. Má četná rekreační, sportovní a kulturní střediska. Jeho divadlo patří mezi nejkrásnější a nejúčelnější zařízení v Československu. Je zde dostatek příležitosti ke kulturnímu, společenskému a sportovnímu vyžití.

Hnutí za osvobození národů, za jejich úplnou hospodářskou a politickou nezávislost, za nový mezinárodní hospodářský ráz dále vzrostlo. Historické vítězství vietnamského lidu v předvečer VIII. Světového odborového sjezdu se odrazilo na světovém politickém vývoji.

Těžba nerostných a hlavně energetických surovin se odehrává ve stále větších hloubkách a ve složitějších a obtížnějších geologických podmínkách. Již nyní se pohybuje průměrná hloubka dobývání černého uhlí v ostravském i kladenském kamenouhelném revíru kolem 600 m.

250. Č slovosled S - O - V se značně rozvitým předmětem Anticipujte sloveso ; užití slovesa se všeobecným významem (např. "présenter") a v závěru je podle kontextu upřesněte (zde navrženo v závorce). Č - F

Lex. : čs. hospodářství

1. Komise pro vyšší efektivnost výroby tyto stránky snižování spotřeby surovin a energie, které jsou nesmírně důležité pro splnění plánu, vysvětlila ve své zprávě.
- La commission pour l'efficacité de la production a présenté ces aspects de la réduction de la consommation des matières premières et de l'énergie, si importantes pour l'exécution du plan, (et les a expliqués) dans son rapport.

2. Komise pro inovaci výroby tyto velké výhody zavedení nové výrobní a montážní linky, která by měla pracovat naplno již koncem této pětiletky, zdůvodnila ve své zprávě.
- La commission pour l'innovation de la production a présenté les grands avantages de l'installation d'une nouvelle chaîne de fabrication et de montage qui devrait travailler à plein rendement dès la fin de ce quinquennat (et les a justifiés) dans son rapport.
3. Finanční komise toto hledisko výhod placení při dodání zboží, které může v některých případech poskytnout banka, rozebrala ve své zprávě.
- La commission des finances a présenté cet aspect des facilités de paiement au moment de la livraison de la marchandise, qui peuvent être accordés dans certains cas par la Banque (et l'a analysé) dans son rapport.
4. Právní komise tyto možnosti prodloužit lhůty splatnosti dodavateli za dodávky polotovarů prostudovala ve své zprávě.
- La commission juridique a présenté ces possibilités d'ajourner l'échéance du paiement au fournisseur pour les livraisons des produits semi-finis (et les a étudiées) dans son rapport.
251. Č věta začínající předmětem s homonymií nom. nebo gen. sg. a nom. nebo akuz. plur. Několik ukázek průběžných rektifikací při špatné interpretaci prvního větného členu. Ve F bude první větný člen vždy podmět. Některým změnám sg. : plur. se patrně nevyhneme, nebudou však relevantní pro smysl sdělení.
1. Zásady nevměšování do vnitřních záležitostí jiných zemí musí být pamětliv každý stát, který si chce říkat demokratický. (gen.sg.)
- Les principes de non-intervention dans les affaires in-

- térieures d'autres pays doivent gouverner (doivent inspirer les activités de) tout Etat qui se veut démocratique.
2. Informace, že v příštích měsících nebude dost masa, nebrali naši pracující vážně. (akuz.plur.)
- L'information selon laquelle il n'y aurait pas assez de viande dans les mois à venir, nos travailleurs ne la prenaient pas au sérieux.
3. Práce na výstavbě přehrady pokračovala i v zimě. (nom.sg.)
- Les travaux de construction du barrage continuaient même en hiver.
4. Práce za nepříznivých povětrnostních podmínek, v dešti i sněhu, se naši stavbaři nebáli. (gen.sg.)
- Les travaux dans des conditions climatiques défavorables, sous la pluie et la neige, n'ont pas fait peur à (n'ont pas découragé) nos travailleurs du bâtiment.
5. Besedy věnované otázkám vyšší efektivity práce a zvýšení produktivity se zúčastnili kromě vedoucích pracovníků podniku též odboroví funkcionáři. (gen.sg.)
- Les colloques, consacrés aux problèmes de l'efficacité du travail et de l'augmentation de la productivité ont réuni, outre les cadres dirigeants, les responsables syndicaux de l'entreprise.
6. Informace, že v příštích týdnech nebude dost mléka, kterou rozšířila nepřátelská propaganda, se ukázala jako falešná. (nom.sg.)
- Les informations selon lesquelles le lait allait manquer dans les semaines à venir, (informations) répandues par la propagande ennemie, se sont avérées fausses.

Diskontinuitní vazba ne ... que je jednou z léček ST z F, neboť "ne" může být doplněno druhou částicí ve smyslu záporném (ne pas, ne rien, ne jamais, ne plus..), anebo může nabýt významu omezovacího (vylučovacího) ne...que, případně může být součástí vazeb jako ne cesser de..., ne pas manquer de... ap. Pokud tlumočník interpretuje "ne" mylně jako zápornou částicí, může provést průběžnou rektifikaci dvojím záporem, antonymickou modulací ap., např. : Nous ne travaillons que pour la paix - Nepracujeme pro nic jiného než pro mír ; Nous ne pouvons ... que nous féliciter de... - Nemůžeme ... než uvítat ; Les femmes ne peuvent ... que garder leur droits ... - Ženy nemohou ... si nechat vzít svá práva (upustit od svých práv, se zříci svých práv, přijít o svá práva), atd.

252. Podle kontextu se snažte správně interpretovat "ne" ; v případě omylu průběžně rektifikujte. F - Č

Lex.: sport

1. La pratique des sports <u>ne</u> concerne après l'âge de 30 ans qu'une minorité de Français.	Po třicítce sportuje jen menšina Francouzů.
2. 80 % des Français <u>ne</u> pratiquent aucun sport.	80 % Francouzů nesportuje vůbec.
3. Parmi ceux qui en font, la plupart <u>ne</u> pratiquent, en général, <u>qu'</u> un sport.	Z těch, kteří sportují, pěstuje většina obvykle jen jeden sport.
4. Les six heures obligatoires d'éducation physique <u>ne</u> sont presque <u>jamais</u> respectées à l'école primaire.	Povinných 6 hodin tělesné výchovy na základní škole není téměř nikdy dodržováno.
5. La très grande majorité des	Velká většina učitelů k

instituteurs n'y a jamais été préparée.

tomu nikdy neměla přípravu.

6. L'éducation physique n'a été longtemps considérée que comme une discipline mineure comparée à celle de l'enseignement littéraire ou scientifique.

Tělesná výchova byla dlouho považována za méně významný učební předmět ve srovnání s výukou literatury nebo přírodních věd.

7. Beaucoup de gens ne s'intéressent au sport que sous la forme de reportages sportifs à la TV.

Mnoho lidí se zajímá o sport jen ve formě sportovních reportáží v televizi.

8. Or, la TV ne met souvent en valeur que les manifestations internationales et les victoires nationales.

Jenže televize často zdůrazňuje jen mezinárodní utkání a národní vítězství.

253. Pozor na různé významy "ne" v souhrnném textu.

Le court métrage

Ce n'est qu'au cours des années 20 que des films délibérément conçus de courte durée ont été désignés, par opposition aux longs métrages, des films de court métrage. Avant 1930, cependant, cette expression n'a été utilisée que par des gens du métier et les critiques professionnels. D'ailleurs encore aujourd'hui, même si elle est beaucoup plus courante que par le passé, cette expression ne relève que du langage des spécialistes. Le grand public ne parle pas de court métrage, il préfère parler de documentaire ou de dessin animé. Bref, le terme de court métrage n'est guère utilisé que par ceux qui en font (c'est-à-dire les réalisateurs) et par ceux qui tiennent à conférer à ce genre cinématographique une certaine dignité. Le concept de court métrage n'a toutefois pas cessé d'être valorisé au cours des dernières années.

L' "économie" du court métrage est chose bien précaire. Les conditions du marché sont telles qu' un court métrage exploité dans des conditions normales ne peut pas être rentable ni même, le plus souvent, couvrir les frais de fabrication. On peut dire que le court métrage français n' existe-rait pas sans le système d'aide financière instaurée par l'Etat. Pour ce qui est des chances d'exportation, les courts métrages français n' ont guère de chance de franchir les frontières qu' avec les films français de long métrage, les films étrangers étant le plus souvent couplés avec un court métrage provenant du même pays.

254. Pozor na různé významy "ne"

Pour l'égalité des femmes

... L'article 10 de la Déclaration des Nations Unies sur l'élimination de la discrimination à l'égard des femmes traite en trois paragraphes de trois aspects de la condition des femmes dans la vie économique et sociale. Le paragraphe 1 concerne le droit pour les femmes de travailler au même titre que les hommes sans discrimination d'aucune sorte. Le paragraphe 2 ne vise que la discrimination à l'égard des femmes mariées. Le paragraphe 3 précise que les mesures prises pour protéger la femme dans certains types de travaux "pour des raisons inhérentes à sa constitution physique" ne seront pas considérées comme discriminatoires.

La femme qualifiée rencontre plus de difficultés pour obtenir un emploi qu'un homme ayant les mêmes qualifications. Les possibilités offertes ne sont pas du tout les mêmes pour les deux sexes. Souvent des femmes ne reçoivent par exemple que la moitié du salaire normal payé à un homme pour le même travail. Dans de nombreux pays, on imagine que les jeunes filles n' envisagent un emploi salarié que comme un intermède en attendant le mariage ou après avoir élevé leurs

enfants, et non comme une partie essentielle et intéressante de leur vie active. C'est pourquoi elles ne peuvent se qualifier que pour des postes impliquant le moins de compétences et de responsabilité. Les possibilités d'emploi pour les femmes sont fortement influencées par la situation économique du pays. Durant les périodes de chômage, les femmes ne trouvent pas de travail du tout, ou alors elles ne trouvent que les emplois les moins rémunérés. Quand la demande de main d'oeuvre augmente dans les périodes d'expansion économique, les femmes réussissent à trouver de nouveaux emplois, même si ce travail exige plus d'instruction et de formation professionnelle.

235. Anteponovaná vazba "pour + infinitiv" může mít význam účelový nebo přípustkový. Zachovejte posuv dostatečný k tomu, abyste zjistili podmět, i smysl vedlejší věty. Dopustíte-li se omylu, pokuste se o nápravu průběžnou rektifikací (naznačeno v závorkách).

1. Pour être rationnelle, la production devrait être moins chaotique.

Aby byla výroba racionální, nesměla by být tak chaotická.

2. Pour être concurrentielle, la production reste grosse consommatrice d'investissement

Výroba je sice schopná konkurence, ale za cenu velkých investic. (Aby snesla konkurenci, nesměla by výroba spotřebovat takové investice.)

3. Pour être largement appliquée, la méthode devrait être moins compliquée.

Pro širší použití by metoda neměla být tak složitá.

4. Pour être rationnelles, les installations n'en sont pas moins coûteuses.

Zařízení je sice racionální, ale přitom je drahé. (Aby bylo zařízení racionální, nemělo by být tak drahé.)

5. Pour être simple et efficace, il reste que la méthode n'est pas assez largement appliquée.

Metoda je jednoduchá a účinná, a přitom se dost široce neuplatňuje.

(Aby byla jednoduchá a účinná, to nestačí; ještě se musí tato metoda více rozšířit.)

6. Pour être considérées comme nécessaires, les expérimentations doivent répondre aux exigences de la production.

Aby byly experimenty pokládány za nezbytné, musí odpovídat požadavkům výroby.

7. Pour être considérées comme nécessaires, ces expérimentations n'en sont pas moins dangereuses.

Ačkoliv jsou nezbytné, jsou tyto experimenty (pokusy) nebezpečné.

(Aby byly pokusy považovány za nutné...to by nesměly být tak nebezpečné !)

atd.

256. Dopustíte-li se mylné interpretace některého větného členu, snažte se chybu napravit průběžně. (Pravděpodobně se to stane u infinitivu, který je podmínkem poslední věty.)

Lex.: strojírenství

Vyrábět na světové úrovni

Strojírenství a hutnictví zaujímají v našem průmyslu klíčové postavení. Podmiňují úroveň výstavby, obnovy a modernizace celé výrobně technické základny národního hospodářství. Práce ve strojírenství zhmotňuje vědeckotechnický pokrok a prostřednictvím strojů a zařízení se přenáší do všech ostatních odvětví. Kromě toho je stro-

jírenství nejvýznamnější součástí československého vývozu. Je v něm zaměstnáno 900.000 pracujících a na celkové tvorbě národního důchodu se podílí jednou čtvrtinou.

Spolu se strojírenstvím se rozvinula i metalurgie, která je dnes téměř osmkrát větší než v roce 1948. Obohatil se její výrobní sortiment, modernizovala se technická základna. Avšak nároky světového trhu neustále stoupají. Proto XV. sjezd KSČ uložil zvýšit celkový strojírenský vývoz v šesté pětiletce o 72 až 74 %. Pro Sovětský svaz je určeno téměř 31 % z tohoto množství, další velká část pro členské země RVHP. Musíme také zajistit významné dodávky do kapitalistických států. Zářijové zasedání ÚV KSČ zdůraznilo, že pro uskutečnění těchto úkolů je třeba produkovat žádané výrobky. To znamená zúžit a někde změnit výrobní program, zvyšovat sériovost, zavádět nové progresivní obory, zkvalitnit řízení a organizaci práce. Udržet si a rozšířit uplatnění na světových trzích i náš životní standart znamená vyrábět na světové úrovni.

Dále lze pro seznámení s postupem anticipace a průběžné rektifikace použít cvičení z kapitoly IV, zejména :

- IV/1 : cv. 135, 136 (belgická průmyslová delegace = průmyslová delegace z Belgie), 143, 146, 147 ; v souhrnném textu 148 se pokusíme o anticipaci substantiva ve F.
- IV/2 : Všechny typy vět probíraných v této kapitole předpokládají práci s anticipací, resp. rektifikací, pokud nejsou z cvičných důvodů zjednodušeny, zkráceny a pod. Zejména lze použít souhrnných textů č. 163 a 164.
- IV/3 : Rovněž převod struktur v této kapitole se v praxi neobejde bez zmíněných postupů, použijte např. cv. 184 pro anticipaci slovesa ve F, a cv. 206 pro rektifikaci: "Le directeur de ... telle est (voilà) la nouvelle fonction de M.Martin..." ap., dále souhrnný článek č. 207.

VII) P R Á C E S T E X T E M Z H L E D I S K A S T

Metodická řada práce s textem z hlediska ST může zahrnovat tato cvičení pro nácvik požadovaných cílových dovedností :

1) Reprodukce bez převodu

Cvičení se provádějí nejprve v mateřštině (Č - Č), pak teprve v cizím jazyce (F - F).

A) Mechanická reprodukce

má za cíl návyk na rušení poslechu vlastním hlasem a návyk na práci se sluchátky.

Provádíme ji a) bez aparatury,

b) s aparaturou,

při čemž poukážeme na rozdílné akustické podmínky a na výhody práce s aparaturou.

Pro trénink rozdvojené pozornosti a za účelem odstranění trémy požadujeme v průběhu reprodukce v kabině různé úkony, jako: vyndat si z tašky papír a tužku, podat kolegovi pero, podívat se na hodinky a zjistit, kolik je hodin, vstát se sluchátky na uších a sednout si na vedlejší židli, upravit polohu mikrofonu, reagovat na stručný písemný pokyn, ap.

B) Reprodukce s různou délkou posuvu (décalage)

Od minimálního posuvu, nezatěžujícího paměť, který charakterizuje mechanické reprodukování textu, přecházíme k posuvu delšímu a v souvislosti s tím k reprodukci zaměřené na chápání smyslu sdělení. Žádáme na posluchačích, aby si s posuvem "hráli", aby přecházeli od krátkého posuvu ("talonnage") k dlouhému, a pak zase řečníka doháněli. Přitom musí mluvit zřetelně, klidně a sledovat svůj vlastní hlasový projev.

C) Reprodukce s korekcí

Do přednesu zavádíme různé druhy šumů a požadujeme při reprodukci korekci ve smyslu bezvadného řečnického projevu. Šumy mohou být akustické, fonetické, prozodické, aj. Cílem je nejen správná dikce, ale i zdůrazněné vnímání smyslu sdělení.

- Napodobujeme špatného řečníka: přeřikáváme se, opravujeme se, čteme trhaně, špatně logicky členíme, děláme zbytečné pauzy, ap. a vyžadujeme plynulý, smysluplný projev se správnými logickými důrazy a členěním.
- Čteme monotónně a vyžadujeme důrazný přednes.
- Měníme rychlost přednesu a vyžadujeme reprodukci v rovnoměrném tempu.
- Ztěžujeme vnímání snížením zřetelnosti nahrávky, kolísáním hlasitosti, ap.

D) Reprodukce s úpravou informace

- Čteme rychle, čímž nutíme tlumočnicka, aby vypouštěl méně podstatnou část informace a vyjadřoval se úsporně.
- Čteme pomalu, čímž nutíme tlumočnicka, aby vkládal redundantní výrazy bez změny smyslu ("vatování") a protažoval dikci.

2) Tlumočení kabinové (vnímání sluchem)

Tlumočení z cizího jazyka (F-Č) klade větší nároky na fázi vnímání, tlumočení do cizího jazyka (Č-F) na fázi formulace. Nepřecházíme rychle od jednoho směru tlumočení do druhého, abychom poskytli čas pro vytvoření potřebných stereotypů. Přednes originálu by měl být velmi pomalý, pomalý až normální, vždy se správným logickým členěním a důrazy.

3) Tlumočení z listu (vnímání zrakem)

Texty tohoto skriptu mohou být použity pro nácvik tlumočení z listu (jehož metodikou se zde však nezabýváme). Výhoda :

Všichni posluchači mohou mít text a sledovat výkon toho, kdo je právě v akci. Nevýhoda : možnost nacvičení předem. Tlumočení z listu by se mělo provádět na textu neznámém, který tlumočnick vnímá zrakem poprvé. (Viz závěr)

4) Tlumočení s kombinovaným vnímáním sluchem a zrakem

Tlumočnick tlumočí projev, jehož text má před sebou. Tento způsob, který se v praxi někdy vyskytuje, probereme jakožto okrajový jen ukázkově v konci vyučovacího cyklu, při čemž poukážeme na výhody a nevýhody plynoucí z dvojího vnímání. Dále simulujeme reálnou situaci, kdy řečník se nedrží přesně daného textu: přehazujeme odstavce, přidáváme nebo vypouštíme slova, věty, odstavce. Takový přednes může posloužit k seznámení s praxí týmové spolupráce : u jednoho mikrofonu sedí dva tlumočnicki, oba sledují text, jeden mluví, druhý mu ukazuje, kde se řečník právě nachází.

Texty publikované v pracovní pomůcce, tedy s nimiž se student může předem seznámit, mají jen omezené použití v průpravném stadiu výuky. Skýtají totiž nebezpečí, že student se převod předem naučí a že pak již nepůjde o tlumočení, ale o jakési synchronizované opakování známého textu. Simultánní tlumočnick by měl zásadně pracovat s textem neznámým, který slyší poprvé, tak jak je tomu v praxi.

Lexikální příprava textu by se neměla provádět bezprostředně před výkonem, neboť takový postup svádí pak k mechanickému převádění jazykových jednotek, na úkor chápání a tlumočení smyslu. Student by měl danou problematiku a terminologii znát z jiných cvičení (např. konverzačních a lexikálních) a seminářů (např. překladatelských) a být s ní předem seznámován na jiných textech než těch, které má tlumočit.

Použití textu při ST i jeho výuce má jedno zásadní omezení : tlumočíme-li čtený, t.j. redigovaný text, jde vlastně o nekongruentní činnost : psaný projev a mluvený projev mají své odlišné zákonitosti, které se zde směšují v neprospěch práce tlumočnicka, v neprospěch věci. Proto je třeba doplnit texty nahrávkami spontánních projevů.

1) T e x t y F

257. LA COURSE AUX ARMEMENTS ET LE DESARMEMENT

L'humanité entière souhaite un monde d'espoir, un monde libéré de l'angoisse des armes, un monde délivré du fardeau coûteux des armements. La réalisation de ce vœu serait largement favorisée par le désarmement.

Jamais les stocks d'armements accumulés dans le monde n'avaient atteint le niveau actuel. Le volume global des armes nucléaires équivaut à plusieurs centaines de milliers de bombes d'Hiroshima; leur utilisation ne laisserait aucune chance de survie à l'humanité. Les dépenses d'armements plus élevées qu'à aucune autre période de l'histoire, sont en croissance constante. De nouveaux types d'armes, aussi destructrices que l'arme nucléaire, sont réalisables aujourd'hui. On continue à faire usage de la force ou de la menace d'emploi de la force.

Cette accumulation d'armements contraste avec la situation internationale caractérisée par un processus de détente qui tend à se substituer au climat général de la guerre froide. La fin de la guerre en Indochine qui constituait une source de tension et un risque majeur pour la détente a prouvé que l'usage de la force d'aggression était voué à l'échec. Les résultats de la Conférence pour la Sécurité et la Coopération en Europe illustrent de façon éclatante ce nouveau cours de la détente internationale et ouvrent de nouvelles perspectives.

Il est nécessaire que la détente politique s'accompagne rapidement de mesures réelles de réduction des stocks d'armes et des dépenses militaires. Le maintien de ces armements mettrait en cause la réalité même de la détente, il ferait courir les plus graves dangers à l'humanité. Il n'est pas vrai que cette accumulation d'arme-

ments constitue la garantie de la paix; elle ne peut conduire qu'à des conflits et à la guerre. La réalisation du désarmement rendrait la détente irréversible.

Les accords importants déjà réalisés en divers domaines concernant les armements sont encore récents et n'ont pas convaincu l'opinion que le désarmement peut être effectivement réalisé. La reconnaissance de la nécessité du désarmement par la grande majorité des Etats est un tremplin pour des accords nouveaux. Les mesures destinées à ralentir ou à limiter la course aux armements prises par les Etats-Unis et l'URSS - négociations SALT - ont grandement contribué à la détente.

Pourtant des forces politiques, des groupes qui fondent leur puissance sur la course aux armements ou en tirent profit, s'efforcent de développer le doute ou le scepticisme par rapport aux chances réelles du désarmement. Ils tendent de faire accréditer l'idée selon laquelle le désarmement causerait des torts profonds à l'économie et à de nombreux groupes sociaux. En cette période où l'économie des pays capitalistes connaît la crise, ils font de la réalité du chômage un élément pour s'opposer au désarmement et même pour créer de nouveaux secteurs de production et de commerce des armes. De nombreux documents nourris de faits, notamment des rapports d'experts établis à la demande des Nations Unies, ont été consacrés aux relations entre la production d'armements et les domaines essentiels de la vie économique et sociale. Ils établissent que le désarmement est nécessaire et possible sur le plan économique et social.

C'est toute une stratégie du désarmement que doivent élaborer et mettre en oeuvre les forces multiples qui concourent aujourd'hui à la construction d'un monde de progrès et de paix. Il y a lieu d'examiner les importantes conséquences du désarmement dans un monde qui connaît de grands changements politiques et sociaux. L'examen des

implications et conséquences économiques et sociales du désarmement constitue un des éléments importants pour la mise en oeuvre résolue du processus du désarmement.

258. LE DROIT DE L'ESPACE

Etant donné l'attention croissante que l'on accorde à la technique spatiale, l'accélération de la recherche et de l'expérimentation, ainsi que la prolifération des objets qui se déplacent dans l'espace, librement ou par téléguidage, il est extrêmement important que les nations essaient de conclure des accords qui définissent plus clairement leurs droits et responsabilités les unes vis-à-vis des autres, les protègent effectivement et les rendent responsables des violations commises les unes à l'encontre des autres.

Les accords qui ont déjà été conclus sont un pas important sur la voie de l'établissement d'un régime sur le droit spatial mais ils soulèvent ou n'ont pas encore résolu d'autres questions importantes.

Le Traité sur les principes régissant les activités des Etats en matière d'exploration et d'utilisation de l'espace extra-atmosphérique, y compris la lune et les autres corps célestes de 1967 stipule de manière parfaite des principes généraux sur le thème de l'espace extra-atmosphérique qui n'est malheureusement pas défini. Est-il en fait possible ou faisable de définir une limite fixe entre l'espace aérien sur lequel le droit international reconnaît la souveraineté nationale et l'espace extra-atmosphérique qui fait l'objet de ce Traité ainsi que d'autres traités?

Les parties au Traité sont censées conserver leur juridiction et leur contrôle sur les objets et les personnes qu'elles ont envoyés dans l'espace extra-atmosphérique, mais comment les nations doivent-elles traiter les

problèmes pratiques de contrôle de leurs propres installations spatiales alors que leur juridiction nationale ne s'étend pas à la surface des corps cosmiques?

Le Traité prévoit que l'exploration et l'utilisation de l'espace extra-atmosphérique, de la lune et des autres corps célestes doivent se faire au profit et dans l'intérêt de tous les pays. Les nations doivent également soutenir les propositions visant à la conclusion d'accords similaires aux termes desquels les ressources naturelles d'un corps céleste ne peuvent devenir la propriété d'une seule nation, mais doivent être exploitées, si exploitation il y a, au profit de l'humanité tout entière. Il convient de noter que le sous-comité juridique du Comité des utilisations pacifiques de l'espace extra-atmosphérique des Nations Unies aborde ces problèmes dans le cadre de l'élaboration du projet de traité sur la lune. Il convient de noter également que, s'il est interdit de mettre en orbite des armes de destruction massive, il n'est pas spécifiquement interdit de les envoyer dans l'espace extra-atmosphérique, ni d'établir dans ce dernier des bases, installations et fortifications militaires.

L'Accord sur le sauvetage des astronautes, le retour des astronautes et la restitution des objets lancés dans l'espace extra-atmosphérique de 1968 donne aux Etats signataires certaines garanties pour le sauvetage et le retour de leurs astronautes, ainsi que le retour des objets qu'ils ont lancés dans l'espace qui sont accidentellement tombés sur un autre territoire. Il impose à l'autorité qui a procédé au lancement, si l'objet lancé est de nature dangereuse ou nuisible, et sur notification d'un Etat touché, l'obligation d'écarter tout danger possible pour le territoire sur lequel l'objet a atterri.

L'Accord ne prévoit cependant aucun mécanisme de règlement des litiges, en cas de désaccord sur l'identification de l'Etat de lancement, par exemple.

59. LES ALIMENTS SURGELES

Tous les produits alimentaires frais ont une durée de vie limitée. Leurs propriétés chimiques évoluent rapidement, entraînant une altération du goût, de la couleur et l'apparition d'odeurs désagréables, et ils sont facilement contaminés par les micro-organismes.

La surgélation est un procédé de conservation qui permet de stabiliser les aliments en maintenant le plus possible leurs qualités chimiques et microbiologiques, alors que la plupart des autres procédés de conservation qui ralentissent la croissance microbienne modifient fortement certains de ces éléments. C'est la raison de son succès: la consommation de produits surgelés évolue rapidement en France. En 1960, la consommation moyenne par habitant était négligeable. Elle est passée de 1,96 kg par habitant à 3,98 kg en 1975.

Pour être consommable, un produit alimentaire doit avoir des qualités hygiéniques et ne pas avoir subi d'altération profonde au niveau de son aspect, de sa couleur et de sa saveur. Ces deux conditions dépendent en grande partie de l'évolution des micro-organismes et des enzymes présents ou introduits dans le produit.

Lorsque la température s'abaisse au-dessous de 0°C, les molécules d'eau s'organisent pour donner une particule qui va servir de point de départ à la croissance d'un cristal. La croissance ultérieure des cristaux de glace sera fonction de la vitesse de refroidissement. Celle-ci agit sur le nombre, la taille et la localisation des cristaux formés.

Un refroidissement lent favorise la formation de gros cristaux peu nombreux qui se développent dans les espaces extra-cellulaires. La croissance des cristaux est assurée par la migration de l'eau à partir du cytoplasme à tra-

vers la membrane cellulaire. Par ailleurs, le volume spécifique de la glace est plus élevé que celui de l'eau, la congélation lente ne permet pas le réarrangement des cristaux. Ce phénomène s'accompagne généralement d'une rupture des parois cellulaires. Cette détérioration de la qualité physique du produit se traduit à la décongélation par une exsudation excessive.

La congélation rapide ou surgélation, par contre, produit une multitude de petits cristaux à l'intérieur même des cellules. Il se forme également des petits cristaux dans l'espace extra-cellulaire, et on ne remarque pas de migration caractéristique de l'eau dans le produit, et les parois cellulaires sont peu endommagées.

La formation de cristaux de glace provoque la concentration des solutions intra et extra-cellulaires. Cette concentration plus importante dans le cas de la congélation lente peut provoquer des modifications chimiques importantes par précipitation de certains sels, modification de l'acidité et changement d'état des protéines.

L'abaissement de la température provoque également un ralentissement des réactions chimiques et biologiques, mais les phénomènes deviennent très complexes du fait du changement d'état "eau-glace".

La surgélation qui est une congélation ultra-rapide, n'a aucune influence sur les micro-organismes qui restent "figés" dans l'état où ils se trouvaient dans le produit frais. Par contre la congélation lente et la décongélation lente ou plus précisément le temps de passage au palier de congélation ou de décongélation, provoque une certaine destruction des bactéries particulièrement sensibles.

2) T e x t y Č

260. PATNÁCTÝ BŘEZEN

Patnáctý březen 1939, den okupace Československa hitlerovskými armádami, zastihl už jeho vládu v mezinárodně politické izolaci. Tradiční spojenci předválečného Československa, Francie a Velká Británie, se československého problému "zbavily" už v noci z 29. na 30. září 1938, kdy podepsaly s šéfy vlád fašistického Německa a Itálie mnichovský diktát. Mnichovským diktátem muselo Československo odstoupit Německu pohraniční oblasti o rozloze 28.679 km²; tak ztratilo třetinu svého průmyslového potenciálu a značnou část palivové a energetické základny. K tomu přistoupily zábory horthyovského Maďarska a beckovského Polska - a oslabená republika už nebyla schopna čelit ani útokům zvnějška ani nástupu vnitřní reakce.

Rozbití Československa 14. března vytvořením tzv. Slovenského státu a okupace 15. března byly tedy důsledkem pštrosí politiky západních velmocí, které německému fašismu neustále ustupovaly a umožnily mu přípravu na II. světovou válku. Z velmocí jediný Sovětský svaz proti 15. březnu ostře protestoval. V nótě sovětské vlády Německu se pravilo: "Sovětské vládě není známa žádná ústava, jež by dávala hlavě státu právo rušit existenci státu bez souhlasu národa." (Nóta reagovala na to, že se tehdejší československý prezident Emil Hácha bez odporu podvolil v Berlíně Hitlerovým požadavkům.) "Je těžko připustit, že by kterýkoli národ dobrovolně souhlasil se zrušením své samostatnosti ... V důsledku toho sovětská vláda nemůže uznat přivtělení Čech k Německé Říši za zákonné a odpovídající všeobecně uznaným normám mezinárodního práva a spravedlnosti nebo zásadě sebeurčení národů."

Patnáctý březen zahájil temné šestileté období, v němž byli Češi a Slováci podobně jako řada dalších evropských

národů vystaveni fyzickému i duchovnímu teroru. Nevzdávali se, bojovali v zahraničí i doma. Celkem 360.000 Čechoslováků našlo smrt na frontách druhé světové války, v nacistických věznicích a koncentračních táborech. Tyto oběti však nebyly marné: odpor proti nacistickému Německu vyvrcholil Slovenským národním povstáním v roce 1944 a Květnovým povstáním českého lidu v roce 1945.

Díky Sovětskému svazu a jeho armádě mohlo Československo 9. května 1945 po osvobození Prahy začít budovat lidově demokratický a později socialistický stát. Naplnila se slova vůdce Komunistické strany Československa Klementa Gottwalda, který po podepsání československo-sovětské smlouvy 12. prosince 1943 prohlásil v moskevském rozhlase: "Moc Sovětského svazu ... je pro nás zárukou, že Mnichov a vše, co po něm následovalo, se už nebude opakovat. Naše národy, které po staletí vedou zápas o existenci, ... mohou spokojeně hledět vstříc nové, šťastné budoucnosti."

261. K PROGNOZÁM DALŠÍHO ROZVOJE ZEMĚDĚLSKÉ VÝROBY

Letos na jaře se přední odborníci naší zemědělské vědy, výzkumu i praxe sešli na celostátní vědecké konferenci k problematice prognóz rozvoje zemědělství, kterou připravila Československá akademie zemědělská, aby se společně poradili, jak dál tuto významnou práci zkvalitnit a zintenzivnit. Dohodli se, že je nutné postupně přejít na komplexní systém řešení, který by vyjádřil celou složitou síť vztahů v rámci zemědělsko-potravinářského komplexu v jejich dynamice.

Úvahy o možném vývoji zemědělské výroby do roku 2000 navazují ve svém souhrnu na dlouhodobé směry ve výživě obyvatelstva i na postavení celého zemědělsko-potravinářského komplexu v národním hospodářství. Vychází se z požadavku, aby výživa člověka, její struktura i biologická

hodnota stále výrazněji přizpůsobovaly organismus změněným životním podmínkám. Aby omezovaly negativní a neracionální rysy civilizačního procesu. Proto je základní strategií dlouhodobého vývoje ve spotřebě potravin trvalé zkvalitňování výživy člověka při pozvolném poklesu energetického příjmu. Rozhodujícími potravinami ve struktuře budoucí stravy naší společnosti bude maso, mléko, zelenina a ovoce - tedy potraviny, které zajistí potřebnou biologickou hodnotu stravy.

Jedním z nejdůležitějších činitelů intenzifikace zemědělské výroby bude stále půdní úrodnost. Půda jako základna zemědělské výroby a zdroj výroby potravin a potřebných surovin má pro dlouhodobý rozvoj zemědělsko-potravinářského komplexu klíčový význam. Proto nejen ochrana půdního fondu, ale i zlepšování půdní úrodnosti musí být předmětem ještě intenzivnější péče jak výrobních podniků a řídicích orgánů, tak i vědeckovýzkumné základny.

Počítá se nejen s potřebou dalších rozsáhlých investic na odvodnění, ale zvláště by proti současnému stavu mělo dojít k podstatnému rozšíření závlah. Za jedno z dalších zúrodňovacích opatření je možno i nadále považovat základní agrotechniku.

Prognóza úrovně a výsledků rostlinné výroby vychází z předpokladu, že v letech 1980 až 1990 dojde vlivem prudkého vědeckotechnického rozvoje k nových zásadním objevům zejména v oblasti výživy rostlin, agrotechniky a chemizace, což umožní dosáhnout vysokých kvantitativních a kvalitativních ukazatelů výroby. V důsledku vysoké spotřeby živočišných bílkovin v lidské výživě bude hlavním úkolem rostlinné výroby zajišťování produkce pro krmivářské využití. Na druhém místě pak bude rostlinná výroba zajišťovat produkci pro přímou spotřebu v lidské výživě a zboží určené k prodeji na zahraničním trhu.

Prognóza v rostlinné výrobě předpokládá, že v roce 2000 by mohlo být dosaženo průměrných hektarových výnosů obilovin 5,89 až 6,09 tuny, cukrovky 52,6 tuny, krmných plodin celkem 48,3 až 50,3 tuny.

Prvořadým úkolem živočišné výroby je uspokojit nároky obyvatelstva na potraviny živočišného původu. Klíčovým problémem přitom je spotřeba masa. I když nepočítáme s dalším velkým nárůstem spotřeby masa na obyvatele - v souladu se zdravotnickými doporučeními by neměla roční spotřeba v roce 2000 překročit sto kilogramů - její uspokojení nebude bez problémů. Jejich řešení bude klást vysoké nároky na techniku i technologii chovu a na komplexní zdravotní péči. Ukazatele užitečnosti by se v roce 2000 měly co nejtěsněji přiblížit dnes známým mezím daným biologickým potenciálem zvířat.

262. DIVADELNÍ UMĚNÍ

Zdálo by se, že v době, kdy diváci mohou sledovat dramatická díla doma na televizních obrazovkách nebo z rozhlasových přijímačů, nutně nastupuje soumrak divadel. Opak je však skutečností. O tom svědčí naplněná hlediště, ať už jde o profesionální scény nebo amatérská představení. V poslední divadelní sezóně se uskutečnilo na scénách českých profesionálních divadel 18 000 představení, která zhlédlo více než sedm a čtvrt miliónu diváků. Ukazuje se, že nic nemůže nahradit přímý kontakt diváka s hercem, že divák stále touží prožívat onu neopakovatelnou atmosféru v divadle, kde není jenom pasivním vzdáleným účastníkem, ale svou přítomností, svým zájmem, okouzlením, svým potleskem či zámlkou ovlivňuje herce, hudebníky, pomáhá spoluvytvářet představení. Divadlo, to je souhra diváka s herci, bezprostřední prověrka režijní práce. Bez něj by ani televize či rozhlas nedosáhly oné výše uměleckých interpretací, které jim dělají takovou popularitu. Herec,

ale i režizér, architekt, vyrůstají pod dohledem diváka na jevišti, aby mohli účinně rozdávat své umění, své srdce a zkušenosti i v televizi a rozhlase. A zpětně - vděčný divák televizních a rozhlasových inscenací se rád jde podívat do divadla na svého oblíbeného herce nebo hru. Divadlo, televize a rozhlas tak spolupůsobí v tvůrčí symbioze spojené společným cílem: dělat dobré umění, které potěší a ovlivní divákovy city a rozum.

Za poslední léta bylo v našem divadelnictví, tak jako v ostatních oblastech umění, dosaženo mnoha cenných úspěchů. V souhrnu je možno říci, že divadlo plní svoji společenskou funkci. Posiluje se jeho socialistický charakter a jsou vytvářeny potřebné předpoklady k tomu, aby se trvale vyvíjelo jeho ideově estetické působení na nejširší vrstvy diváků, aby, jednoduše řečeno, plnilo svou nezastupitelnou roli v epoše rozvinuté socialistické výstavby.

Přitom je známo a odedávna platí, že žádná divadelní epocha nevznikla jinak než z původní dramatické tvorby. Vytvořit proto divadlo této nové epochy sebelepším inscenováním klasického nebo jiného dramatického fondu není možné. Tím jistě není řečeno, že by bylo možno opomíjet klasický odkaz, český i světový, či současnou světovou pokrokovou dramaturgii. To jistě ne. Ale základem snažení a ctižádosti české divadelní kultury musí být původní tvorba, zabývající se problémy dneška a zobrazující současný život, současného hrdinu.

Za posledních pět divadelních sezón odehrálo třicet osm českých divadelních scén 167 nových her sto čtrnácti českých autorů. Co do počtu to jistě není málo. Jejich úspěch tkví v obsahu dramatického textu, stejně jako v režijním pojetí a v potřebném soustředění všech tvůrců - od autora až po herce - na konečný výsledek divadelní práce.

Na současný a další rozvoj české divadelní tvorby bude mít přirozeně i nadále rozhodující vliv podíl tvůrců samých. Nezastupitelná role v řízení divadel při vytváření příznivých organizačních a materiálních podmínek připadá socialistickému státu. Společným jmenovatelem i cílem je úsilí, aby výsledky tvůrčí práce profesionálních divadel odpovídaly stále náročnějším uměleckým kritériím, která na ně naše společnost právem klade. Nový divadelní zákon, schválený Českou národní radou v roce 1978, vytváří pro to nejpriznivější podmínky.

Další souvislé texty najdete pod č. : 29, 43 b, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 73, 75, 78, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 148, 156, 163, 164, 207, 210, 221, 237, 240, 241, 242, 243, 246, 253, 254, 256.

TÉMATICKÝ REJSTRÍK

(Za heslem je uvedeno číslo cvičení.)

atomová energie 160
demografie 46, 69
dětská kniha 71
divadlo 262
doprava 45, 51, 215
energetika 242
farmaceutika 164
festival mládeže 188
film 179, 253
funkce 173, 176, 206, 236
hospodářství 52, 150, 166,
178, 184, 185, 230, 250
krize 8, 78, 158
měna, peníze 39, 93
rozvoj. zemí 74
hnutí pracujících 66, 75
hutnictví 256, 80
chemie 118
instituce čs. 175, 138
kapitalismus 189
kosmické právo 256
kosmický výzkum 256
meteorologie 161
mezinárodní organizace 76,
92, 171, 172, 220
mezinárodní setkání 53 - 63,
186, 193, 198, 199,
209, 237
mezinár. vztahy soc.zemí 185
muzea 197
obyvatelstvo 35, 68
ochrana památek 162
organizace, instituce 132,
138

potravinářský průmysl 217,
218, 257
průmyslové výrobky 36, 214
rovnoprávnost žen 208, 254
sociální záležitosti 120, 159
soudnictví 107
sport 37, 252
strojírenství 256
suroviny 67
školství 72, 151, 243
těžba nerostů 231
věda 225, 241
válka, 2.světová 260
vojenský konflikt 82, 155
volby 174
vybavenost domácností 49
vynálezy 210, 219
výstavy 177
zahraniční obchod 73, 97,
232
zaostalé země 65
zemědělství 38, 48, 106,
205, 216, 244, 261
zeměpisné názvy 139, 170,
175, 211, 212, 213, 221,
233, 248
znečišťování živ.prostředí 152
životopis 163

L i t e r a t u r a :

Knížní publikace a skripta

- Bally Ch., *Traité de stylistique française*. Heidelberg, Karl Winter 1909.
- Catherine R., *Le style administratif*. Paris, Albin Michel 1947.
- Černov G.V., *Teorija i praktika sinchronnogo perevoda*. Moskva, IMO 1978.
- Dessaintes M., *L'analyse grammaticale au seuil de la stylistique*. Bruxelles, La Procure 1962.
- Gak V.G., Lvin J.I., *Kurs perevoda - francuzskij jazyk*. M., 1970.
- Herbert J., *Manuel de l'interprète*. Genève 1952.
- Krušina A., *Terminologie mezinárodních sjezdů a jednání*. Praha, SPN 1968.
- Miňjar-Běloručev, R.K., *Metodika obučenija perevodu na sluch*. Moskva, IMO 1959.
- Radina O., *Francouzština a čeština - systémové srovnání dvou jazyků*. Praha, SPN 1977.
- Radina O., *Zrádná slova ve francouzštině*. Praha, SPN 1978.
- Réquédar, F., *Les exercices structuraux*. Paris 1972.
- Seleskovitch D., *L'interprète dans les conférences internationales*. Paris, Minard 1968.
- Seleskovitch D., *Langage, langues et mémoire*. Paris, Minard 1975.
- Šabršula J., *Problémy srovnávací stylistiky francouzsko-české a česko-francouzské*. Praha, SPN 1974
- Trávníček F., *Mluvnice spisovné češtiny*. Praha 1951.
- Van Hoof, H., *Théorie et pratique de l'interprétation*. München 1962.

Vinay, J.P., Darbelnet J., Stylistique comparée du français et de l'anglais. Paris, Didier 1958.

Wagner, R.L., Pinchon, J., Grammaire du français classique et moderne. Paris, Hachette 1962.

Články

Hromasová A., Application of the Principle of Economy in Simultaneous Interpreting, Acta Universitatis XVII. Novembris, Praha 1975.

Janovcová E., Některé slovosledné problémy simultánního tlumočení z češtiny do francouzštiny. Cizí jazyky ve škole, 1974/75, č. 6,7.

Janovcová E., "Etoffement" a francouzské ekvivalenty českých předložek. Cizí jazyky ve škole, 1974/75, č. 8.

Janovcová E., Projev spontánní a čtený z hlediska simultánního tlumočení. Sdělení na konferenci o překladu a tlumočení, pořádané katedrou překladatelství a tlumočnictví FFUK v listopadu 1979 (v tisku).

Kade O., Cartellieri C., Some Methodological Aspects of Simultaneous Interpreting. Babel 17, 1971, No 2.

Krušina A., Hlavní složky podmiňující proces a kvalitu simultánního tlumočení. Acta Universitatis XVII. Novembris, Praha 1971.

Krušina A., Některé lingvistické aspekty uplatňující se v procesu simultánního tlumočení. Jazyková příloha Ad notam interního Zpravodaje Českého svazu tlumočnicků a překladatelů 1972, č. 2.

Seleskovitch D., Traduire : de l'expérience aux concepts. Etudes de linguistique appliquée 24, Octobre-Décembre 1976, Didier, Paris

Diplomové práce

Hromečková D., K vybraným lingvistickým problémům tlumočení (K problému funkce a hodnoty počátečního segmentu věty ve francouzštině). KPT FFUK, Praha 1975.

Šustalová I., Shody a rozdíly mezi překladatelským a tlumočnickým procesem. KPT FFUK, Praha 1978.

Volejníková E., Princip ekonomie při simultánním tlumočení. USL, Praha 1974.

Úvod 5

První díl : Průpravná cvičení

I. Část lexikální a frazeologická 11

A) Synonymické vyjadřování 11

B) Ustálená spojení 22

C) Derivace, analogické tvoření slov 27

D) Interference cizích slov 34

E) Číslo 39

F) Frazeologie mezinárodních setkání 53

II. Část gramatická 59

A) Vybrané mluvnické obtíže 59

Passé récent 59

Shoda s počítaným předmětem 59

mille, million de 61

aussi = také 61

"svůj" na začátku věty 63

- koli 63

"celui" 64

"ne ... que" 66

kondicionál cizího mínění 67

pasivum 68

polopřímá řeč 70

faktitiva 71

"voir" 74

participiální vazby 76

infinitivní vazby 80

B) Interference v rodu a čísle 84

	str.
<u>III. Překladatelské postupy</u>	93
1) Transpozice A) slovnědruhová	93
B) větněčlenská	100
2) Koncentrace/Diluce	103
3) Modulace A) antonymická	107
B) syntaktická	110
4) "Etoffement"	113

Druhý díl: Vlastní metodika nácviku simultánního tlumočení

<u>IV. Struktury se specifickými obtížemi pro ST</u>	121
1) Obousměrné problémy: pořadí přívlastků	121
A) "Zrcadlové" postavení přívlastků	122
B) Jiné postavení než zrcadlové; kombinované případy	130
2) Problémy F - Č :	
Anteponované polovětné vazby	137
A) participiální	139
B) infinitivní	152
3) Problémy Č - F :	
A) Inverzní slovosled V - S	165
B) Věty s předmětem ve 4. pádě před slovesem	172
C) Věty začínající předmětem nepřímým	194
D) Věty začínající doplňkem (attribut)	205
<u>V. Úsporné vyjadřování ("princip ekonomie")</u>	210
1) Stahování synonym a odstraňování redundancí	211
2) Shrnutí pojmů	214
3) Zaokrouhlování čísel	219
4) Zkratky	224
5) Využití překladatelských postupů pro úspornější vyjádření	226

	str.
6) Stylistické krácení A) řečnické fráze	238
B) metafora	240
C) přísloví	242
7) Shrnutí myšlenky - résumé	246
VI. Anticipace a průběžná rektifikace	251
VII. Práce s textem z hlediska ST.	269
Texty 1) francouzské	272
2) české	278
Tématický rejstřík	284
Literatura	285